

HEYDƏR ƏLİYEV

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANLARI

MÜNDƏRİCAT

Azərbaycanın milli qəhrəmanının xüsusi fərqlənmə nişanını təsis etmək haqqında

“Ay-ulduz” medalının təsviri

“Qızıl ulduz” medalının təsviri

“Azərbaycanın milli qəhrəmanı” adı haqqında əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə

“Azərbaycanın milli qəhrəmanı” adı haqqında əsasnamə

Qələbə gününü yaxınlaşdırmaq üçün səyləri birləşdirək!

Azərbaycan prezidenti heydər əliyevin çıxışı

Azərbaycanın milli qəhrəmanları və onların ailə üzvlərinin azərbaycan xalqına müraciəti

Xalqımızın igid oğullarının həyatı ibrət məktəbi, mənəviyyat mənbəyidir! Azərbaycan respublikasının prezidenti heydər əliyevin çıxışı

Respublika prezidenti heydər əliyev azərbaycanın milli qəhrəmanları və şəhid milli qəhrəmanların valideynləri ilə görüşmüştür

Milli dövlətçiliyimizin mənafeyi xalqımızın sıx birliyini tələb edir! Respublika sarayında ümumxalq nümayəndələri toplantısı azərbaycan prezidenti heydər əliyevin giriş nitqi

Xalqın birliyi və həmrəyliyi dövlətçiliyimizi daha da möhkəmlətməyin həlledici amilidir! ümumxalq nümayəndələrinin respublika toplantısı

Respublika prezidenti, ali baş komandan heydər Əliyev azərbaycanın mili qəhrəmanlarına və şəhid milli qəhrəmanların ailə üzvlərinə, valideynlərinə “qızıl ulduz” medalları təqdim etmişdir

Azərbaycan prezidenti ali baş komandan Heydər Əliyevin nitqi

Müstəqil azərbaycan dövləti hər bir vətəndaşının xidmətini layiqincə qiymətləndirir

Vətənin yüksək mükafatlarının təqdim olunması mərasimində azərbaycan prezidenti, ali baş komandan Heydər Əliyevin nitqi

Xocalı şəhidlərinin müqəddəs ruhuna ehtiram, şəhərin müdafiəçilərinin igidliyinə layiqli qiymət

Bu qəhrəmanlıq və şücaət müstəqil azərbaycan dövlətinə, konstitusiyamıza və xalqımıza sədaqətin nümayişidir! Vətənin layiqli mükafatları

Bir qrup hərbi qulluqcuya və onların ailə üzvlərinə yüksək dövlət mükafatlarının təqdim edilməsi

Mərasimində azərbaycan prezidenti ali baş komandan heydər Əliyevin nitqi

ÖN SÖZ

Şəhidliyin həm ümumbəşər, həm də dini yozumu və təsdiqi vardır. Təbiətin, cəmiyyətin fəlakətdən qurtulmasında, insaniyyətin, idrakin tərəqqisi yolunda həlak olan da, öz aliləsi və dövlətçilik uğrunda həlak olan da şəhiddir. Bütün hallarda şəhidlik ali və ülvi məqamdır. Qurani-Kərimdə şəhidlik cənnətin ən yüksək guşəsində dayanır. Şəhidlik ali məqam, müqəddəs taxt şəhadətidir. Bu cəhətdən istər 20 yanvar, istərsə də erməni daşnaqlarına qarşı ərazimizin bütövlüyü uğrunda gedən döyüslərdə canlarını Vətən, Millət, Dövlət uğrunda qurban verən şəhidlər həm dini nöqtəyinəzərdən, həm də bəşəri məzmun baxımdan şərəflə və müqəddəs bir yolun yolcuları olublar. Onlar daima ehtiram hissi ilə yad olunacaq, nəsildən-nəsillərə nümunə göstəriləcəklər.

Əgər 20 yanvar şəhidlərinin mayası azadlıq təşnəsindən götürülmüşdürə, Qarabağ şəhidlərinin mayası Vətənimizin qorunması, müdafiəsi və keşiyi yanğışıyla yoğrulmuşdur. Bu maya və yanğında Vətən, Millət, Dövlər, Ana, Bacı, Namus, Qeyrət təəssübkeşliyi də vardır.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev Milli Qəhrəman ailələri ilə görüşü zamanı demişdir: “Vətənin, ölkənin müdafiəsi uğrunda şücaət, qəhrəmanlıq nümunələri göstermiş insanlar qiymətləndirilir və unudulmur. Vətənin, ölkəmizin müdafiəsi uğrunda şəhid olmuş insanların adı daim qəlbimizdədir, onların xatirəsi bizim üçün əzizdir, onlar bizim qəlbimizdən çıxmaz, unudulmaz! “ Bəli, onlar Azərbaycan Xalqı, Azərbaycan Dövləti var olduğu müddətdə qəlbimizdə yaşayırlar və yaşayacaqlar.

Əlinizdə tutduğunuz bu kitab şəhidlik zirvəsinə ucalan, öz ölümləri ilə ölümsüzlüyə qovuşan, adlarını müharibə tariximizə qızıl hərflərlə yazan, Qəhrəmanlıq səlnaməsini yazaraq Qəhrəmanlıq zirvəsinə ucalan 193 şəhid, 18 sağ Milli Qəhrəmanımıza 1992-2002-ci illərdə Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən göstərilən daimi diqqət və qayğıdan bəhs edir.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev Milli Qəhrəmanlarla görüş zamanı demişdir: "Mən bütün Azərbaycan vətəndaşlarına göstərdikləri qəhrəmanlıq nümunələrinə görə, əl-ələ verib Vətənin müdafiəsinə qalxdıqlarına görə təşəkkür edirəm və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bundan sonra da Azərbaycanın bütün vətəndaşları yekdil olacaq, hamı bir nəfər kimi Azərbaycan torpağını müdafiə edəcək, Azərbaycan Respublikasının suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlayacaqlar!"

Təbii ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı, Ümummilli Liderimizin bu kəlamını əldə rəhbər tutaraq bütün əməyini Azərbaycanımızın gələcəyi naminə sərf etməli, gənclərimizin Vətənə, Millətə, Dövlətə sadıq böyümələri üçün səy və bacarığını əsirgəməməlidir.

Bu gün hər kəsə aydınndır ki, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsində, müstəqilliyimizin qorunmasında, Azərbaycan Dövlətinin Dünya dövlətləri arasında layiqli yer tutmasında, xalqımızın hazırlı firavanlıqla yaşamاسında Heydər Əliyevin əvəzsiz, müstəsna, ölçüyə gəlməz xidmətləri olmuşdur.

Xalqımızın çox ağır bir vəziyətə düşdüyü, dövlətçiliyimizin məhv olunmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığı bir vaxtda Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlişi bu təhlükələrə, vətən, torpaq uğrunda şəhid olmuş ləyaqətli övladlarımızın müqəddəs ruhuna, öz yurd-yuvalarından didərgin düşüb vətəndə vətənsizlik atəşində qovrulan bir milyon qaçqın və köçkünlərimizə qarşı biganəliyimizə son qoydu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Xalqına, onun hər bir vətəndaşına, şəhid ailələrinə, şəhid Milli Qəhrəman ailələrinə diqqət göstərməsi, onlarla görüşlər keçirməsi və bu görüşlərdə ölkənin düşdüyü vəziyyət və görüləcək işlər barədə açıq söhbətlər aparması onun daxili və xarici siyassət kursuna olan inamı daha da artırdı. Bu, xalqın öz layiqli Prezidentinin ətrafında sıx birliyini təmin etdi. Nəticədə Ümummilli Liderin uzaqgörən daxili və xarici siyaseti, müdrikliyi, hadisələri öncədən görə bilmək bacarığı, xalqına, torpağına əvəzsiz sevgisi sayəsində Müstəqilliyimiz və Dövlətçiliyimiz qoruna bildi.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin başladığı bu çətin və şərəfli yolu davam etdirən, onun layiqli davamçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin 2002-ci

ildən etibarən apardığı siyaset nəticəsində Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi daha da möhkəmlənmiş, ciddi iqtisadi nailiyyətlərə imza atılmış, ölkədə davamlı və ardıcıl sosial-iqtisadi islahatlar aparılmış, demokratik cəmiyyət quruculuğu, siyasi münasibətlər sisteminin təkmilləşdirilməsi, dövlət idarəciliyində müasir metodların tətbiqi, dünya birliyinə integrasiyanın sürətləndirilməsi sahəsində önəmli addımlar atılmışdır. Bütün bunlar tam əminliklə söyləməyə əsas verir ki, Azərbaycan xalqının tarixində yeni bir səhifə açılmışdır..

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin Azərbaycanımızın Qəhrəman oğulları Mübariz və Fəridin dəfn mərasimində çıxışında demişdir: "Bizim ordumuzda minlərlə, on minlərlə Mübariz kimi, Fərid kimi qəhrəmanlar vardır. Onlar Ali Baş Komandanın əmrini gözləyirlər. Onlar öz doğma torpaqlarını azad etmək üçün hər an hazırlırlar. Azərbaycan Ordusu Cənubi Qafqazda ən qüdrətli, ən peşəkar, ən mübariz ordudur və şəhidlərimizin qəhrəmanlığı bunu bir daha sübut edir. Bizdə nəinki böyük sayıda silah-sursat, hərbi texnika, döyüş imkanları vardır, eyni zamanda, ordumuzda böyük ruh yüksəkliyi vardır. Çünkü bizim işimiz haqq işidir. Biz heç bir ölkənin torpağını zəbt etməmişik. Bizim torpaqlarımız uzun illərdir ki, işgal altındadır. Bizim heç bir başqa dövlətin torpağına iddiamız yoxdur. Amma öz torpağımızdan heç kimə bir qarış verməyəcəyik. Biz öz ərazi bütövlüyüümüzü bərpa edəcəyik. Mübarizlə Fərid başqa ölkənin ərazisində həlak olmamışlar, öz doğma torpağında şəhid olmuşlar.

Gün gələcək Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcəkdir.

Məhz buna görə də, vəzifəsindən, ictimai statusundan, siyasi mənsubiyətindən asılı olmayıaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu prosesdə fəal iştirak etməli, bütün qüvvə və bacarığını Azərbaycan xalqının mənafeyi naminə mübarizəyə sərf etməlidir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev demişdir: " Müstəqil Azərbaycan Respublikasını bu gün də, gələcəkdə də qorumaq, onun sərhədlərini sarsılmaz etmək, işgal olunmuş torpaqlarımızı azad etmək üçün Azərbaycanın güclü Milli Ordusu, silahlı qüvvələri olmalıdır və Azərbaycan gəncləri orduda xidmət etməyi özlərinin ən ümdə, ən şərəfi borcu hesab etməlidirlər! Sizin qəhrəmanlığınız bu gün həyata atılan, orduda xidmətə gedən və hərbi xidmətə hazırlaşan

gənclər üçün örnəkdir, nümunədir! “

“ Vətən yolunda canlarını qurban vermiş, şəhid olmuş Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının həyatı, onların qəhrəmanlığı bütün xalqımız üçün, xüsusən, gənclərimiz üçün örnəkdir, dərsdir! ”

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin dediyi bu kəlamlar hər bir azərbaycanının şəharına çevrilməsi arzusu ilə.

Elşən Aydın oğlu Uluxanlı
Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını
Tanıtma İctimai Birliyinin sədri

MÜQƏDDƏS AMAL

Hər bir insanın ömür yolu hansısa bir qanuna uyğunluluğa tabedir. Doğulmaq, müəyyən kəsimində yaşamaq və dünyasını dəyişmək. Bəzi insanlar var ki, onların doğulması ilə yaşaması adı insanların doğulması ilə eyniyyət təşkil etsə də dünyadan köcməsi fərqlidir. Onların dünyadan köcməsi həyatın bir şəkildən başqa şəkilə keçməsidir belə insanlar ŞƏHİDLƏRDİR. Onlar müqəddəs bir amal uğrunda-xalqı və vətəni yolunda, öz yaşam formalarını heç nəyi fikirləşmədən dəyişirlər.

Vətənə təcavüz olunanda onu yağı düşmən saranda ilk öncə vətəni ana bilən onun ərazi bütövlüyünü və müstəqilliyini qorumağa çalışan, qəlbi vətən sevgisi ilə döyünenlər silaha sarılıb vətənin müdafiəsinə qalxırlar.

1988-ci ildə mənfur ermənilərin vətənimizə təcavüzü zamanı on minlərlə vətəndaşımız azərbaycanımızın dövlətçiliyinin, müstəqilliyimizin və ərazi bütövlüyüümüz təcavüzdən qorunması üçün mübarizəyə qalxdılar. Hər bir vətəndaş dərk etdi ki, dövlətini, torpağını qorumaq onun müqəddəs borcudur.

Təbidir ki, mühəribə qansız, itkisiz ötüşmür. Azərbaycan xalqı da bu haqq işində on minlərlə şəhid verib. Şəhidlik zirvəsinə yüksələnlərin hər birinin həyatı hamımız üçün bir örnek, bir nümunə olmalıdır.

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olanların, qanlı döyüslərdə misilsiz şücaət göstərənlərin bəzilərinin qəhrəmanlığı elə yüksək dərəcəyə çatmışdır ki, bu insanlar ölkəmizin ən ali fəxri adına – Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəman adına laiq görülmüşlər. Milli Qəhrəmanların həyat yolunu, döyük şücaətlərini hər bir Azərbaycan vətəndaşı bilməli, ondan nümunə götürməli, təbliğ etməlidir- çünki, onların həyat yolu bizi qələbəyə aparan yoldur.

İlk dəfə bu töfsiyələri bize Ümummilli Liderimiz, Ulu Öndər Heydər Əliyev 27 dekabr 1993 cü ildə Azərbaycan Respublikasının Şəhid Milli Qəhrəman ailələri və sağ milli qəhrəmanlarla görüşündə

demişdir. Ulu öndər həmin görüşdə şəhid və sağ Milli Qəhrəmanların döyüş fəaliyyətlərinə yüksək qiymət vermiş, xalqımızın onların adlarını daim uca tutduğunu söyləmiş, Azərbaycan gənclərinin xalqına, dövlətinə, torpağına sədaqət ruhunda böyüməsində onların həyat və döyüş fəaliyyətlərinin təbliğinə diqqətin artırılmasını vacib hesab etmişdir.

Biz bir qurup ziyalı ulu Öndərin bu töfsiyələrini nəzərə alaraq Milli Qəhrəmanları cəmiyyətə, iştimaiyyətə tanıdacaq qurumun təsis edilməsi qərarına gəldik. 2000-ci ildə bu müqəddəs amal uğrunda ilk addımları atdıq. Təsis konfransı keçirərək Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyini yaraddıq. Təsis etdiyimiz Birlik 14 fevral 2001-ci il tarixdə Ədliyyə Nazirliyindən həmin adla qeydiyyatdan keçmiş, qəbul edilmiş nizamnamə təsdiq edilmişdir.

Birliyin Nizamnaməsinin tərtib olunmasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin yuxarıda söylədiyi töfsiyələr və fikirlər əsas götürülmüşdür. Elə həmin vaxtan da Birlik qəbul etdiyi Nizamnamə əsasında fəaliyyətə başlamışdır.

Milli Qəhrəmanlarımızın anim və ad günləri Birlik tərəfindən sağ Milli Qəhrəmanlar və Şəhid Milli Qəhrəman ailələrinin iştirakı ilə Universitetlərdə, orta Məktəblərdə, məktəblilərin, tələbələrin və iştimaiətin iştirakı ilə geniş şəkildə qeyd edilmiş, onlar haqqında bukletlər hazırlanaraq tədbir iştirakçılarına paylanməşdir. Birlik ilk bir il ərzində müxtəlif dövlət qurumlarının dəstəyi, Müdafiə Nazirliyinin H. Asıyanov adına Mərkəzi Zabitlər evinin kollektivinin işçitərəfli ilə 34 milli Qəhrəmanın anim və ad gününü qeyd etmiş, 11 Milli Qəhrəmanın foto şəkili olan Cib təqvimləri çap olunaraq ökəmizin vətəndaşlarına paylanmasıdır.

2002-ci ilin oktyabr ayının 10-da Milli Olimpiya Komitəsinin 10 illik yubileyi qeyd edilərkən Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyinin sədri Elşən Uluxanlı (Məmmədov) Ümimmilli Liderimiz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevlə görüşmüş Birliyin fəaliyyəti barədə Ulu Öndərə ətraflı məlumat vermiş, Milli Qəhrəmanın foto şəkili olan cib təqvimini təqdim etmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev söhbət zamanı Birliyin gələcək

fəaliyyəti üçün öz dəyərli töfsiyə və tapşırıqlarını vermiş, eyni zamanda Milli Qəhrəmanların toplum halında foto-plakatlarının nəşr edilməsini və həmin plakatların təhsil ocaqlarında, idarə və müəssisələrdə görkəmli yerlərdə vurulmasının vacibliyini bildirmişdir. Ulu Öndərin istiqamətverici göstərişlərini əldə rəhbər tutaraq Birlik tərəfindən Milli Qəhrəmanlar haqqında məlumatlar toplanaraq onların şəxsi arxivini yaradılmışdır. 2003-cü ildə isə Milli Qəhrəmanların ümumiləşdirilmiş foto-plakatları nəşr edilmiş, bir çox təhsil ocaqlarında həmin foto-plakatlardan istifadə edərək Milli Qəhrəmanlar guşəsi yaradılmışdır. Milli Qəhrəman ailələrlə diqqət xeyli artırılmış, 180 Milli Qəhrəmanın xatirəsi ictimaiətlə birlikdə qeyd edilmişdir.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev Azərbaycanın şəhid Milli Qəhrəman ailələri və sağ Milli Qəhrəmanlara daim diqqət göstərmiş və 1998-ci ildə yenidən onlarla görüşündə demişdir: ““Vətəndaş” sözü böyük sözdür, müqəddəs sözdür. “Vətəndaş” sözü o deməkdir ki, hər bir vətəndaş öz vətəninə sadıq olmalıdır, onu göz bəbəyi kimi qorunmalıdır və vətəni uğrunda, torpağı uğrunda, anasının, atasının müdafiəsi yolunda şəhid olmağa hazır olmalıdır! “Vətəndaş” sözünün mənası bax, budur! Mən istərdim ki, Azərbaycan torpağında yaşayan

hər bir vətəndaş bu sözün yüksək və ülvi mənasına layiq olsun! “. Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyi ölkəmizdə gənclər arasında apardığı vətənpərvərlik işini Ulu Öndərini bu fikirləri əsasında qurmağa çalışmışdır.

2006- cı ildə Gülvəstan sarayında 28 may respublika günü münasibəti ilə keçirilən tədbirdə Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyinin sədri Elşən Uluxanlı (Məmmədov) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Cənabları ilə görüşmiş və keçən altı ildə Birlik tərəfindən görülən işlər barədə ətraflı məlumat vermişdir.

Möhtərəm İlham Əliyev Cənabları Birlik tərəfindən dövlət müstəqilliyimizin, ərazi bütövlüyümüzün qorunması sahəsində gənclərimizin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında Birliyin İşini yüksək qiymətləndirmiş, töfsiyə və tapşırıqlarını verməklə Birliyin üzvlərinə gələcək fəaliyyətlərində müvəfəqiyyətlər arzulamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin fərmanı ilə 2007-ci il gənclər ili elan olunmuşdur. Həmin il Birliyin Bakı şəhəri və bölgələrdə apardığı vətənpərvərlik tərbiyəsi sayəsində işlərinə yüksək qiymət verilmiş, Gənclər və İdman Naziri Cənab Azad Rəhimov tərəfindən “Gənclər İli” mükafatına laiq görülmüşdür.

2008-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənablarının fərmanı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası yaradılmış, elə həmin ildə Şura tərəfindən elan edilmiş müsabiqəyə Birlik tərəfindən “Gənclərdə vətənpərvərlik tərbiyəsinin aşilanması” adlı layihə təqdim edilmiş və layihə qalib gələrək respublikanın 10 rayonunda, 2009-cu ildə təqdim edilən layihə yenidən şura tərəfindən qalib elan olunduğuna görə isə 27 rayonda olan təhsil ocaqlarında Milli Qəhrəmanlar guşəsinin yaradılmasına nail olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyinin dövlət qurumlarının dəstəyi ilə birlikdə Gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsi sayəsində həyata keçirdiyi tədbirlər “Палмали” Ширкətlər Grupu tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmiş və Birlik Şirkətin təsis etdiyi Щейдяр Ялийев adына «Гызыл» medalla təltif edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai Birliyi şəhid və sağ Milli Qəhrəmanların həyat və fəaliyyətlərinin təbliği ilə bərabər 2010-cu ildə “Azərbaycan Xalqının Soyqırım Qurbanları” muzeyinin yaradılmasına başlamışdır. Bir sıra təşkilatı tədbirlər həyata keçirilmiş, ermənilər tərəfindən törədilən Soyqırım dəhşətlərini əks etdirən 12 stendə yerləşən 150 şəkil plakat hazırlanmış, Bakı şəhərinin, Nizami, Binəqədi, Nərimanov, Səbail, Sabunçu rayonlarında və digər bölgələrdə səyyar Soyqırım sərgisi keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Milli Qəhrəmanlarını Tanıtma İctimai

Birliyi dövlətimizin, onun hər bir vətəndaşının Prezidenti olan İlham Əliyev Cənablarının daxili və xarici siyasətini ürəkdən bəyənir, bundan sonra da azərbaycan gəncliyinin Respublikanın Müstəqilliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması, torpağına, vətəninə, xalqına sədaqət ruhunda tərbiyə olunması, Prezident İlham Əliyev Cənablarının ətrafında six birləşməsi üçün aparılan siyasəti Milli Qəhrəmanların döyük şücaətlərini, həyat fəaliyyətlərini təbliğ etməklə müxtəlif məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirəcək, nizamnaməyə uyğun olaraq Birlik qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsinə nail olunacaqdır.

Hər bir Azərbaycan vətəndaşı Ulu Öndər Heydər Əliyevin şəhid Milli Qəhrəman ailələri və sağ Milli Qəhrəmanlarla görüşdə dediyi aşağıdakı töfsüyəni daim yadda saxlamalı və bu göstərişə əməl etməlidir: “ Mən bütün gənclərə müraciət edirəm - onlar bu gün bu salonda olan Qəhrəmanlardan, həyatlarını Vətən yolunda qurban vermiş şəhidlərdən nümunə götürsünlər! Bütün vətəndaşlara, valideynlərə müraciət edirəm - onlar burada çıkış edən valideynlərin və ümumiyyətlə, şəhid oğul və qızlarımızın valideynlərinin münasibətindən özləri üçün nəticə çıxarsınlar. şəhid oğul və qızlarımız, Qəhrəmanlarımız daim gənclərə təbliğ edilməlidir. Ümidvaram ki, belə də olacaqdır. ”

Nurəddin Abbasov

Azərbaycan Respublikasının 25 mart 1992-ci il tarixli qanunu

Dərc edilmişdir: “Həyat” qəzeti 28 mart 1992-ci il
Qüvvəyə minmişdir: 7 aprel 1992-ci il

(15 iyul 1992-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişiklik və
əlavələrlə)

Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikasının ən yüksək fərqlənmə
dərəcəsi - “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı müəyyən
olunsun.
2. “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı döyük və əmək
hünərləri göstərən, Azərbaycan Respublikasının azadlığı,
müstəqilliyi və tərəqqisi naminə xalq qarşısında xüsusi
xidmətləri olan şəxslərə verilə bilər.

10 avqust 1992-ci il tarixdən etibarən qüvvəyə minən 15
iyul 1992-ci il tarixli qanunla 2-ci bənd aşağıdakı redaksiyada
verilmişdir:

2. “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı Azərbaycan
Respublikasının müstəqilliyi və tərəqqisi naminə xalq
qarşısında müstəsna xidmətlərə və rəşadətə görə verilir.

AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANININ XÜSUSİ FƏRQLƏNMƏ NİŞANINI TƏSİS ETMƏK HAQQINDA

Azərbaycan Respublikasının
7 iyul 1992-ci il tarixli qanun.

Dərc edilmişdir: “Həyat” qəzeti, 31 iyul 1992-ci il
Qüvvəyə minmişdir: 10 avqust 1992-ci il

(6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişiklik və
əlavələrlə)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanının xüsusi Fərqlənmə Nişanı “Ay-Ulduz” medalı təsis edilsin.
2. “Ay-Ulduz” medalının şəkli və təsviri təsdiq edilsin (əlavə olunur).

“AY-ULDUZ” MEDALININ TƏSVİRİ

“Ay-Ulduz” medalı aypara və səkkizguşəli ulduzdan ibarətdir, üz tərəfində ikitilli hamar şüalar təsvir edilmişdir.

Arxa tərəfin səthi hamardır və kontur üzrə qabarıq nazik sağanaqla əhatələnmişdir.

Arxa tərəfdə medalın mərkəzində qabarıq hərflərlə yazılmışdır: “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı”. Yuxarıdakı şüada medalın 1 mm hündürlüyündə nömrəsi göstərilmişdir.

Medal ilgək və halqa ilə zərli metal qəlibə birləşib. Qəlib hündürlüyü 20 mm, eni 26 mm, olan beşbucaqlı lövhəcikdən ibarətdir, lövhəcik perimetri üzrə haşıyələnmişdir.

Qəlibin oturacağı boyunca kəsiklər açılmışdır, onun üç hissəsinə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağına uyğun olan üçrəngli xara çəkilmişdir.

Qəlibin arxa tərəfində medalı paltara bərkitmək üçün yivli çiv və somun vardır.

Medal qızıldandır, çəkisi 21,5 qramdır.

18 aprel 1998-ci il tarixdən qüvvəyə minən

18 aprel 1998-ci il tarixdən qüvvəyə minən 6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla bu Qanun abzası aşağıdakı redaksiyada verilmişdir;

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır;

1. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanın xüsusi fərqlənmə nişanı - “Qızıl-Ulduz” medalı təsis edilsin.

2. “Qızıl-Ulduz” medalının şəkli və təsviri təsdiq edilsin (əlavə olunur).

“QIZIL ULDUZ” MEDALININ TƏSVİRİ

“Qızıl Ulduz” medalı üz tərəfində ikiüzlü, hamar şüalar olan, 31, 5 mm qabarit ölçülü səkkizguşəli ulduzdan ibarətdir, sarı qızıldan hazırlanmışdır.

Arxa tərəfi hamar səthlidir, üzərində “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” sözləri yazılmışdır. Yuxarı şuanın küncündə medalının nömrəsi həkk olunmuşdur.

Medal ilgək və halqa vasitəsi ilə ölçüsü 27 mm x 20 mm olan Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının rənglərinə uyğun üçrəngli beşkünc xara lentə birləşdirilmişdir. Lentin yuxarı kənarında qızıl suyuna çəkilmiş ensiz metal lövhə və paltara bərkidilmək üçün element vardır.

Medala üzərində Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağı təsvir edilmiş, paltara bərkidilmək üçün elementi olan 27 mm x 9 mm ölçülü qəlib əlavə olunur.

18 aprel 1998-ci il tarixdən qüvvəyə minən 6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla bu abzası aşağıdakı redaksiyada verilmişdir;

“AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANI” ADI HAQQINDA ƏSASNAMƏNİN TƏSDİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ

Azərbaycan Respublikasının
15 iyul 1992-ci il tarixli qanunu

Dərc edilmişdir: “Həyat” qəzeti, 31 iyul 1992-ci il
Qüvvəyə minmişdir: 10 avqust 1992-ci il

(6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişiklik və
əlavələrlə)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:
“Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı haqqında Əsasnamə
təsdiq edilsin (əlavə olunur).

“AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANI” ADI HAQQINDA ƏSASNAMƏ

“Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı Respublikanın ən yüksək fərqlənmə dərəcəsidir, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi və tərəqqisi naminə xalq qarşısında müstəsna xidmətlərə və rəşadətə görə verilir.

“Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı Azərbaycan Respublikanın Prezidenti tərəfindən onun öz təşəbbüsü ilə və ya irəli sürülmüş vəsatətlərə əsasən verilir.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanına aşağıdakılardan təqdim edilir: xüsusi fərqlənmə nişanı-aypara və səkkizguşeli “Ay-Ulduz” medali;

18 aprel 1998-ci il tarixdən qüvvəyə minən 6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla 3-cü bəndin ikinci abzası aşağıdakı redaksiyada verilmişdir:

Xüsusi fərqlənmə nişanı səkkizguşeli “Qızıl-Ulduz” medali;

“Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adının verilməsi haqqında fərman.

4. “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adı eyni şəxsə bir dəfə verilir.

5. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş güzəştərdən istifadə edir.

6. “Ay-Ulduz” medallı döşün sol tərəfinə, digər orden və medallardan yuxarıda taxılır.

18 aprel 1998-ci il tarixdən qüvvəyə minən 6 fevral 1998-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişiklikdən sonra, 6-ci bənd aşağıdakı redaksiyada qüvvədədir:

6. “Qızıl-Ulduz” medallı sol tərəfinə, digər orden və medallardan yuxarıda taxılır.

7. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı almış şəxslər həmin addan yalnız Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada məhrum edilə bilərlər.

QƏLƏBƏ GÜNÜNÜ YAXINLAŞDIRMAQ ÜÇÜN SƏYLƏRİ BİRLƏŞDİRƏK!

Respublika, Azərbaycan xalqı öz tarixində ən ağır dövrlərdən birini yaşıyır. Erməni təcavüzkarlarının başladığı ədalətsiz və qanlı müharibə Azərbaycanın neçə-neçə ən yaxşı oğul və qızlarını həyatdan məhrum etmişdir. Lakin Vətən müdafiəçilərinin sıraları seyrəlməmiş, əksinə, şəhidlərin yerini Respublikamızın digər şanlı və qeyrətli oğulları tutublar. Onlar bir məqsəd naminə - çoxdan səbirsizliklə gözlənilən Qələbə gününü yaxınlaşdırmaq naminə öz ana və bacılarını, həyat yoldaşları və uşaqlarını evdə qoyaraq könüllü surətdə cəbhəyə gedirdilər.

Xəbərverdiyimizkimi, 1993-cü ildekabrın 27-də Respublikanın Prezidenti Heydər Əliyev Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları ilə və Vətənin azadlığı uğrunda həlak olmuş şəhidlərin ailə üzvləri ilə görüşmüştür.

Görüşü milli siyaset üzrə Azərbaycanın Dövlət müşaviri Hidayət Orucov açmışdır. O demişdir: "Azərbaycan xalqı ölkənin azadlığını və müstəqilliyini gərgin mübarizə şəraitində qorunmalı olur. Keçmiş İttifaqın heç bir respublikası bu mübarizədə olduğu qədər günahsız qurbanlar verməmişdir. Altı ildir ki, Azərbaycan torpağında işgalçılara qarşı mübarizəyə qalxan Vətən müdafiəçilərinin qanı tökülr". O daha sonra qeyd etmişdir ki, müxtəlif peşələrdən, müxtəlif millətlərdən və dini etiqadlardan olan adamlar doğma torpağı təcavüzkarlardan azad etmək üçün ayağa qalxmışlar. Yüzlərlə şanlı, təpərli oğul və qız bunun naminə canından keçmiş, şəhid olmuşdur.

Görüşə toplaşanlar Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə həlak olanların xatirəsini bir dəqiqlik sükutla yad etmişlər.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxüislam Hacı Allahşükür Paşazadə görüş iştirakçılarına müraciət etmişdir. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mikayıl Cəbrayılovun atası Əhmədiyyə Cəbrayılov, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, daxili xidmət kapitanı Sahil Məmmədov, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Yuri Kovalyovun anası Larisa Kovalyova,

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Gültəkin Əsgərovanın anası Rəfiqə Əsgərova, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Məzahir Rüstəmovun atası İzzət Rüstəmov, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Təbriz Xəlilbəylinin atası Xəlil Rza Ulutürk görüşdə çıxış edərək mühəribəyə heç də öz iradəsi ilə cəlb olunmayan respublikanın məruz qaldığı müsibətlərdən, Azərbaycan Ordusunun problemlərindən danışmış, ən əziz nemət olan həyatını gənc müstəqil Azərbaycan dövləti naminə tərəddüd etmədən qurban verən övladlarının qəhrəmanlıq və hünərlərindən söhbət açmışlar. Müharibəni tezliklə qurtarmağın, qələbəni yaxınlaşdırmaq üçün səyləri birləşdirməyin labüdüyü barədə fikir bütün çıxışların ana xəttini təşkil etmişdir. Natiqlər Respublikanın Prezidenti Heydər Əliyevə müraciət edərək demişlər: "Azərbaycanın hər bir sakini üçün indi bu mühüm məsələnin həllində biz Sizin müdrik fəaliyyətinizə çox böyük ümid bəsləyirik".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev görüşə toplaşanlar qarşısında çıxış etmişdir.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı

- Hörmətli Milli Qəhrəmanlar, hörmətli valideynlər, həmvətənlər, bacı və qardaşlar!

Yeni il ərəfəsində biz bu salona Milli Qəhrəmanlarla, həlak olmuş Milli Qəhrəmanların valideynləri ilə görüşə gəlmişik. Bu görüş Azərbaycan vətəndaşlarının, Azərbaycan Milli Qəhrəmanlarının igitliyinə hörmət əlaməti, eynizamanda həlak olmuş, şəhid olmuş Milli Qəhrəmanların xatirəsinə ehtiram əlamətidir. Mən sizinlə görüşməyimdən çox məmnunam, sizə və Azərbaycanın bütün Milli Qəhrəmanlarına, şəhid olanların valideynlərinə, hazırda cəbhədə döyüşən əsgər və zabitlərimizə səmimi qəlbən salamımı yetirir, hamiya hörmət, məhəbbətimi bildirirəm!

Azərbaycan Respublikası altıncı ildir ki, Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzə məruz qalmışdır. Azərbaycan xalqı, Respublikamızın vətəndaşları öz torpaqlarını müdafiə etmək üçün, öz Vətənini, müstəqilliyini və azadlığını qorumaq üçün mübarizəyə qalxmışdır. Bu illərdə xalqımızın uğurları da, məğlubiyyətləri də olmuşdur. Ən böyük nailiyyət ondan ibarətdir ki, Azərbaycan xalqı öz torpağını qorumağa qadirdir. Azərbaycan vətəndaşları bu yolda şəhid olur, xalqa çəkilən dağı dərd edirlər. Mən bütün şəhidlərin, torpaq, Vətən yolunda həlak olanların xatirəsi qarşısında baş əyirəm, onların valideynlərinə, bacı və qardaşlarına, qohum-əqrəbalarına Allahdan səbir diləyirəm.

Bəli, torpaqlarımızın bir qismi əldən getmişdirə də, xalqımız vuruşur, canından keçir, qəhrəmanlıq nümunələri göstərir. Həmin Qəhrəmanların, onların valideynlərinin bir qismi bu salondadır. Ona görə də bu görüş Qəhrəmanlarla görüşdür, Azərbaycan xalqının qəhrəmanlığına həsr olunmuşdur.

Təəssüf ki, bu illərdə torpaqlarımızın qorunması etibarlı olmamış, Azərbaycan ərazisinin bir qismi erməni işgalçıları tərəfindən zəbt edilmişdir. Bir milyona qədər soydaşımız yurdlarından didərgin düşərək qaçqın vəziyyətində yaşıyır. Lakin bunların heç biri Azərbaycan xalqının idarəsini sarsıtmamış, qırılmamışdır. Azərbaycan xalqı, respublikanın bütün vətəndaşları torpağımızı müdafiə etmək, işgal olunmuş ərazilərin hamisini geri qaytarmaq, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü təmin etmək əzmindədirler və buna qadirdirlər! Mən tam əminəm

ki, biz buna nail olacaqıq!

Bu ağır və dəhşətli müharibəyə son qoymaq üçün bir çox addımlar atmışıq. Müharibəni qurtarmaq üçün sülh danışıqları aparmaq təşəbbüsleri irəli sürmüüşük. Təəssüflər olsun ki, bu təkliflərimiz, təşəbbüslerimiz indiyədək nəticə verməmişdir və erməni silahlı qüvvələri indi də Azərbaycanın müdafiə olunan mövqelərinə hücum edir, öz qəsbkarlıq niyyətlərini yenə də həyata keçirmək istəyirlər. Biz məsələnin sülh yolu ilə həll olunması, yəni işgal edilmiş torpaqlarımızın hamisının boşaldılması, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün təmin olunması tələblərini irəli sürərək beynəlxalq təşkilatlara çox müraciət etmişik. Beynəlxalq təşkilatlar, böyük dövlətlər bu barədə bir neçə qətnamə qəbul etmiş, təşəbbüsler irəli sürmüşlər. Təəssüf ki, bunlar da bir nəticə verməmişdir. Erməni silahlı qüvvələri bunların heç birinə məhəl qoymayaraq yenə torpaqlarımızı işgal etməyə çalışırlar.

Ancaq son vaxtlar vəziyyət tamamilə dəyişmişdir. Biz torpaqlarımızı müdafiə edirik və indi yaranmış mövqelərdə silahlı qüvvələrimizi möhkəmləndirərək erməni hərbi birləşmələrinin hücumlarını dəf etməyə çalışırıq. Sizə məmənuniyyətlə deyə bilərəm ki, Azərbaycan Ordusu buna nail olur. Bir aydan artıqdır ki, erməni silahlı qüvvələri Azərbaycan Respublikasının Beyləqan, Ağcabədi,

Ağdam, Goranboy rayonlarının və başqa rayonların ərazisində Ordumuzun mövqelərinə nə qədər hücum etsələr də heç nəyə nail ola bilmirlər. Onların hücumları dəf olunur, Azərbaycan Ordusunun bölmələri düşmənə layiqli cavab verir, işgalçılardan böyük itki verərək geri çəkilirlər. Düzdür, bu, torpaqlarımızın azad edilməsi yolunda hələ böyük bir hadisə deyildir. Ancaq əvvəlki dövrlə müqayisədə onu göstərir ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri möhkəmlənmişdir, torpaqlarımızı qorumağa qadirdir. Bununla da düşmənə bildirir ki, o, öz qəsbkarlıq niyyətlərindən əl çəkməlidir.

Bu döyüslərdə itkilərimiz də var. Hər gün gedən bu döyüsləri biz aparmırıq. Bunlar ancaq və ancaq erməni silahlı qüvvələrinin hücumu nəticəsində baş verir. Lakin qeyd etdiyim kimi, Ordumuzun hissələri torpaqlarımızı etibarlı müdafiə edirlər. Qanlı döyüslərdə qəhrəman oğullarımız həlak olurlar. Bu da təbii haldır: bir halda ki, müharibə gedir, biz Vətənimizi qorumağa çalışırıq və qorunmayıq, deməli bu yolda hər birimiz canımızdan keçməyə hazır olmalıyıq. Şəhidlərin ruhu məni ağrıdır. Həlak olan Azərbaycan vətəndaşlarının surəti hər gün gözümüzün qarşısına gəlir. Lakin torpağın, Vətənin müdafiəsi hər birimiz üçün əl ülvi, ən uca, ən müqəddəs vəzifədir! Bu müqəddəs vəzifənin yerinə yetirilməsində şəhid olanlar cənnətə gedirlər,

onların qəhrəmanlığı xalqın xatirəsində daim yaşayacaqdır!

Bu gün biz burada Qəhrəmanlarla, şəhid olmuş igitlərimizin valideynləri, qohum-əqrəbaları ilə görüşərkən onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın bütün vətəndaşları Vətənimizin müdafiəsinə qalxıblar. Bu, çox əlamətdar və təqdirəlayiq bir haldır.

Azərbaycan çoxmillətli respublikadır, çoxmillətli ölkədir. Burada əsrlər boyu bir çox millətlər birgə yaşayıblar, yaşayırlar və bundan sonra da yaşayacaqlar. Bütün millətlərə mənsub olan Azərbaycan vətəndaşlarının hamısı Respublikamız üçün doğmadır və Azərbaycan da onlar üçün doğma Vətəndir. Onların hamısı Azərbaycanın bərabər hüquqlu vətəndaşıdır. İftixar hissi ilə qeyd etməliyəm ki, şəhid olanlar, qəhrəmanlıq nümunələri göstərənlər arasında Azərbaycanda yaşayan bütün millətlərin nümayəndələri var. Bu gün burada söz alıb danışanların, elə valideynlərin də çıxışları bunu bir daha nümayiş etdirdi. Bu, bizi daha da gücləndirir. Bəli, bu, belədir, belə də olmalıdır. Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün insanların Vətənidir. Milliyyətindən, dilindən, dinindən asılı olmayıaraq bütün insanlar eyni hüquqa malikdirlər. Odur ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı da Azərbaycan torpağını doğma torpaq hesab edərək, onun müdafiəsinə qalxmalıdır, onu qorumaq üçün mübarizə aparmalıdır, lazım olarsa canından keçməlidir, şəhid olmalıdır! Məhz şəhid olanlar da var!

Mən bütün Azərbaycan vətəndaşlarına göstərdikləri qəhrəmanlıq nümunələrinə görə, əl-ələ verib Vətənin müdafiəsinə qalxdıqlarına görə təşəkkür edirəm və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bundan sonra da Azərbaycanın bütün vətəndaşları yekdil olacaq, hamı bir nəfər kimi Azərbaycan torpağını müdafiə edəcək, Azərbaycan Respublikasının suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlayacaqlar!

Bugünkü görüş, buradakı çıxışlar böyük tərbiyəvi əhəmiyyətə malikdir. Mən məmənunam ki, noyabrın 2-də radio və televiziya ilə xalqa müraciətimdən sonra Azərbaycan Respublikasında hərbi-vətənpərvərlik əhval-ruhiyyəsi yüksəlir, vətəndaşların öz torpağını, öz Vətənini qorumaq, öz borcunu, vəzifələrini yerinə

yetirmək əzmi möhkəmlənir və bunun nəticəsində Ordumuza axın artır, Ordumuz güclənir, qüdrətlənir. Bu, belə də olmalıdır. Biz heç vəchlə qəbul edə bilmərik ki, Azərbaycan belə ağır vəziyyətdə olduğu halda onun vətəndaşlarının bir qismi buna biganə qalsın, özünü kənara çəksin, bu şərəfli, müqəddəs işdən boyun qaçırsın.

Ötən müddət ərzində çox iş görülüb, Ordumuza könüllü olaraq çox adam gəlib. Onların arasında gənclərin sayı xüsusilə çoxdur. Bəli, Ordumuz möhkəmlənmışdır. Məhz buna görə də erməni silahlı qüvvələrinin hücumlarının qarşısını ala bilirik və onların hələ iki-üç ay bundan qabaq qurduğu planları puça çıxarmağa müvəffəq olmuşuq. Amma bununla yanaşı, təəssüflə deməliyəm ki, elələri də var ki, ordu sıralarına getməkdən boyun qaçırlı, cürbəcür bəhanələr tapır, yaxud ordudan fərariilik edir, öz vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirmək istəmirlər. Nə gizlədəsən, belələri də var və təəssüf ki, az deyildir.

Belə düşünürəm ki, onlar bu gün bu salona toplaşanların, bizim Qəhrəmanların və onların valideynlərinin sözlərini dərk etməli və bu yoldan çəkinməlidirlər. Əminəm ki, Milli Qəhrəmanlarımızın, şəhidlərimizin həyat nümunəsi indi ordu sıralarında xidmət etməkdən boyun qaçıranlar üçün və onların valideynləri üçün

bir tərəfdən örnek olmalı, digər tərəfdən onlar özləri üçün nəticə çıxarmalıdırılar. Burada şəhidlərin, Qəhrəmanların ata-anaları çıxış etdirilər. Onların sözləri hər bir vətəndaşın üzrəyində, şəxsən mənim qəlbimdə böyük həyəcan hissi, dərin ehtiram, hörmət hissi doğurur. Həm şəhid olanlar, həm də onların valideynləri nə qədər pak, nə qədər vicdanlı insanlardır!

Əsrlər boyu Azərbaycanı məhz belə insanlar, belə oğullar qoruyub saxlayır, yaşıdır və bu günə gətirib çıxarıblar. Məhz belə insanlar Azərbaycanı bu bələdan qurtaracaq, Vətənimizin yüksəlişini təmin edəcək, Azərbaycanı xoşbəxt gələcəyə aparacaqlar! Əminəm ki, bu gözəl nümunələr bütün Azərbaycan vətəndaşları üçün örnek olacaqdır. Gənc üçün örnek olmalıdır ki, hər bir gənc Azərbaycan vətəndaşı öz borcunu yerinə yetirməyə hazır olsun və onu layiqincə yerinə yetirsin. Valideynlər üçün örnek olmalıdır ki, onlar bilsinlər - övladlarını cürbəcür yollarla, təəssüflər olsun, bəzən də rüşvət verməklə, başqa vasitələrlə ordu sıralarına çağırışdan saldırmaqla, yaxud da uzaqlaşdırmaqla onlar özlərinə, öz mənəviyyatına, Vətənə, xalqa xəyanət edirlər.

”Vətəndaş” sözü böyük sözdür, müqəddəs sözdür. ”Vətəndaş” sözü o deməkdir ki, hər bir vətəndaş öz vətəninə sadıq olmalıdır, onu göz bəbəyi kimi qorunmalıdır və vətəni uğrunda, torpağı uğrunda, anasının, atasının müdafiəsi yolunda şəhid olmağa hazır olmalıdır! ”Vətəndaş” sözünün mənası bax, budur! Mən istərdim ki, Azərbaycan torpağında yaşayan hər bir vətəndaş bu sözün yüksək və ülvi mənasına layiq olsun!

Bir daha deyirəm, mən bütün gənclərə müraciət edirəm - onlar bu gün bu salonda olan Qəhrəmanlardan, həyatlarını Vətən yolunda qurban vermiş şəhidlərdən nümunə götürsünlər! Bütün vətəndaşlara, valideynlərə müraciət edirəm - onlar burada çıxış edən valideynlərin və ümumiyyətlə, şəhid oğul və qızlarımızın valideynlərinin münasibətindən özləri üçün nəticə çıxarsınlar. Ümidvaram ki, belə də olacaqdır. Təəssüf ki, son illər bizdə vətənpərvərlik əhval-ruhiyyəsi, Vətənə sədaqət, xalqa sədaqət, Vətən yolunda döyüşmək əhval-ruhiyyəsi zəif olmuşdur. İndi isə mən bu sahədə böyük canlanma yarandığını hiss edirəm. Bu, hamımızı sevindirir, hamımıza ruh verir və bizdə böyük

nikbinlik yaradır. Mən bu salondan indi cəbhələrdə öz hərbi xidmətini layiqincə yerinə yetirən əsgərlərimizə, zabitlərimizə, döyüşçülərimizə müraciət edirəm! Sizin adınızdan, öz adımdan onları salamlayıram, üzümüzə gələn Yeni il münasibətilə təbrik edirəm və hamisəna müraciətlə deyirəm ki, Vətənin, torpağın keşiyində daha cəsarətlə, daha mətinliklə durun, Vətəni qoruyun! Xalq, Vətən sizin şücaətinizi layiqincə qiymətləndirəcək və heç vaxt unutmayacaqdır!

Bu gün mən sizin hamınıizi qarşıdan gələn Yeni il münasibətilə təbrik edir, hamınıza cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, xalqımızın gündəngünə möhkəmlənən birliyi Azərbaycanı bu bələdan xilas edəcək və biz əmin-amanlığa çıxacaqıq! Həmçinin bildirmək istəyirəm ki, bunlara nail olmaq üçün biz bütün imkanlardan, habelə diplomatik imkanlardan istifadə edirik, sülh danışıqları aparmağa, böyük dövlətlərin imkanlarından istifadə etməyə çalışırıq. Güman edirəm ki, bunların hamısı birlikdə öz nəticəsini verəcəkdir. Fransada olarkən, bu ölkənin prezidenti Fransua Mitteranla, başqa dövlət xadimləri ilə görüşərkən Azərbaycanın vəziyyəti barədə geniş söhbətlər aparıldı. Fransa ilə Azərbaycan arasında imzalanmış dostluq, qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlıq haqqında müqavilə, zənnimcə, beynəlxalq aləmdə Respublikamızın mövqelərinin möhkəmlənməsinə çox böyük zəmin yaradır.

Dekabr 23-24-də Aşqabadda Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının görüşü olmuşdur. Həmin görüşdə biz Azərbaycanın vəziyyəti haqqında ətraflı məlumat verdik və bildiyiniz kimi, mən orada ciddi bəyanatla çıxış etdim. Bu, müstəqil Dövlətlər Birliyi daxilində Azərbaycan Respublikasının Ermənistanın təcavüzünə qarşı etiraz bəyanatıdır və eyni zamanda müstəqil dövlətlərin hamısının bu məsələnin sülh yolu ilə həll olunmasına çağırış bəyanatıdır. Güman edirəm ki, bütün bu addımlarımız öz nəticəsini verəcəkdir. Amma bununla bərabər, biz müdafiə imkanlarımızı möhkəmləndiririk və möhkəmləndirəcəyik. Bir daha bildirirəm ki, biz öz torpaqlarımızı müdafiə edirik, başqa ölkənin torpaqlarına göz tikmirik, heç bir ölkənin torpağını zəbt

etməmişik və etmirik. Ancaq öz torpaqlarımızı, öz ərazimizi azad etmək üçün bundan sonra da lazımi tədbirlər görəcəyik.

Mən sizi əmin edirəm ki, bütün imkanlardan istifadə edib, Azərbaycanı bu ağır vəziyyətdən çıxarmağa çalışacaq, Azərbaycanın işgal olunmuş torpaqlarını azad edəcəyik! Azərbaycanın müstəqilliyini, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü təmin edəcəyik, ölkəmizdə sülh və əmin-amanlıq şəraiti yaradacaq! Bunun üçün hamımız daha sıx birləşməliyik, hamımız əl-ələ verməliyik, Azərbaycanın bu ağır günündə, ağır dövründə hamımız bir olmalıdır!

Bir daha sizin hamınıza bu görüş üçün təşəkkürümüz bildirirəm və hamınızi, bütün Azərbaycan vətəndaşlarını birliyə, həmrəyliyə dəvət edirəm! Əmin olduğunu bildirmək istəyirəm ki, biz bu birliyə, bu həmrəyliyə nail olacaq! Biz qalib gələcəyik! Müstəqil Azərbaycan gələcəkdə öz müstəqil inkişaf yolu ilə gedəcəkdir!

Sizin hamınıza cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar diləyirəm! Sağ olun!

Görüş iştirakçıları Azərbaycan xalqına müraciət qəbul etmişlər.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları və onların ailə üzvlərinin Azərbaycan

xalqına Müraciəti

Əziz soydaşlarımız!

Vətənimiz od içindədir! Müqəddəs torpaqlarımızın beşdə biri yağı tapdağı altındadır! Qırmızı bəzədilmiş gəlin maşınlarını şəhid tabutları əvəz edib. Respublika əhalisinin hər yeddi nəfərindən biri qaçqın, məcburi köçkündür. Dərdimiz böyükdür. Müharibə adlı kabus altı ildir ki, bizi addım-addım izləyir. Kimimiz oğul, kimimiz qız, kimimiz də həyat yoldaşı itirmişik, bu gün də itiririk. Sinəmizə çəkilən dağa məlhəm olan yalnız bir təsəllimiz var: Qələbə! Özü də müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixinə qızıl xətlə, böyük hərflərlə yazılmalı olan QƏLƏBƏ!

Düşmən qarşısında baş əyməyən, lakin müqəddəs torpaqlarımızın səcdəsinə əyilən əzizlərimiz müqəddəs amal yolunda şəhid olublar! Onlar ölməyib, hər gələn baharda yenidən yaşıl pöhrələr kimi cücmək üçün Vətən torpağına əkiliblər! Bəli,

məhz əkiliblər! Ulularımız kimi biz də həmişə əmin olmuşuq ki, böyüdüyümüz, ərsəyə çatdırduğumız övladlarımız dar gündə də, xoş gündə də Vətənindir, xalqındır! Biz fəxr edirik ki, yağı güləsi düşmən gözünə ox olan övladlarımızı arxadan haqlamayıb: onlar torpağın üstündə şərəflə gəzdikləri kimi, Vətən uğrunda mərdliklə ölməyi də bacarıblar!

Öz şəxsi dərdimizi, faciəmizi bizə unutdurən başqa bir dərdimiz var: doğma torpağımız hələ də düşmən ayaqları altında inildəyir.

Ayağa dur, Vətən oğlu! Qarı düşmənə kimliyini tanıt! Onu qarşında diz çökdürməyincə silahını yerə qoyma! Koroğlu nəşlinin basılmazlığını erməni faşistlərinə və onların havadarlarına sübut et! Bunu Səndən hər qarış torpağından qan daman Şuşa, Laçın, Kəlbəcər, Füzuli, Ağdam, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl tələb edir!

Ayağa dur, Vətən qızı! Sinəsini düşmən güləsinə sıpər edən, sənin qeyrət keşiyində duran atan, qardaşın, sevgilin, eloğluların ön xətdə, soyuq səngərlərdədir! Çalışdığını hər bir sahədə "Yalnız cəbhə üçün, qələbə naminə!" şərəfinə özünün iş devizinə çevir!

Üzünü Rusyanın şəhərlərinə çevirən, bazar piştaxtalarında gün keçirən, siqaret alverinə qurşananlar, küncdə-bucaqda gizlənməyə meyl edənlər! İçinizdəki qeyrəti silkələyin, yönünüüzü döyüş meydanlarına çevirin! Elə edin ki, ana dediyimiz Vətən gələcəkdə öz qoynunda sizə yer versin! El bağışlamayanı torpaq da bağışlamaz!

Ayağa dur, şəhid anası! İllərlə əzizləyib böyüdüyün oğul indi təkcə sənin deyil, yeddi milyonluq Azərbaycan xalqınındır! Qəddini düzəlt, kinini intiqama çevir, çünki anaların intiqamı yaman olur!

Ayağa dur, qız atası! Qeyrət vaxtı, hünər dəmidir!

Vətənin vuran qolları olan ığid döyüşçü! İrəli, yalnız irəli! Polad yumruğunu gürzə çevirib düşmənin başına endir! Yağı düşməni öz qanında boğmaq üçün gücünü artır! Əgər bu gün gücünü, qüvvətini artırmasan, hiyləgər olduğu qədər də amansız olan düşməndən qisas almasan, 1905, 1918, 1920, 1988-ci illər yenidən təkrar olar! Onda gələcək nəsillər bizi lənətlə yad edər!

Amansız ol! Düşmənə qoynunda yer vermə! Onun murdar ayaqları altında vulkana çevrilib püskür! Çünkü nigaran şəhid ruhları insanı da, təbiəti də intiqama çağırır!

Qalib əsgər! Sənə də sözüm var! Əllərimizdə al-qırmızı qızıl gülərlə, toy-nişan yarasığı olan qərənfillərlə Qələbə müjdənizi gözləyirik! O gülər sənin qədəmlərinə səpiləcək, zəfər çələnginə dönüb boynundan asılacaqdır! Bax, onda müqəddəs and yerimiz olan Şəhidlər Xiyabanına alnıcıq gəlib deyəcəyik: rahat uyuyun, əzizlərimiz! Haqq işimiz qalib gəldi!

Nicatımız birliyimizdədir!

İnanırıq ki, qeyrətli övladlarımız torpaqlarımızın iniltisinə, soyuq çadırlarda göz yaşlarını içəri axıdanların hıçqırtısına, qız-gəlinlərin ah-naləsinə dözməyəcəklər! Düşmənə qarşı hər bir zərbə, torpaqlarımızın işgalçılardan qarış-qarış təmizlənməsi şəhidlərimizin ruhunu şad edəcək, göynəyən qəlblərimizi ovunduracaqdır!

Allah bütün şəhidlərə rəhmət eləsin!

Dünya miqyaslı müdrik siyasetçi Heydər Əliyevin Respublika rəhbərliyinə gəlməsi qələbəyə inamımızı qat-qat artırmışdır! Gecəsini-gündüzünü Respublikanın taleyüklü problemlərinin həllinə yönəldən El Atasının vaxt tapıb döyüşülərin, şəhid ailələrinin qayğısı ilə maraqlanması sübut edir ki, Heydər Əliyevi özünə yeganə xilaskar seçməkdə xalq müdriklik göstərmişdir!

Əziz Heydər Əliyev! Bütün xalq Sizinlədir! Sizin rəhbərliyinizlə qələbəmizə inanırıq!

27 dekabr 1993-cü il

**Azərbaycan xalqı öz torpağını
qorumağa qadirdir**

XALQIMIZIN İGİD OĞULLARININ HƏYATI İBRƏT MƏKTƏBİ, MƏNƏVİYYAT MƏNBƏYİDİR!

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİYEVİN ÇIXIŞI

Azərbaycan Milli Qvardiyasının qərargahında alay komandiri, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Əfqan Hüseynovun büstünün açılış mərasimi oldu. Mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyev iştirak edirdi.

İgid zabit Əfqan Hüseynov 1992-ci ildə Ermənistən silahı qüvvələrinə qarşı döyüslərdə həlak olmuş, 1995-ci ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin fərmanı ilə ona Azərbaycanın Milli Qəhrəman adı verilmişdir.

Milli Qvardiyanın döyüşçüləri qərargahın həyatində sıraya düzülmüşdülər. Milli Qəhrəmanın döyük dostları, onun təhsil aldığı orta məktəbin müəllim və şagirdləri, Əfqan Hüseynovun anası, ailə üzvləri və yaxın adamları mərasimdə iştirak edirdilər.

Azərbaycan Milli Qvardiyasının komandanı polkovnik Tofiq Rəsulov erməni təcavüzkarlarına qarşı döyüslərdə qəhrəmancasına şəhid olmuş Əfqan Hüseynovun büstünün açılmasına həsr olunmuş mərasimi açıq elan etdi. O, Milli Qvardiyanın şəxsi heyəti adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevdən abidənin üzərindəki örtüyü açmağı xahiş etdi.

Azərbaycan Dövlətinin Başçısı Heydər Əliyev Milli Qəhrəman Əfqan Hüseynovun abidəsinin üzərindən örtüyü götürdü. Respublika Prezidentinin adından abidənin önünə əklil qoyuldu.

Cıixış etmək üçün söz Əfqan Hüseynovun döyük dostu Əzizağa Süleymanova verildi. O, Respublika gündündə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı mərhüm Əfqan Hüseynovun xatırəsini əbədiləşdirən bu abidənin açılışında iştirak etdiyi üçün Azərbaycan Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevə minnətdarlığım bildirdi, Milli Qvardiyanın bütün zabit və əsgərlərinin həyatında bu mərasimin unudulmaz bir hadisə olacağını söylədi.

Döyüş dostunun cəbhədə göstərdiyi igidliklərdən bəhs edən Ə. Süleymanov Əfqan Hüseynovun və bütün Milli Qəhrəmanların fədakarlığına verilən layiqli qiymətə görə Dövlətimizin Başçısına təşəkkürünü bildirdi. 1994-cü il mayın 28-də Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Milli Qvardiya döyüşçüləri qarşısındakı çıxışında "Sizə böyük etimad göstərilib! Milli Qvardiyaya mənsub olmaq, burada xidmət etmək böyük şərəfdir!" sözlərinə istinad edən natiq dedi: "Biz - Milli Qvardiyanın şəxsi heyəti Ölkəmizin Rəhbərinin göstərdiyi etimadı doğurtmağımızla fəxr edirik!"

Ə. Süleymanov çıxışını bu sözlərlə qurtardı: "Bu gün biz burada Dövlətimizin Başçısına bir daha söz veririk ki, qanlar bahasına əldə edilmiş istiqlaliyyətimizə, dövlətimizə və xalq tərəfindən sevilib seçilən Prezidentimiz hörmətli Heydər Əliyevə daim sadıq olacaq!"

Nizami rayonundakı Rəhilə Orucova adına 109 nömrəli orta məktəbin direktor müavini, Milli Qəhrəmanın müəllimi Lətifə Hacıyeva mərasimdə çıxış edərək Əfqan Hüseynov barədə öz üzək sözlərinin söylədi. Milli Qəhrəman bu məktəbin 8-ci sinfini bitirdikdən sonra Ali Hərbi məktəbə daxil olub. O, Əfqanıstanda hərbi xidmət etdikdən sonra atasını itirmiş ailələrinə başçılıq edib. Vətənimizin ağır günləri başlayanda Qarabağ uğrunda döyüslərdə iştirak edib.

Lətifə Hacıyeva Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Əfqan Hüseynovun xatirəsinə göstərilən diqqət və qayğıya görə 109 nömrəli orta məktəbin kollektivi və respublikanın bütün pedaqoji ictimaiyyəti adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevə dərin minnətdarlığını və təşəkkürünü bildirdi.

Sonra 109 nömrəli orta məktəbin şagirdləri Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Əfqan Hüseynova həsr olunmuş şeirləri Azərbaycan və ingilis dillərində dərin həyəcan hissi ilə oxudular.

Milli Qəhrəmanın döyüş dostu Abdulkərim Həsənov mayın 28-i onlar üçün ikiqat bayram olduğunu bildirdi. O dedi ki, "Mən döyüş həyatına mayor Əfqan Hüseynovla birlikdə başlamışam. Biz xalqımızın müdrik oğlu Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə vaxtı ilə yaradılmış Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbdə

birlikdə təhsil almışıq”.

Natiq 1992-ciildə Milli Qvardiyanın ilk kalayının yaradılmasında Əfqan Hüseynovun müstəsna xidmətlərindən bəhs etdi. O dedi ki, ”Əfqan Hüseynovun xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaq və biz Milli Qəhrəmanların əməllərini layiqincə davam etdirməyə çalışacağıq”.

Mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev çıxış etdi:

Hörmətli bacılar və qardaşlar! Hörmətli həmvətənlər, hörmətli dostlar!

Bu gün Azərbaycanın Respublika günüdür, bayram günüdür. Bu bayram münasibətilə sizi ürəkdən təbrik edirəm, hər birinizə səadət və xoşbəxtlik diləyirəm!

Bu bayram gündündə biz buraya Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Əfqan Hüseynovun xatirəsini yad etmək üçün, onun qəhrəmanlığına hörmət və ehtiramın rəmzi olan büstünün açılması münasibətilə toplaşmışıq. Mən bu toplantıda iştirak etməyimdən çox məmnunam. Çox məmnunam ki, Azərbaycan torpaqlarının müdafiəsi uğrunda canını qurban vermiş, şəhid olmuş Əfqan Hüseynovun büstünün açılması mərasimində iştirak etmək mənə nəsib olub! Əfqan Hüseynovun büstünün açılması münasibətilə sizi təbrik edirəm! Ümidvar olduğumu bildirirəm ki, Milli Qəhrəman Əfqan Hüseynovun xatirəsi qəlbimizdə əbədi yaşayacaqdır! Bu büstün açılması bir daha nümayiş etdirir və etdirəcək ki, Azərbaycan xalqı əyilməzdır, yenilməzdır, qəhrəmandır! Əminəm ki, xalqımız öz ərazi bütövlüyünü təmin edəcək, öz torpaqlarını azad edəcək və Əfqan Hüseynov kimi qəhrəmanların qanı yerdə qalmayacaq!

Əfqan Hüseynovun həyat yolu haqqında burada onun müəlliməsi və silahdaşları çox gözəl danışdır. Doğrudan da, Əfqan Hüseynovun həyatı çox ibrətamızdır. Azərbaycanda hər bir kəs belə bir həyat yaşaya bilsə, xoşbəxt olar. Həyatın mənası çox və yaxud az yaşamaqdan ibarət deyil. Onun əsas mənası bu həyatda öz yerini tutmaq, mövqeyini müəyyən etmək, ləyaqət göstərmək və başqaları üçün nümunə olmaqdır! Əfqan Hüseynov kimi qısa bir ömür sürmüş insanın həyatı doğrudan

da nümunədir, hər bir adam üçün ibrət məktəbidir, hər bir gənc üçün təcrübə, mənəviyyat mənbəyidir!

Əfqan Hüseynov orta məktəbin 8-ci sinfini bitirəndən sonra Azərbaycanda yaranan və bu gün bizim üçün daha böyük əhəmiyyəti olan C. Naxçıvanski adına hərbi məktəbə daxil olmuşdur. Oranı bitirdikdən sonra Bakıdakı Ali Hərbi Məktəbə daxil olub, onu qurtardıqdan sonra isə hərbi xidmətdə olub, rütbələr alıb, öz əsgərlik, zabitlik borcunu şərəflə yerinə yetirib. Vətənimiz ağır vəziyyətə düşdüyü vaxt, Ermənistən silahlı qüvvələrinin ölkəmizə təcavüz etdiyi zaman Respublikamızın müdafiəsi zəruri olduğu bir dövrdə Əfqan Hüseynov fikirləşmədən, heç bir tərəddüd etmədən qəti qərar qəbul edib, cəbhəyə gedib, döyüşüb. Azərbaycan torpaqlarını - Füzulini də, Qubadlini da, Laçını da qorumaq uğrunda vuruşub və döyüşdə həlak olub, əbədiyyətə qovuşub. Bu, çox böyük və şərəfli yoldur, yüksək vətənpərvərlik, vətəndaşlıq, qəhrəmanlıq nümunəsidir! Bax, bunlara görə, Əfqan Hüseynovun qəhrəmanlığı, şücaətinə görə onun büstü qarşısında mən bu gün Azərbaycanın Prezidenti kimi baş əyirəm! Allah ona rəhmət eləsin! Azərbaycanın belə qəhrəmanları, şəhidləri ilə bütün xalqımız kimi mən də fəxr edirəm!

Əfqan Hüseynovun ailəsi, qohum-əqrəbəsi var, yəqin ki, onlar burdadırlar. Mən onlara minnətdarlığını və təşəkkürümü bildirirəm ki, belə bir övlad yetişdiriblər, vətəndaş tərbiyə ediblər, bu ailədən belə bir insan çıxıb. Əfqan Hüseynovun qəhrəmanlığı və qəhrəmancasına şəhid olması həmin ailədəki mühiti əks etdirir. Mən onlara təşəkkür edirəm. Əfqan Hüseynovun ailəsinə, qohum-əqrəbasına cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram! Əmin ola bilərsiniz ki, Azərbaycan dövlətinin və xalqının qayğısı həmişə sizin üzərinizdə olacaqdır!

Siz övladınızı, doğma adamınızı itirmisiniz. Əfqan Hüseynov başqalarına nisbətən xeyli ucalıb. Siz də mənəviyyatca ucalmalısınız. Bu, böyük sərvətdir. Bu, bütün dünyada olan sərvətlərin hamisindən böyük sərvətdir! Hamımız bilməliyik ki, məhz bu cür sərvətlərə malik olan adamlar daim cəmiyyətimizin hörmət və ehtiramını qazanacaqlar! Bizim cəmiyyətdə məhz

bu cür sərvətə malik olanlar ən zəngin adamlardır. Ona görə də belə insanlara, ailələrə mən daim hörmət etmişəm. Mən onlara bu gün də öz hörmət və ehtiramımı bildirirəm. Bu gün biz Azərbaycan dövlətinin Milli Qvardiyasının qərargahındayıq. Milli Qvardiyanın şəxsi heyəti burdadır. Mən onların hamısı ilə görüşəcəyəm. Milli Qvardiya Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunması, Azərbaycan dövlətinin rəmzi, Prezidentin qorunması üçün yaradılıb. Milli Qvardiya öz üzərinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirib və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bundan sonra da layiqincə yerinə yetirəcək. Milli Qvardiya xüsusi hərbi hissədir. Bizim artıq böyük Ordumuz var. Ordumuz Azərbaycan torpaqlarının keşiyində durur.

Milli Ordumuz döyüşlər aparmış, qurbanlar, şəhidlər vermişdir.

Mən bu gün böyük iftixar hissi ilə demək istəyirəm ki, Milli Ordumuzun yaranması haqqında biz vaxtında düşünmüşük. Nəinki, düşünmüşük, on iller bundan əvvəl tədbirlər görmüşük və onlar indi öz nəticəsini verir. Xatirimdədir, 1970-ci ildə, 25 il bundan öncə mən Azərbaycanda əvvəllər heç vaxt oxşarı, analoqu olmayan, ixtisaslaşdırılmış hərbi orta məktəb yaratmaq haqqında fikir irəli sürdüm. Bu məktəbi yaratdıq. Doğrudan da mənim həyatımda gördüğüm işlərin içərisində bu addımımı, bu işin təşəbbüsünü o dövrdən artıq 25 il keçəndən sonra da şəxsən özüm üçün çox yüksək qiymətləndirirəm.

Mən belə bir addım atarkən, təşəbbüs irəli sürərkən, o vaxt Sovetlər İttifaqının çərçivəsində belə bir qeyri-adi qərar qəbul edərkən təkcə o günləri yox, Azərbaycanın gələcəyini düşünürdüm. Mən çox istəyirdim ki, Azərbaycanın milli ordusu olsun. Əgər o vaxt milli ordu yaratmaq mümkün deyildisə, Sovetlər İttifaqı ordusunun tərkibində Azərbaycanın zabit korpusu, zabitləri olsun. Mən istəyirdim ki, Azərbaycan zabitləri Sovet İttifaqı ordusunun tərkibində özlərinə layiq yer tutsunlar, Respublikamızın mövqeyini müdafiə etsinlər və Azərbaycanın təsirini bütün Sovetlər İttifaqına yaya bilsinlər. Mən istəyirdim ki, zabitlər korpusumuz olsun, çünki, bu Azərbaycanın gələcəyi üçün lazımdı. O vaxt bunu dərk edə bilməyən adamlar da, buna

adicə bir hadisə, tədbir kimi baxanlar da indi yəqin artıq bilirlər ki, bu addımı atarkən nə qədər böyük uzaqgörənlik olmuşdur. İxtisaslaşdırılmış bu hərbi məktəb, Azərbaycanın böyük sərkərdəsi general Cəmşid Naxçıvanskinin adını daşıyan məktəb yaşıdı, inkişaf etdi, kadrlar hazırladı.

İndi mən hərbi hissələrdə, döyüş bölgələrində, cəbhədə olarkən zabitlərlə rastlaşırəm. Çoxları mənə yanaşır, xatırladırlar ki, həmin Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbdə oxuyublar. Orada mənimlə görüşüb'lər. Doğrudan da, mən həmin məktəbi nəinki yaratdım, hər il bir neçə dəfə oranı ziyarət edirdim. O məktəbin yaşaması, maddi-texniki bazasının yaradılması, inkişaf etməsi, genişlənməsi üçün lazım olan bütün tədbirləri gördüm, heç bir şeyi əsirgəmirdim. Ona görə də mən orda oxuyan və təhsil alan gənclərin hamısı ilə görüşmüştüm. Elə bir gənc ola bilməz ki, onunla görüşməyim. Hər dəfə 13, 14, 15 yaşında oğlanlar orada hərbi paltarda, hərbi intizamla, əsgəri addımlarla bizim önumüzdən keçib gedəndə bəzən gözlərindən yaşı gəlirdi. Mən onlara baxdıqca düşünürdüm ki, nə qədər gözəl bir iş görmüşük və bu Azərbaycanın gələcəyi üçün nə qədər lazımdır!

İndi 25 il keçəndən sonra biz bunun nəticələrini görürük, hər yerdə görürük.

Bu hərbi məktəbin hazırladığı, yetirdiyi təhsil, tərbiyə verdiyi Əfqan Hüseynov sonra ali hərbi məktəbdə öz təhsilini davam etdirib. Azərbaycan xalqına sədaqətlə, mərdliklə, ləyaqətlə xidmət edib, torpaqlarımızın müdafiəsi üçün döyüşüb, yaralanıb, son nəfəsinədək vuruşub və həlak olub.

Ona görə də mən bu gün çox böyük həyəcan keçirirəm. Bilirsiniz, bu görüşlər məndə yeni-yeni, xoş hissyyatlar yaradır. Məni bir tərəfdən sevindirir, ancaq insanların həlak olması məni kədərləndirir. Eyni zamanda bu, həyatımızın reallığıdır.

Biz müstəqil Azərbaycan Respublikası qururuq. Dövlətimizi, torpaqlarımızı qorumaq lazımdır. Torpaqlarımızı qorumaq üçün şübhəsiz ki, şəhid də verməliyik. Əgər qan tökülməsə o Vətən deyil. Şəhid olmasa o Vətən müstəqil dövlət ola bilməyəcək. Bunlar təbiidir. Hər bir itki, hər bir vətəndaşımızın şəhid olması qəlbimizi sıxır, bizdə kədər hissi doğurur. Eyni zamanda şəhidlik

səviyyəsinə çatmış insanların qəhrəmanlığı bizdə qürur hissi doğurur.

Mən çox sevinirəm ki, gənc nəslimiz bu əhval-ruhiyyədə tərbiyə olunur. Burada Əfqan Hüseynovun müəlliməsi çıxış etdi. Çox gözəl danişdi. Mənəviyyatca nə qədər zəngin insandır! Məktəb belə məktəbdir, belə insanlar tərbiyə edir! Məni ən çox sevindirən, eyni zamanda, sizə açıq deyirəm, çox kövrəldən bu qızların buradakı çıxışları oldu. Şübhəsiz ki, Əfqan Hüseynova həsr olunan şeirlər çox məzmunludur, təsirlidir. Sağ olsun məktəb, sağ olsun bu şerləri yazanlar! Demək, onlar Vətən qayəsi ilə, hissiyyatları ilə yaşayırlar, şəhidlərimizi unutmurlar. Burada qızlar neçə böyük qəlblə, hissiyyatla şerlər söylədilər! Onlar bu sözləri bizə adicə çatdırmadılar, öz daxili hissiyyatlarmı bizə nümayiş etdirdilər!

Nə qədər gözəldir, nə qədər təsirlidir, nə qədər sevindiricidir! Balaca bir qız ingilis dilində şeir deyir və onu nə qədər ürəkdən, nə qədər candan, nə qədər hissiyyatla deyir! Bilirsiniz, bu, məni sevindirir. Bu, hər birimizdə yeni-yeni hissiyyatlar yaradır. Bu, onu sübut edir ki, Azərbaycan xalqı dərin mənəviyyata malik xalqdır, qəhrəman xalqdır!

Deməliyəm ki, o vaxt biz bu məktəbi yaradanda onun əleyhinə Moskvadan, Sovetlər İttifaqının mərkəzindən çox etirazlar edildilər. Buraya bir neçə dəfə komissiya göndərdilər, yoxladılar, bunun qeyri-qanuni olması barədə qərarlar çıxardılar. Təkliflər verdilər ki, mənim bu qərarım Sovetlər İttifaqında mövcud olan qərarlara ziddir, uyğun deyil, onu ləğv etmək lazımdır. O vaxt mənə deyirdilər ki, Suvorov adına, Naximov adına məktəblər var, əgər siz gənclərimizi, uşaqlarımızı hərbi təhsilə cəlb etmək istəyirsinizsə, bu məktəblərdən istifadə etmək olar, belə bir ixtisaslaşdırılmış məktəbin yaranması isə lazım deyil. Ancaq mən öz fikrimdən dönmədim. Heç bir təzyiq mənə güc gələ bilmədi. Mənim tutduğum iş yaşayacaq, öz müstəqil dövlətini qoruyacaq və saxlayacaqdır!

Bu onu göstərir ki, biz Vətənimizin ərazi bütövlüyünü təmin etməyə qadirik! Torpaqlarımızdan didərgin düşmüş vətəndaşlarımız, soydaşlarımız öz yerinə, yurdlarına, elinə,

obasına qayıdacaqlar. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi tamamilə bərpa olunacaq, qorunacaq, saxlanılacaqdır! Bunu birinci növbədə biz özümüz edəcəyik! Öz qüdrətimizlə, öz zəkamızla, ağlımızla, düzgün siyasetimizlə və xalqımızın iradəsi, qəhrəmanlığı ilə edəcəyik!

Əziz bacılar və qardaşlar, əziz həmvətənlər! Sizinlə birlikdə edəcəyik! Biz bütün çətinliklərdən sizinlə birlikdə çıxacağıq! Sizinlə birlikdə Azərbaycan Respublikasının suverenliyini, müstəqilliyini təmin edəcəyik!

Bayram münasibətilə, Əfqan Hüseynovun büstünün açılması münasibəti ilə sizi bir daha təbrik edirəm! Hamımıza cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram!

(Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı böyük diqqətlə dinlənildi və gurultulu alqışlarla qarşılandı)

Mərasimin sonunda Milli Qəhrəmanın anası Böyükhanım Hüseynova oğlunun xatirəsinin əbədiləşdirilməsinə göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev öz dərin təşəkkürünü bildirdi.

Heydər Əliyev cənabları mərasim iştirakçılarına müraciətlə əlavə etdi ki, Əfqan Hüseynov 1992-ci ilin oktyabr ayında həlak olub: "Ancaq 1995-ci ilin fevralında mənim fermanınlı ona Milli Qəhrəman adı verilib. Onu demək istəyirəm ki, şəhidləri, Milli Qəhrəmanları heç vaxt unutmaq olmaz. 1992-ci ilin oktyabrında qəhrəmancasına şəhid olan bu insanın igidliyi şübhəsiz ki, qeyd olunmalı və o, təltif edilməli idi. Mən 1995-ci ilin fevralında bu haqda olan materiallara baxarkən, həmin təklifləri dərhal qəbul etdim və bu fermanı imzaladım. Bu adın verilməsinin gecikdirilməsi məni şübhəsiz ki, incidir. Ancaq eyni zamanda çox məmənunam və fəxr edirəm ki, Əfqan Hüseynova Milli Qəhrəman adı verilən fermanı mən imzalamışam".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev cənabları Milli Qəhrəman Əfqan Hüseynovun anası, həyat yoldaşı, qızı və digər qohumları ilə mehribanlıqla görüşdü, büstün önündə onlarla birlikdə xatirə şəkli çəkdirdi.

Axırda Milli Qəhrəmanın döyüşçüləri Əfqan Hüseynovun büstünün açılması münasibəti ilə Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevin qarşısından səlis addımlarla keçilər.

Milli Qəhrəman Əfqan Hüseynovun büstünün açılışı mərasimindən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyev Respublika günü münasibəti ilə Milli Qvardiyanın döyüşçüləri ilə görüşdü, onları bayram münasibəti ilə təbrik etdi və şərəfli işlərində yeni-yeni müvəffəqiyətlər arzuladı.

Milli Qvardiyanın əsgər və zabitləri Dövlət Başçısı Ali Baş Komandan qarşısında öz döyüş məharətlərini nümayiş etdirdilər. Sonra onlar Prezidentin olduğu tribunanın önündən mətin addımlarla keçilər.

Mayın 28-də bayram günü Milli Qvardiyaçılara görüşündən qayıdan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Azadlıq prospektindəki meydana toplaşan şəhər zəhmətkeşləri ilə görüşdü. Onlar Respublikamızın Rəhbərini "Əziz Heydər Əliyev! Biz sizinləyik!", "Hörmətli Prezident! Biz Sizin həyata keçirdiyiniz tədbirləri ürəkdən bəyənirik!", "Əziz Heydər Əliyev! Xalqın ümidi Sizədir!" sözləri ilə, hərarətli alqışlarla qarşılıdlar.

Heydər Əliyev şəhər sakinləri ilə görüşdü, onları İstiqlal bayramı-Respublika günü münasibəti ilə səmimi təbrik etdi.

27 may 1995-ci il

Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün insanların Vətənidir. Milliyyətindən, dilindən, dinindən asılı olmayaraq bütün insanlar eyni hüquqa malikdirlər. Odur ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı da Azərbaycan torpağını doğma torpaq hesab edərək, onun müdafiəsinə qalxmalıdır, onu qorumaq üçün mübarizə aparmalıdır, lazı olarsa canından keçməlidir, şəhid olmalıdır!

RESPUBLİKA PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANLARI VƏ ŞƏHİD MİLLİ QƏHRƏMANLARIN VALİDEYNLƏRİ İLƏ GÖRÜŞMÜŞDÜR

İyunun 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev 1995-ci ilin mart hadisələri ilə əlaqədar "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görülmüş zabit və əsgərlərlə, habelə həlak olmuş Milli Qəhrəmanların valideynləri ilə görüşmüştür.

Görüş iştirakçılardan səmimiyyətlə salamlayan Azərbaycan Rəhbəri Heydər Əliyev oktyabr və mart aylarında baş vermiş dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısının məhz xalqımızın six birliyi, həmrəyliyi, dövlətçiliyimizi qorumaq əzmi ilə yaşayan vətəndaşlarımızın iradəsi və döyüşülərimizin qəhrəmanlığı ilə alındığını xüsusi qeyd etdi. Prezident dedi ki, o faciəli günlər və sədaqətli insanların həmin günlərdə nümayiş etdirdiyi qəhrəmanlıq nümunələri Azərbaycan xalqının yadından heç vaxt çıxmayacaq, qəlbimizdə daim yaşayacaqdır.

Prezident Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin qorunması, mühafizə edilməsi naminə canlarını qurban vermiş, şəhid olmuş

övladlarımızın xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etməyi görüş iştirakçılarından rica etdi.

Respublikamızın Rəhbəri qəhrəmancasına həlak olmuş igidlərin valideynlərinə və Azərbaycan dövlətçiliyinə sadıq vətəndaşların hamısına həmin günlərdə göstərdikləri qətiyyətə görə xüsusi təşəkkürünü bildirdi. Milli Qəhrəmanların valideynləri ilə görüşündən məmənun qaldığını söyləyən Heydər Əliyev layiqli övladlar yetişdirdiklərinə, onlarda yüksək vətənpərvərlik hissləri tərbiyə etdiklərinə görə bir daha minnətdarlığını bildirdi.

Həmin facieli günləri kədərlə xatırlayan Dövlət Başçısı dedi ki, hər bir insan tələfatı bizim üçün böyük itkidir. Prezident sözünə davam edərək dedi: "Bu hadisələr zamanı xalqımız bütün dünyaya bir daha nümayiş etdirdi ki, o öz müstəqil dövlətini qorumağa qadirdir". Heydər Əliyev görüşdə iştirak edən Milli Qəhrəmanlara müraciətlə dedi ki, "Siz həmin hadisələrin fəal iştirakçınız və Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunmasında xüsusi xidmətləriniz var. Ona görə də mən sizinlə görüşməkdən çox məmənunam və hər birinizə öz hörmət və ehtiramımı bildirirəm".

İyunun 23-də Bakıda başlanacaq Ümumxalq Toplantısından bəhs edən Prezident bildirdi ki, orada son vaxtlar respublikada baş vermiş hadisələr və ölkəmizdəki ictimai-siyasi vəziyyət geniş müzakirə olunacaqdır. Həmin toplantıdan əvvəl belə bir görüşün keçirilməsini vacib hesab edən Respublika Rəhbəri dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısının alınması zamanı şücaət nümayiş etdirdiklərinə görə "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görülmüş zabit və əsgərlərə, onların valideynlərinə, döyüşçülərə göstərilən diqqət və qayğıdan geniş bəhs etdi.

O dedi: "Mən bu gün elan edirəm ki, oktyabr və mart hadisələrində igidlik göstərərək "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı almış hər bir döyüşçüyü 2 milyon manat birdəfəlik mükafat verirəm. Həlak olmuş, Milli Qəhrəman adı verilmiş döyüşçülərin valideynlərinə-hər bir ailəyə maddi yardım olaraq 5 milyon manat ayıram".

Heydər Əliyev cənabları daha sonra dedi: "Şübhəsiz ki, qəhrəmanlıq nümunələri maddi vəsaitlə ölçülüdür. Ancaq güman

edirəm ki, siz mənim bu addımımı düzgün qəbul edəcəksiniz. Qəhrəmanlara mükafat, həlak olanların ailələrinə həyatımızın bu ağır vaxtında maddi yardım dövlətin öz vətəndaşlarına, övladlarına qayğısının təzahürü kimi qəbul olunmalıdır. Mən bu gün göstəriş vermişəm ki, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının

imtiyazları və onlara ediləcək güzəştər barədə qanun layihəsi hazırlanınsın. Bu layihə hazır olan kimi mən onu Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edəcəyəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, torpaqlarının toxunulmazlığını, Respublikamızın suverenliyini qoruyarkən, fərqlənib Milli Qəhrəman adı almış vətəndaşlarımıza, döyüşçülərimizə əlavə güzəştər verilməlidir.”

Prezident axırda dedi: ”Sədaqətli vətəndaşlarımız, döyüşçülərimiz, əsgərlərimiz, zabitlərimiz, xüsusən, hərbi xidmətdə fərqlənənlər, şəhid olanlar və onların ailələri daim Azərbaycan Dövlətinin Prezidentinin qayğısı altında olacaqlar!”

Dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısı alınarkən igidliliklə həlak olan Milli Qəhrəmanların valideynləri belə bir görüşün təşkili üçün Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevə dərin minnətdarlıqlarmı

bildirdilər.

Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan Səltənət Səfərova görüşdə çıxış edərək dedi ki, "Oğlumun Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda qəhrəmancasına həlak olması ilə fəxr edirəm! Mən onu Vətən üçün böyütmüşdüm". Qəhrəmanın anası ailənin qarşılaşdığı problemlərdən də söhbət açdı və həyat yoldaşının xəstə, mənzil şəraitlərinin çox əlverişsiz olduğunu söylədi. O, Prezidentin qayğı və diqqətindən razılıq etdi. Lakin Qaradağ rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının indiyədək ona hətta başsağlığı verməməyindən təəssüfləndiyini bildirdi.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev şəhid anasını diqqətlə dinlədi və ailənin mənzil şəraitini yaxşılaşdırmaq barədə oradaca lazımı tapşırıq verdi. Prezident Qaradağ rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı Elxan İsgəndərovun elə bu dəqiqdən vəzifəsindən azad olduğunu bildirdi və bu barədə müvafiq fərman hazırlamağı tapşırıdı.

Mingəçevir şəhərindən şəhid anası Səyyad Əliyeva görüşdə çıxış edərək dedi: "Hörmətli Prezident! Siz hakimiyyətə gələnədək Respublikamızı dünyanın heç yerində tanımadılar. Siz ölkəmizi göylərə qaldırdınız! Bizim övladlarımız Sizi və Vətənimizi qorumaq üçün həlak olublar! Biz öz Prezidentimizə uzun ömür,

can sağlığı arzulayırıq!”

Füzuli rayonunun ağsaqqalları adından çıxış edən şəhid atası Bəylər Kərimov müharibədə insan tələfatının qarşısının alınması üçün gördüyü tədbirlərə və müstəqil Azərbaycanı bütün dünyaya tanıtğına görə Heydər Əliyev cənablarına minnətdarlığını bildirdi.

Lənkəran rayonu Ləj kəndinin sakini, şəhid atası Ələkbər Əliyev Azərbaycan Prezidentinə müraciətlə dedi: ”Əziz Atamız, biz Sizinlə fəxr edirik! Mənim iki oğlum şəhid olub. Onların birini Əlikram Hümbətov güllələdi, o birisi isə Vətən yolunda həlak oldu. Üçüncü oğlum Ağdamın Güllüçə kəndində ağır yaralanıb, hazırda xəstədir. Mən öz övladlarımla fəxr edirəm! Ölkəmizin Sizin kimi Başçısı olması ilə də fəxr edirəm!”

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Samir Xasiyevin anası Gözəl Xasiyeva oğlunun Vətən uğrunda həlak olduğunu bildirdi. O dedi ki, ”Samir doğma Azərbaycanı çox sevirdi. Bütün övladlar kimi mənim oğlum da dövlətimizin müstəqilliyi uğrunda şəhid oldu. Mən ürəkdən inanıram ki, bu igidlərin arzusunu yalnız Heydər Əliyev kimi dünya şöhrətli siyasi xadim yerinə yetirə bilər!” Şəhid anası dedi: ”Hörmətli Prezident! Biz Sizin həyata keçirdiyiniz siyaseti bəyənir və müdafiə edirik! Bilirik ki, xalqımızı bu ağır vəziyyətdən yalnız Siz çıxara bilərsiniz!”

Görüşdə çıxış edən digər valideynlər də Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasetini dəstəklədiklərini bildirdilər, dövlət çəvrilişinə cəhd göstərənlərə qarşı daim barışmaz mövqə tutulmasını arzuladılar. Onlar dedilər ki, biz yalnız Heydər Əliyev kimi müdrik bir insanın arxasında gedə bilərik və inanırıq ki, o, xalqımızı bütün çətinliklərdən çıxaracaq, ölkəmizi inkişaf etmiş dövlətlərdən birinə çevirəcəkdir.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev görüşə yekun vuraraq dedi: ”Güman edirəm ki, burada iştirak edən hər bir şəhid ata və anası söz demək istəyir. Bu görüş çox böyük həyəcan doğurur. Biz bir tərəfdən kədərlənirik, çünki övladlarımızı itirmişik; digər tərəfdən isə fəxr edirik ki, xalqımızın belə qəhrəman övladları var və onlar dövlətimizi, müstəqilliyimizi qorumağa qadirdirlər. Oktyabr və mart günləri Azərbaycan dövlətinin qüdrətini nümayiş

etdirdi. Bu dövlət bizim hamımızındır, hər bir vətəndaşındır! Ona görə dövlətimizə, xalqımıza, ölkəmizə, Vətənimizə sadıq olduğunuza görə sizə bir daha təşəkkür edirəm, cansağlığı arzulayıram! Həlak olanlara Allah rəhmət eləsin, qəbirləri nurla dolsun! Allah sizə səbir versin. Güman edirəm ki, biz tutduğumuz yolla daha böyük əzmlə gedəcəyik, dövlətimizi daha da möhkəmləndirəcəyik, xalqımızı xoşbəxt günlərə çıxaracaqıq!

Görüşdə Prezidentin İcra Aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev, dövlət müşaviri Nurəddin Sadıqov, müdafiə naziri Səfər Əbiyev və digər rəsmi şəxslər iştirak edirdilər.

22 iyun 1995-ci il

MİLLİ DÖVLƏTÇİLİYİMİZİN MƏNAFEYİ XALQIMIZIN SIX BİRLİYİNİ TƏLƏB EDİR!

RESPUBLİKA SARAYINDA ÜMUMXALQ NÜMAYƏNDƏLƏRİ TOPLANTISI AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİYEVİN GİRİŞ NİTCİ

- Əziz həmvətənlər!
Əziz bacılar,
qardaşlar!

Hörmətli xanımlar,
cənablar, xarici ölkələrin
Azərbaycandakı
səfirləri, beynəlxalq
təşkilatların
Respublikamızdakı
nümayəndələri!

Bu gün biz
buraya - Respublika
sarayına Ümumxalq
Nümayəndələri
Toplantısına yığılmışıq.
Məqsədimiz son illərdə
Azərbaycanda gedən
ictimai-siyasi proseslərə,

Respublikamızın daxili və xarici vəziyyətinə aid olan məsələlərə
nəzər salmaq, onları təhlil etmək, xalqın fikirlərini nəzərə alaraq
ölkəmizin bu günü və gələcəyi üçün lazımı tədbirlərin hazırlanması
və həyata keçirilməsi yollarını müəyyənləşdirməkdən ibarətdir.

Bu il - 1995-ci il müstəqil Azərbaycan Respublikasının
həyatında dövlətçilik prosesləri ilə əlaqədar böyük ictimai -
siyasi tədbirlər ili olacaqdır. Respublikamızda bu proseslər
artıq gedir. Müstəqil Azərbaycanda demokratik hüquqi dövlət
quruculuğu prosesi davam edir. İqtisadi islahatların, aqrar
islahatlar barədə qəbul olunmuş qanunların əməli surətdə

həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. İqtisadiyyatda inkişaf əldə etmək üçün özəlləşdirməyə dair program hazırlanıb və bu günlərdə qəbul olunub Milli Məclisin müzakirəsinə veriləcəkdir. Respublikamızda ilk dəfə müstəqil Azərbaycanın demokratik parlamentini yaratmaq üçün bu il noyabrın 12 - nə parlament seçkiləri təyin olunub. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının demokratik dövlətinin konstitusiyasının hazırlanması prosesi gedir.

Nəzərdə tutulur ki, parlament seçkiləri günü Konstitusiyamız Ümumxalq Referendumu yolu ilə qəbul olunsun.

Şübhəsiz ki, bunlar hamısı Respublikamızda daxili ictimai - siyasi vəziyyətin sabitliyini, bir müstəqil dövlət kimi Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsini tələb edir. Bu proseslər gedir, dövlət orqanları tərəfindən lazımi işlər aparılır. Ancaq bu işləri daha müvəffəqiyyətlə həyata keçirmək, daha doğru - düzgün yolla getmək üçün və bütün bu tədbirlərin hamısının yerinə yetirilməsində xalqın, ictimaiyyətin, Respublikamızda cəmiyyətin bütün təbəqələrinin fikrini nəzərə almaq üçün ümumxalq nümayəndələrinin belə bir toplantılarının keçirilməsi zərurəti meydana çıxıbdır.

Bugünkü Ümumxalq Nümayəndələri Toplantısında eyni zamanda gələcək üçün dəyərli programlar yaratmaqdan ötrü yaxın keçmişimizə nəzər salmalıyıq, onu təhlil etməliyik. Əvvəlki dövrən indiyədək və bu gün də gedən proseslərə doğru - düzgün qiymət verməliyik. Üç il yarımdır ki, xalqımız dövlət müstəqilliyini əldə edib. Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlətdir. Tarixi nöqteyi-nəzərdən bu, böyük zaman deyil. Lakin həmin müddətdə Respublikanın həyatında o qədər ağır, çətin proseslər gedib ki, bu üç il yarım, demək olar ki, böyük bir dövrü əhatə edir. Birinci növbədə ona görə ki, Azərbaycan xalqı müstəqilliyini bərpa edəndən, tam müstəqilliyini qazanandan sonra müstəqil dövlət qurmaq, müstəqil yaşamaq üçün lazımi şərait əldə etməli idi. Ancaq ötən dövr xalqımız üçün o qədər də əlverişli olmayıb. Buna ən çox mane olan səbəb Azərbaycan Respublikasına qarşı Ermənistən tərəfindən edilən təcavüz və yeddi ildən bəri gedən müharibədir. Xalqımız məhz belə bir

şəraitdə, yəni Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü artıq mövcud olduğu, torpaqlarımızın bir qisminin əldən getdiyi bir zamanda öz müstəqilliyini qazanıb.

Müharibə davam edib, bunun nəticəsində də Azərbaycan itkilər verib, böyük çətinliklərlə rastlaşıb. Aydındır ki, bunlar müstəqil Azərbaycan Respublikasının öz qarşısında qoyduğu vəzifələrin həyata keçirilməsinə çox böyük çətinliklər yaradıb.

Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü daxili vəziyyətimizdən asılı bir şey deyil. Bu, sadəcə olaraq təkcə Ermənistanın yox, həm də onunla bağlı olan başqa qüvvələrin Azərbaycan xalqını azadlıqdan məhrum etmək, Respublikamızı parçalamaq, dağıtmaq və onun ərazisinin bir hissəsini ələ keçirmək üçün hazırlanmış və davamlı surətdə həyata keçirilən bir plandır.

Belə bir şəraitdə, belə bir dövrdə xalqımız, Azərbaycan vətəndaşları bütün qüvvələrini, güclərini bu müharibənin qarşısının alınmasına yönəltməli idi və yönəltməlidir, təcavüzün qarşısını birlikdə alıb Azərbaycanı qorunmalı idi və bu gün də qorunmalıdır. Təəssüf ki, ötən illər onu göstərir ki, belə olmayıbdır. Azərbaycan Respublikasının bir müstəqil dövlət kimi yaşamasına, inkişaf etməsinə mane olan daxili amillər olub və ola bilər ki, bunlar Ermənistanın təcavüzündən də çox çətinliklər yaradıb.

Bunların nəticəsində ötən üç il yarım müddətində Azərbaycan Respublikası bir müstəqil dövlət kimi özünün iqtisadi, elmi, intellektual potensialından lazımi səviyyədə istifadə etməkdə və özünə layiq dövlət qurmaqda çox çətinliklərə rast gəlib. Biz bu həqiqəti bu gün etiraf etməliyik, deməliyik və bunlara düzgün qiymət verərək gələcək planlarımızı, görülən işlərimizi daha da etibarlı qurmamalıyıq.

Bu dövrdə, xüsusən, son iki ildə ölkəmizdə baş vermiş hadisələr, gedən ictimai-siyasi proseslər Respublikamızın tarixində mühüm yer tutur. Həmin proseslər bir tərəfdən dağidıcı qüvvələrin Respublikamıza vurduğu zərərlərdən, ikinci tərəfdən də xalqın, ictimaiyyətin, Azərbaycan vətəndaşlarının və dövlətin, dövlət orqanlarının bu dövrdə meydana gəlmiş təhlükəli hadisələrin qarşısını almasından ibarətdir.

1993-cü ilin may - iyun aylarında Azərbaycanda dövlət böhranı baş verdi. Bu böhran Respublikamızı vətəndaş müharibəsinə gətirib çıxardı. Vətəndaş müharibəsi ölkəmiz üçün çox böyük təhlükəli şərait yaratdı. O, nəinki xalqımıza zərərlər, zərbələr vuracaqdı, eyni zamanda Respublikamızın parçalanması, dağdırılması prosesi mövcud idi. Bunların qarşısı alındı. Həyata keçirilən tədbirlər respublikada əmələ gəlmış dövlət böhranını və qarşidurmanı aradan götürdü, müəyyən sabitlik yarandı. Lakin təəssüf ki, belə faciəli vəziyyətə gəlib çıxmış Respublikamızda bu vəziyyəti yaradan qüvvələr öz əməllərindən əl çekmədilər.

Respublikamızda ictimai - siyasi sabitlik təmin edilərək dövlət quruculuğu, ordu quruculuğunu prosesi aparıldığı, müstəqilliyimizin möhkəmləndirildiyi, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun qaldırılması sahəsində lazımi tədbirlər görüldüyü bir vaxtda ayrı-ayrı qüvvələr yenə də Azərbaycanda sabitliyi pozmağa, qarşidurma yaratmağa və Respublikamızı içəridən dağıtmağa çalışıdilar. Şübhəsiz ki, onların bu hərəkətlərinin qarşısı alınırdı. Ancaq bu qüvvələr lazımi nəticə çıxarmadılar və öz dağidıcı, pozucu, xalqımıza qarşı xəyanətkar hərəkətlərini davam etdirildilər.

Azərbaycan dövləti bu müddətdə Respublikamızın dünya ictimaiyyəti qarşısında, beynəlxalq aləmdə, təşkilatlarda

nüfuzunun qaldırılması üçün, ölkəmizin dünya birliyində layiqli yer tutması üçün lazımi tədbirlər gördü və bunlar öz nəticələrini verdi. Müharibəyə son qoymaq, Respublikamızın ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün sülh danışıqlarına başlandı. 1994-cü ilin mayında ilk dəfə atəşkəs haqqında etibarlı saziş əldə olundu. 13 aydır ki, biz atəşkəs rejimində yaşayırıq və Respublikamızı müharibə şəraitindən çıxarmaq, müharibəyə son qoymaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini, suverenliyini tam təmin etmək lazımi tədbirlər görürük.

Bunlar əldə etdiyimiz böyük nailiyyətlərdir. Çünkü atəşkəsin əldə olunması, hərbi əməliyyatların dayandırılması ölkəmizin daxilində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün əlverişli şərait yaradıb. Eyni zamanda bu, Azərbaycan Respublikasının sülhsevər bir dövlət olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirib. Şübhəsiz ki, bunlar hamısı uzunmüddətli etibarlı sülh yaratmaq, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü, işğal olunmuş torpaqların azad edilməsini təmin etməklə bağlıdır. Ona görə də biz həmin dövrdən səmərəli istifadə etməyə və bu dövrdə Respublikamızın həyatında zəruri olan tədbirlərin həyata keçirilməsinə çalışmışıq. Bir çox işlər də görülüb. Ancaq tam qətiyyətlə demək olar ki, belə bir şərait ölkəmizin müstəqilliyinə, xalqın əmin-amanhıqdə yaşamasına zidd olan Respublikamızın daxilindəki ayrı-ayrı qüvvələr üçün əlverişli olmayıbdır. Ona görə də onlar həm Respublikamızda daxili vəziyyəti pozmağa çalışır, həm də atəşkəsin pozulmasına cəhdler göstəriblər.

Bu müddətdə Azərbaycanın əldə etdiyi böyük nailiyyətlərdən biri 1994-cü il sentyabrın 20 - də Böyük Neft Müqaviləsinin imzalanmasıdır. Artıq buna "Əsrin müqaviləsi" adı veriblər. Ancaq bu müqavilə Azərbaycanın xarici düşmənlərini çox narahat edib. Onun əleyhinə təbliğatlar gedir, Respublikamıza təzyiq göstərmək istəyən xarici qüvvələr var, bu müqavilənin həyata keçirilməsinə mane olanlar var. Təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, onların hərəkətləri Respublikamızın daxilində xalqımıza, ölkəmizə, dövlətimizə düşmən mövqelərlə üst - üstə düşmüşdür.

Məhz bundan sonra Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyi

pozmaq istəyən qüvvələr hərəkətə gəldilər və 1994-cü il oktyabrın əvvəllərində ölkəmizdə dövlət çəvrilişinə cəhd oldu. Xalqın gücü, iradəsi, Respublikamızın bütün vətəndaşlarının həmrəyliyi ilə bu cəhdin qarşısı alındı. Respublikamız, onun müstəqilliyi, dövlətçiliyimiz böyük bir sınaqdan keçdi. Düşünmək olar ki, bu, artıq hamiya iibrət dərsi olmalı, hər kəs özü üçün nəticə çıxarmalı idi. Təəssüflər olsun ki, belə olmadı. Həmin qüvvələr - adını müxalifət qoyan, ancaq əslində qanuni, sivilizasiyalı müxalifət yox, xalqına, dövlətinə zidd mövqedə duran qüvvələr bundan sonrakı dövrdə də birləşib, bu ilin mart ayında yenidən dövlət çəvrilişinə, Azərbaycanda vətəndaş müharibəsi salmağa, ölkəmizi parçalamağa cəhd etdilər. Bunun da qarşısı alındı. Xalqımız öz həmrəyliyini, müdrikliyini göstərdi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qüdrəti nümayiş etdirildi, bu cəhdlərin qarşısı alındı.

Ancaq təəssüflər olsun ki, bundan sonrakı dövrdə həm xaricdə, həm də daxildə Respublikamıza düşmən olan qüvvələr öz çirkin niyyətlərindən əl çəkməyiblər.

Nəzər salın, son iki ildə Respublikamızda nələr baş verib. Bir tərəfdən 1993-cü ilin iyun ayından Azərbaycanda dövlətçilik ardıcıl, davamlı olaraq möhkəmlənib, dövlət strukturları tərəfindən Respublikamızı idarə etmək qüdrəti qazanıb. İndi müstəqil Azərbaycan Respublikasının demokratik prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərən dövlət qurumları, dövləti müdafiə etməyə qüdrəti var. Amma eyni zamanda Respublikamızda ictimai-siyasi sabitliyi pozmaq istəyən qüvvələr də var.

1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart hadisələrində dövlət çəvrilişinə cəhd etmiş şəxslərin, adamların bir qismi cəmiyyətdən təcrid olunub, onların haqqında istintaq aparılır. Bir qismi qaçıb respublikadan, Azərbaycandan kənardə gizlənib. Onların əsas rəhbərləri isə Moskvaya toplaşıblar, orada özlərinə sığınacaq tapıblar, Azərbaycanda sabitliyi pozmaq, dövlətçiliyimizə qarşı yeni qəsd etmək üçün tədbirlər qururlar və bu fikirlərlə yaşayırlar.

Sübhəsiz ki, bunlar hamısı onlar üçün heç bir nəticə verə bilməz. Artıq iki il müddətində Azərbaycan xalqı, vətəndaşları ağı qaradan seçməyə nail olublar. Vətəndaşlarımızın tam

əksəriyyətində müstəqil dövlətimizi və ictimai-siyasi sabitliyi qoruyub saxlamaq əhval-ruhiyyəsi üstünlük təşkil edir. Ancaq bunlarla yanaşı, yenə də Respublikamıza xəyanət etmək məqsədi ilə yaşayan qüvvələr var. Onlar təkcə xaricdə deyil, Respublikamızın daxilində də mövcuddur.

Bunları nəzərə alaraq bu gün biz açıq-aşkar səhbət aparmalıyıq. Yəni yaxın keçmişdə baş verən hadisələri, gedən prosesləri təhlil etməli, onlara düzgün, obyektiv qiymət verməliyik. Həmin hadisələrdən çıxan nəticələri bu gün təhlil etməliyik və bu il, gələcəkdə müstəqil Azərbaycan Respublikasının demokratiya yolu ilə inkişaf etməsi üçün lazımı tədbirlərin hazırlanmasına aid fikirləri, mülahizələri, təklifləri dinləyib, ümumiləşdirib qarşidakı dövrdə onlardan istifadə etməliyik.

Bu gün Ümumxalq Nümayəndələri Toplantısına dövlət strukturlarının, ictimai, elm, mədəniyyət təşkilatlarının, ziyalıların, gənclərin, veteranların, siyasi partiyaların, mətbuatın, Azərbaycan Ordusunun nümayəndələri, bir sözlə, Azərbaycan cəmiyyətinin bütün təbəqələrinin nümayəndələri dəvət olunublar - şübhəsiz ki, salonumuzun tutduğu qədər.

Əgər salonda bundan da çox yer olsaydı, ola bilər, daha çox adam dəvət edilərdi. Ancaq güman edirəm ki, bu gün bu salonda toplaşanlar Respublikamızın cəmiyyətinin bütün təbəqələrini təmsil edirlər.

Minnətdarlıq hissi ilə qeyd edirəm ki, xarici ölkələrin Respublikamızdakı səfirləri, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri də dəvətimizi qəbul edib bu Toplantıya gəliblər.

1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart hadisələrində Azərbaycan Respublikasının dövlətçiliyinin qorunmasında rəşadət göstərmiş Ordumuzun döyüşçüləri, zabitləri bu salona dəvət olunublar. Həmin hadisələr zamanı dövlətçiliyimizin qorunmasında qəhrəmanlıq göstərərək həlak olmuş övladlarımızın valideynləri də bu toplantıya dəvət ediliblər, burada bizimlə birləşdirilərlər.

1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart hadisələri zamanı Respublikamızda dövlət çevrilişinə göstərilən cəhdlərin qarşısının alınmasında fərqlənən Azərbaycan övladlarının hamısı böyük hörmət və ehtirama layiqdir. Böyük kədər hissi ilə qeyd edirəm ki,

o günlər Azərbaycan xalqına qarşı cinayət edənlərin atəşindən, gülləsindən xalqımızın mərd, igid, cəsur övladları həlak oldular. Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunması yolunda şəhid olan övladlarımızın xatirəsini bu gün həmin hadisələrlə əlaqədar keçirilən Ümumxalq Nümayəndələri Toplantısında bir dəqiqəlik sükutla yad etməyi rica edirəm.

Allah şəhidlərə rəhmət eləsin!

İşimizin planı bundan ibarətdir: dövlətin bəzi orqanlarının başçılarının məlumatları dinləniləcək, bundan sonra həmin məsələlər müzakirə olunacaqdır. Qeyd etdim ki, biz buraya toplaşmışıq ki, azad, sərbəst, demokratik şəraitdə həyatımızın bu gününü və gələcəyini müzakirə edək. Rəsmi çıxışlarla yanaşı, buraya dəvət edilmiş hər bir şəxs müzakirə olunan məsələ ilə əlaqədar öz fikirlərini sərbəst bildirə bilər. Ona görə də əvvəlcədən nəzərdə tutulmuş çıxışlardan sonra Toplantı iştirakçılarının çıxışlarına imkan veriləcəkdir.

Məsələ çox mühüm olduğuna görə nəzərdə tutulur ki, işimiz bu gün axşama qədər və qalan hissəsi sabah davam etdirilsin.

Son dövrdə Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi proseslərlə əlaqədar Respublikamızın ictimaiyyətinin bütün təbəqələrindən mənim ünvanıma, Prezident Aparatına çox saylı məktublar, teleqramlar, bəyanatlar, müraciətlər, təkliflər gəlmüşdir. Onlar Respublikamızda olan ictimai-siyasi vəziyyəti müəyyən qədər əks etdirir və bu barədə ümumi fikir söyləməyə imkan verir.

”N” hərbi hissəsinin komandiri Fəxrəddin Cəbrayılovun çıxışı

- Cənab Ali Baş Komandan!

Hörmətli Ümumxalq Toplantısı iştirakçıları!

Mənim yanımda hərbi xidmət keçmiş və Ağstafa, Qazax hadisələrində həlak olmuş əsgərin atasının çıxışından sonra söz demək mənim üçün xüsusilə çətindir. Buna görə də qısa danışmağa çalışacağam.

Bir daha xatırlatmaq istəyirəm ki, indiki toplantıının keçirilməsinin vacibliyindən danışmağa lüzum yoxdur, cünki toplantıının keçirilməsinin aktuallığı göz qabağındadır. Belə ki, sosial bazaya malik olmayan müəyyən dağıdıcı qüvvələr dövlət

çevrilişi niyyətindən əl çəkmirlər. Azərbaycan xalqının kənardan rəhbərlik edilən düşmənləri öz zərbələrini içəridən endirirlər. Bu isə xalqımız üçün müsibətlərlə nəticələnir, cavan-cavan oğlanlar həlak olur, analar və bu qurbanların yaxın adamları göz yaşları axıdır, yas saxlayırlar.

İndi isə mart ayında həmin hadisələrin necə baş verdiyi barədə qısaca danışacağam. Onu da deməliyəm ki, komandirlik etdiyim hissə ötən ilin oktyabrından bu ilin mart ayına dək olan dövrdə iki qiyamın qarşısının alınmasında iştirak etmişdir. Mən bu əqidədəyəm ki, həmin qiyamlar bir zəncirin həlqələridir və ölkəmizdə daxili sabitliyin pozulmasına gətirib çıxarmışdı. Görülən tədbirlərin çətinliyi bunda idi ki, hissəmiz xarici düşmənlə - Ermənistanla birbaşa üz-üzə, döyüş mövqeyində dayanmışdı və həmin dövrdə döyüş hazırlığı ilə məşğul idi.

Mart ayında Ağstafa və Qazax rayonlarında hakimiyyəti ələ keçirmək cəhdləri barədə xəbəri biz gündəlik xidmət işləri ilə məşğul olarkən eştidik. Martın 13-də saat 8.40 dəqiqədə mən komanda məntəqəsində idim. Bu zaman Respublikanın Müdafiə Naziri general-leytenant Səfər Əbiyev zəng vurub, məni həmin rayonlarda yaranmış vəziyyətdən qısaca hali etdi. Mən ehtiyat qüvvələrlə birlikdə Şəmkir rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı Aslan Aslanovun yanına gəldikdən sonra vəziyyət barədə ətraflı məlumat aldım. Burada artıq qərargah yaradılır, tədbirlər görülürdü.

A.Aslanov bizi Dövlət Yol Polisinin müşayiəti ilə Tovuz şəhərinə göndərdi. Polkovnik M.Əliyevin, polkovnik Rövşən Əkbərovun hərbi hissələrinin bölmələri, Gəncə Daxili İşlər İdarəsinin bir qrup əməkdaşı idarənin rəisi Natiq Əfəndiyevlə birlikdə artıq orada idilər. Bir azdan polkovnik Məmmədovun bölmələri də buraya gəldilər. N.Əfəndiyev baş vermiş hadisə barəsində ətraflı danışdı. Məsələn, mənə aydın oldu ki, Elçin Əmiraslanovun başçılıq etdiyi Qazax rayon Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin əməkdaşları martın 13-nə keçən gecə Qazax və Ağstafa rayonlarının inzibati binalarına azğincasına basqın etmişlər. Ağstafa rayon Daxili işlər şöbəsində atışma zamanı iki nəfər öldürülmüşdür.

Bundan başqa, elə həmin gecə quldurlar Qazax rayonunda yerləşən hərbi hissəyə silahlı basqın etmişlər. Hissənin komandiri onlar tərəfindən həbs olunmuş və qəddarcasına döyülmüşdür. Quldurlar ona divan tutmaqla hədə-qorxu gələrək silah və hərbi texnika - tanklar, piyada döyüş maşınları, tankvuran vasitələr verməyə məcbur etmişdilər. Qazax və Ağstafa rayon polis şöbələrində quldurlar bütün atıcı silahları, o cümlədən 75-dən çox tapança ələ keçirmişlər. Səhər saat 7-yə yaxın quldurlar Ağstafa və Tovuz rayonlarının sərhədinə gələrək səngərlər qazmış, hərbi texnika üçün mövqelər düzəltmişdilər. Rəhbərliyin nümayəndələrinin də iştirak etdikləri danışıqlar zamanı səngərlərdə 400-dək adam görünmüdü. Orada XTPD-çilərdən başqa hərbi hissələrdən qaçanlar və onların tərəfindən aldadılmış adamlar da var idi.

Martin 13-də səhər tezdən Müdafiə Nazirinin müavini polkovnik Sadıqov, Daxili İşlər Nazirinin müavini polkovnik Dünyamaliyev Tovuza gələrək quldurlarla danışıqlara başlamış və tələb etmişlər ki, ağıllarını başlarına yiğsinlar, silahı və texnikanı təhvil versinlər, daimi yaşayış yerlərinə qayıtsınlar. Danışıqlar "Cavanşir" restoranında aparılırdı. XTPD-çilərin iqamətgahı burada yerləşirdi. Lakin onlar tələbləri rədd etdilər. Buna görə də martin 13-də və 14-də danışıqlara altı dəfə yenidən başlamaq lazımdı. Hər bir danışıq nəticəsiz qurtarırdı.

Demək lazımdır ki, danışıqlarda polkovnik Dünyamaliyevdən, polkovnik Sadıqovdan başqa bir çox hörmətli, nüfuzlu şəxslər, aqsaqallar da iştirak edirdilər. Məsələn, Baş Prokurorun müavini Xanlar Vəliyev, Baş Hərbi Prokuror və Goranboy, Şəmkir, Tovuz rayonlarının İcra Hakimiyyəti Başçıları da buraya gəlmışdilər. Bir sözlə, quldurlarla məqsədyönlü iş aparılır və izah olunurdu ki, onların cəhdləri əbəsdir, öz xalqına qarşı çıxməq ağılsızlıqdır. Təəssüflər olsun ki, onlar ağıllarını başlarına yiğmadılar. Bundan sonra bizə aydın oldu ki, E.Əmrəsəlanov məsələni özü sülh yolu ilə həll edə bilməz və ona bu rayonların hüdudlarından kənarda kimlərsə rəhbərlik edir.

Martin 13-də Qazax rayonuna gələn Rövşən Cavadov vəziyyətin normallaşması üçün əslində heç nə etmədi və heç

kəsə bir söz deməyib Bakıya qayıtdı. Halbuki biz onu Tovuzda gözləyirdik. Bundan sonra Bakıda baş vermiş hadisələr sizə məlumdur. Quldurların başlıca tələbi belə idi: ölkə Prezidenti, Ali Sovetin sədri, hökumət istefa verməlidir. Onlar öz niyyətlərini əvvəlcə gizlədirdilər, lakin sonra bunu açıqca bəyan etməyə başladılar. Bildirildilər ki, tələbləri yerinə yetirilməsə, Gəncə şəhərinə hücumə keçəcək, oradan isə Bakıya doğru irəliləyəcəklər. Heç bir danışiq, heç bir məsləhət onların xəstə şüuruna təsir göstərə bilmədi.

Martin 14-də saat 15-də mən qeyd etdiyim hərbi hissələrin bir qrup zabiti ilə birlikdə kəşfiyyat apardım və müəyyənləşdirdim ki, quldurlar yaxşı silahlanmışlar və onlarda iki tank, iki piyada döyüş maşını, bir desant döyüş maşını, bir kəşfiyyat-müşahidə döyüş maşını, tankvuran qumbaraatanlar, iriçaplı pulemyotlar, minaatanlar var. Gördüyünüz kimi, onlar Gəncəyə və oradan da Bakıya yürüş üçün əsl cəbhəxana toplayıb hazırlamışdilar. Bundan başqa, onlar rabitə vasitələri ilə yaxşı təchiz edilmişdilər. Bu vasitələr onlara özlerinin bütün mövqe və postları ilə əlaqə saxlamağa imkan verirdi.

Martin 15-ə keçən gecə onlar hücumə başladılar və bizim bölmələrin mövqelərini atəşə tutdular. Bizdə yaralananlar oldu. Mən bu hadisə barəsində Müdafiə Nazirinə məlumat verdim və əməliyyat aparılması mənə tapşırıldı. Martin 15-də saat 5.10 dəqiqədə biz hazırlanmış əməliyyatı həyata keçirməyə başladık. Quldurlar bizi güclü atəşlə qarşıladılar. Döyüş zamanı bizdən üç nəfər həlak oldu və 11 hərbi qulluqçu yaralandı. Onların beşinin yarası ağır idi. Hərbi bölmələrin dəqiq və əlbir hərəkətləri sayəsində cinayətkarların müqaviməti qırıldı, canlarına vəlvələ düşən quldurlar canlı qüvvə və texnika sarıdan tələfat verərək, hərəsi bir tərəfə üz tutdu. Saat 12-dək əməliyyat uğurla başa çatdırıldı və XTPD-çilər tamamilə darmadağın edildi. Sonra biz Ağstafada sıraya düzənləib heç bir müqavimətlə qarşılaşmadan Qazax rayonuna tərəf yollandıq. Artıq burada polkovnik Dünyamaliyevin başçılıq etdiyi DİN əməkdaşları əməliyyat-axtarış tədbirləri keçirirdilər.

Bəs Əmiraslanov və onun əlaltıları kim idilər? Onlar uzun

müddət ərzində bu iki rayonun camaatını vahimə içərisində saxlamışdilar, benzin, əlvan metal qacaqmalçılığı, korrupsiya ilə məşğul olurdular. Siz qeyrətsizliyə baxın ki, onlar benzini düşmənlərimizə, Ermənistana satırdılar. Bunu çoxları bilirdi, amma təəssüflər olsun ki, üstünü açıb-ağartmırıldılar. Bax, bunların hamısı axırda fəlakətli nəticələrə gətirib çıxarmışdı.

Bayaq dediyim kimi, onlara qoşulanlar hərbi hissələrdən qaçan və quldurlar tərəfindən aldadılıb özsərələrinə cəlb edilmiş adamlar idı. Quldurlar onların başını 100 dollarla, narkotik maddələrə aldadırdılar. Yeri gəlmışkən, quldurlarda çoxlu narkotik maddə olurdu. Onlar uğursuzluğa məruz qaldıqdan sonra bu fərəriləri özbaşına buraxmış, özləri isə qaçıb respublikanın hüdudlarından kənarda gizlənmişlər. Quldurlar öz xalqına qarşı ağır cinayətlər törədərək Azərbaycanın hüdudlarını tərk etmişlər. Çıxışımın axırında demək istəyirəm ki, biz, hərbi qulluqçular Azərbaycan xalqının taleyinə biganə deyilik, çünki biz öz xalqımızın nümayəndələriyik. Bir daha sübuta yetirilmişdir ki, xalq və ordu hakimiyyətin qeyri-konstitusion yolla ələ keçirilməsinə yol verməyəcək! Xalq və Ordu öz Prezidentini dəstəkləyir və Azərbaycanın dövlətçiliyini qorumağa hazırlıdır! Ordumuzun istər daxili, istərsə də xarici düşmənlərə qarşı mətanətlə mübarizə aparmağa qadir olduğu bir daha təsdiq edildi!

İyunun 24-də Üümuxalq Nümayəndələri toplantısında Respublika Prezidenti Heydər Əliyevin yekun nitqi

- Hörmətli Toplantı iştirakçıları!

İkinci gündür ki, biz Respublikamızın həyatı üçün çox zəruri, vacib olan mühüm məsələləri burada müzakirə edirik. Bu müzakirədə iştirak etmək üçün çox adamlar yazılıb, bizə verilən müraciətlərin sayı 100-dən artıqdır. Yerdən də səslənib söz demək, çıxış etmək üçün müraciət edənlər var. Ancaq əgər danışmaq istəyənlərin hamısına burada söz verilsə gərək işimizi üç-dörd gün də davam etdirək. Güman edirəm ki, iki gün bizim üçün yetərlidir. Etiraz etməsəniz mən bu toplantının işinə yekun vurmaq mərhələsinə keçərəm.

Burada söz demək istəyən hər bir adam şübhəsiz ki, ürəyində, qəlbində olan hissləri bildirmək, fikirlərini, mülahizələrini çatdırmaq, təkliflərini vermək arzusundadır. Bunlar hamisi dəyərlidir. Belə düşünürəm və güman edirəm ki, siz də bununla razı olarsınız ki, biz bu toplantıının davamını televiziyyada aparaq. Dünən və bu gün çıxış etmək üçün yazılı surətdə müraciət edənlərin siyahısını Prezident Aparatına və Dövlət Teleradio Verilişləri Şirkətinə verəcəyəm. Xahiş edəcəyəm ki, onlar bu toplantıının davamı kimi bir rubrika açınlar. Hökm deyil ki, bu adamlar gəlib orada çıxış etsinlər. Kimin harada imkanı varsa, bu toplantıının, müzakirənin davamı olaraq öz sözlərini televiziya vasitəsilə xalqımıza çatdırınsınlar.

İki gün müddətində gedən müzakirə, çıxışlar bir həqiqəti tam bəyan, təsdiq etdi ki, Respublikamızda əmin-amanlıq, sabitlik, sülh şəraiti hər bir vətəndaş, dövlətimiz üçün, xalqımızın bu ağır mərhələdən müvəffəqiyyətlə keçməsi üçün lazımdır. Çıxışların hamisinin ümumi məzmunu ondan ibarətdir ki, xalqımız, ictimaiyyətin tam əksəriyyəti Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunub saxlanması tərəfdarıdır və nəinki tərəfdarıdır, bu arzularla, istəklərlə yaşayır və Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunması üçün hərə öz səyini göstərməyə hazırlıdır.

Müzakirənin məzmunu onu göstərdi ki, ictimaiyyətimiz, xalqımız dövlətçiliyə, müstəqil Azərbaycan dövlətinə zidd olan bütün hərəkətlərin qarşısını almağa qadirdir və dövlətçiliyimizi sarsıtmış, ona zərbə vurmaq istəyən qüvvələri pisləyirlər, lənətləyirlər və onların qarşısına çıxmağa hazırlırlar, bundan sonra belə halların yolverilməzliyini tam dərk edirlər.

Bütün çıxışlarda respublikanın, dövlətin, Prezidentin apardığı siyaset müdafiə olundu, dəstəkləndi. Burada çox xoş arzular, istəklər bildirildi. Mən bunları bu gün və gələcək işimiz üçün əhəmiyyətli bir hal hesab edirəm. Çünkü müstəqil Respublikamızın Prezidenti yalnız və yalnız xalqa, Azərbaycanın vətəndaşlarına güvənir. Sizin, xalqımızın dəstəyi, Sizin, xalqın dayağı şübhəsiz ki, dövlət üçün və bir Prezident kimi mənim üçün çox böyük köməkdir. Buna görə mən siz və bütün Azərbaycan xalqına, bütün vətəndaşlarımıza hörmətimi, ehtiramımı və təşəkkürümü bildirirəm! (Alqışlar)

Mənim haqqımda burada xoş sözlər deyildi. Sağ olun. Güman edirəm ki, bunların əksəriyyəti səmimi sözlər, içdən, qəlbdən gələn sözlərdir. Ancaq eyni zamanda bildirmək istəyirəm ki, mənim həyatım da, fəaliyyətim də yalnız və yalnız Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunub saxlanmasına, ölkəmizin bu ağır vəziyyətdən çıxmasına həsr olunacaqdır! (Alqışlar) Mənim başqa məqsədim, amalımlı yoxdur. Bunu isə mən xalqla birlikdə, xalqın dəyərli insanları, hörmətli adamları ilə, xalqın irəli çəkdiyi nümayəndləri ilə birlikdə edə bilərəm. Güman edirəm ki, dünənki və bugünkü müzakirələr gələcəkdə də bizim həmrəy olmağımız üçün əsas yaradır və qarşımızda duran vəzifələrin öhdəsindən bərabər gəlmək üçün imkan verir. Ancaq bir şeyi bilməlisiniz ki, mən Azərbaycanda bütün məsələlərin demokratiya yolu ilə həll olunmasının tərəfdarıyam. Demokratiya dövlətçiliyimizin əsasını təşkil edəcəkdir. Demokratik prinsiplər bu günümüzün, gələcəyimizin əsasını təşkil edəcəkdir. Sizin bu təklifləriniz, arzularımız mənim üçün çox xoşdur ki, Heydər Əliyev daimi, yaxud ömürlük prezident olsun. Ancaq bilin ki, mən nə ömürlük prezident, nə də daimi prezident olmaq arzusundayam. Mən ancaq və ancaq xalqın etimadını doğruldan günə qədər bu

vəzifəni tutmalıyam! (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

Demokratik prinsiplər həyatımın, fəaliyyətimin əsasını təşkil edir. Allah imkan versin ki, mən bu prezidentlik səlahiyyəti dövrünü başa çatdırı bilim! (Alqışlar) Gələcəkdə isə şübhəsiz ki, demokratik şəraitdə yeni prezident seçkiləri təyin olunacaqdır. O vaxt xalq kimə etimad göstərsə, o da prezident ola bilər. Şübhəsiz ki, əgər sağlıq olsa, mən də yenidən prezident seçilmək haqqında düşünə bilərəm. (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

Ancaq bunlar hamısı bizim üçün uzaq gələcəkdir. İndi biz bu günlər haqqında və qarşımızda duran vəzifələr barədə düşünməliyik. Əgər bu gün qarşımızda duran vəzifələri layiqincə yerinə yetirə bilsək, Azərbaycan xalqı, respublikası, müstəqil dövlətimiz üçün gələcəkdə daha gözəl şərait yarada bilərik. Həmin şəraitdə hər şey çox asanlıqla həll olunacaq - nə zor olacaq, nə çevriliş olacaq, nə də ki, ayrı-ayrı insanların siyasi ambisiyaları, iddiaları olacaq. Həqiqət, ədalət, demokratiya, düzlük, əmin-amanlıq olacaq! Mən buna əminəm! (Alqışlar)

Biz son illər ərzində Azərbaycanda gedən prosesləri təhlil etdik. Burada dövlət nümayəndələrinin çıxışlarında verilən məlumatlarda və müzakirə iştirakçılarının, natiqlərin çıxışlarında bu illərdə gedən proseslər və baş vermiş hadisələr həm yada salındı, həm təhlil edildi, həm də onlara siyasi qiymət verildi.

Azərbaycan xalqı, Respublikamız 1988-ci ildən ağır, faciəli bir həyat keçirir. Bunun əsas səbəbi Ermənistən tərəfindən Azərbaycana qarşı edilən hərbi təcavüz, respublikanın bu təcavüzün qarşısını ala bilməməyi nəticəsində baş vermiş faciələr, hadisələr-torpaqlarımızın bir qisminin işğal olunması, bir milyondan çox vətəndaşımızın öz yerindən-yurdundan, elindən-obasından didərgin düşməsi və qəhrəman insanlarımızın Vətən, torpaq yolunda həlak olması, itməsidir.

Bu gün mən Vətənimizin, torpaqlarımızın müdafiəsi yolunda, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda qurban getmiş şəhidləri bir daha böyük ehtiram hissi ilə yad edirəm, onların ruhu qarşısında baş əyirəm! Bəyan edirəm ki, mənim həyatda ən böyük və şərəfli vəzifəm xalqı bu ağır vəziyyətdən çıxarmaqdan, bu əvəzsiz itkilərin və yaraların sağalmasını təmin etməkdən ibarət

olacaqdır! Əminəm ki, biz buna nail ola biləcəyik!

Ancaq Ermənistanın təcavüzü ilə əlaqədar ölkəmizin başına gələn bəlalarla yanaşı, Respublikamızın daxilində gedən ictimai-siyasi proseslər və dağıdıcı hərəkətlər də Azərbaycana çox ağır zərbələr vurmuşdur. Bu barədə geniş danışıldı - dünən də, bu gün də. Mən onu qeyd etmək istəyirəm ki, üç il yarımdır biz müstəqil yaşayıraq, bu müstəqilliyin ilk addımlarını atırıq. Üç il yarımdır Azərbaycanın daxili vəziyyətini, sabitliyi pozmağa cəhdlər göstərilir. Düşünmək lazımdır; Ermənistanın təcavüzü, Azərbaycanın dəyərli övladlarının həlak olması, torpaqlarının itirilməsi bəs deyilmi? 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsi Azərbaycana qarşı edilən hərbi təcavüz və ölkəmizin müstəqillik yolunda atdığı addımların qarşısının alınması, verdiyimiz itkilər bəs deyilmi? Başımıza gələn bəlalar bəs deyil? Nə üçün biz bunlardan nəticə çıxarmırıq? Nəticə çıxarmaq, düşünmək lazımdır. Düşünmək lazımdır ki, hər kəs öz gücünü, biliyini, zəkasını, bacarığını, təcrübəsini yalnız və yalnız Azərbaycanı bu ağır vəziyyətdən çıxarmağa, ancaq buna sərf etsin. O insanlar, o qüvvələr, o qurumlar, təşkilatlar ki, Azərbaycanın bu qarmaqarışq dövründə özləri üçün mövqe tutmaq, varlanmaq, cürbəcür yollarla vəzifə əldə etmək isteyirlər, onlar xalqa xəyanət edirlər və bunu düşünməlidirlər.

Son iki ildə Azərbaycan bir neçə dəfə vətəndaş müharibəsinin astanasında durub. 1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda hakimiyyət böhranı, siyasi, hərbi böhran başlayıb. Nə üçün başlayıb? O vaxt Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycana ardıcıl hücum edib, torpaqlarımız dalbadal işğal olunub. Bu nə üçün baş verib? Bunun kökləri var. Bunun kökləri ondan əvvəlki illərə gedib çıxır. Səbəbi də ondan ibarətdir ki, ayrı-ayrı yollarla hakimiyyətə gəlib, vəzifə əldə edib, onu apara bilməyən adamlar mütləq belə bir vəziyyətə gəlib düşməlidirlər.

20 Yanvar faciəsindən sonra Azərbaycanın rəhbərliyində qətiyyət olmadı ki, ondan nəticə çıxarsın və ölkəmiz mənim yanına gəldilər, dəvət etdilər. Ancaq buraya gələndən sonra da mən bir həftə fikirləşdim, düşündüm, yalnız ondan sonra razılıq verdim.

Amma sonra nə oldu? İki gün sonra Respublikamızın Prezidenti Əbülfəz Elçibəy, əgər hərbi dildə desək, səngəri, öz iş yerini atdı. Gizli olaraq Bakıdan qaçıdı, Kələki kəndində yerləşdi. İndi təsəvvür edin, mən burada tam tək qaldım. Prezident yox, baş nazir yox. Ali Sovetin sədri kimi belə bir ağır vəziyyətdə qaldım. Əgər Əbülfəz Elçibəy Prezident kimi öz vəzifəsini doğrudan da müdafiə edə bilsəydi və burada qalsayıdı, şübhəsiz ki, mən onunla əməkdaşlıq edə bilərdim. Ancaq təəssüf ki, o, xalqı da aldatdı, məni də aldatdı. Ona görə də gedib iki il müddətində Kələkidə oturub, həftədə bir bəyanat, müsahibə verməyə, ayrı-ayrı mülahizələr söyləməyə onun mənəvi haqqı yoxdur. Xalq ona düz-əyri, etimad göstərmışdı. Prezident seçilmişdi, hakimiyyət, dövlət onun əlində idi. Dövləti başsız qoyub qaçan adamın indi yenə də siyasi fəaliyyət göstərməyə hüququ, mənəvi haqqı varmı? Yoxdur.

Eləcə də ondan əvvəlki Prezident Mütəllibovu götürək. Büyük günahlarına görə, xalqın təzyiqi altında, xalqın nifrətinə görə, xalqın etimadını tamamilə itirdiyinə görə o, 1992-ci ilin mart ayında istefa verib. Ancaq sonra bir neçə quldur dəstəsinin, qrupunun iradəsi ilə yenidən vəzifəyə qayıtmaq eşqinə düşdü. Həm də bu, təkcə onun fikri deyildi. Bu, çox böyük siyasi bir oyun idi. O siyasi oyundan da qurbanı-bəli, burada doğru dedilər - Şuşa, Laçın oldu. Bəli, Rəhim Qaziyev xaricdə Azərbaycana qarşı düşmən olan ayrı-ayrı qüvvələrlə, Mütəllibovla birlikdə Şuşanı və Laçını qurban verdilər ki, guya belə bir şəraitdə Mütəllibov yenidən hakimiyyətə gələcək və xarici qüvvələrdən kimsə bunların qaytarılmasına kömək edəcək, onun hakimiyyətini möhkəmləndirəcəkdir.

Mütəllibov da qaçıb. O da Rusyanın hərbi təyyarəsinə minib üç il bundan əvvəl buradan gizli qaçıb. Əgər sən öz Vətənini, torpağını, vətəndaşlarını, ətrafında olan adamları qoyub qaçmışansa, indi Azərbaycan haqqında söz deməyə hansı haqqın var? İndi ona buradan vəsait, pul göndərənlər, onunla əlaqə saxlayanlar düşünürlərmi ki, bunların axırı yoxdur? Ona görə yox ki, ya Mütəllimov, ya da Əbülfəz Elçibəy mənim üçün pis adamlardır. Ona görə ki, onlar artıq xalqın etimadını

itirmiş adamlardır. Bunu anlamalıdırular və siyasetdən geri çəkilməlidirlər.

O ki, qaldı 1993-cü ilin iyun ayından bu tərəfə gedən hadisələrə, bəli, iyunda vətəndaş müharibəsinin qarşısı alındı. Biz Respublikada sabitlik yaratmaq istədik. Ancaq ayrı-ayrı qüvvələr buna imkan vermədilər. Azərbaycanın cənub bölgəsində Əlikram Hümbətov kimi yaramaz bir insan respublikanı parçalamağa cəhd göstərdi. Bilirsiniz, Respublikamızda gedən proseslərin qəribə cəhətləri var. Belə bir yaramaz insan respublikanın bir neçə rayonunu silah gücü ilə əlinə keçirmişdi. Şübhəsiz ki, bunlar - Surət Hüseynov, Rəhim Qaziyev, Moskvadan Mütəllibov və xaricdən ayrı-ayrı qüvvələr bir-biri ilə bağlı idi.

Vətəndaş müharibəsi baş verdi. Ancaq xalq bizim iradəmizləayağa qalxdı. Əlikram Hümbətov təcrid olundu, qaçıdı, sonra tutuldu. Biz orada da qurbanlar verdik. Bilirsiniz, belə insanlar hər dəfə xalqımızı böyük tələfatlara gətirib çıxarmışlar. Onunda qarşısını aldıq. Amma buna baxmayaraq respublikanın daxilində olan bəzi qüvvələr yenidən hakimiyyət iddiasına düşdülər. Oktyabr hadisələri baş verdi.

Oktyabr hadisələri təkcə Surət Hüseynovun işi deyildi. Onun ətrafında toplaşmış qruplar - o vaxt Cavadov qardaşları, xaricdən onları dəstəkleyənlər dövləti devirmək istədilər. İndi təsəvvür edin, 1992-ci ildə də, 1993-cü ildə də hakimiyyətdə olan şəxslər kənarlaşdırıldılar. Nəyə görə? Xalqın onlara qarşı üsyانına, xalqın onlara etimadsızlığına görə. Ancaq 1993-cü ilin oktyabr ayında Surət Hüseynov bu işə bir neçə ay hazırlılmışdı. Burada belə məlumat verildi ki, o elə Bakıya gələndən sonra da buna hazırlaşırırdı. 1994-cü ilin mayında o, artıq gizli silahlı quldur dəstələri hazırlayırdı və biz bunu müşahidə edirdik. Bunun qarşısını almaq üçün lazımı tədbirlər görürdük. Ancaq bu qədər silahlı quldur dəstələri hakimiyyətə bir şey edə bilmədilər. Nəyə görə? Xalq hakimiyyəti iqtidarı müdafiə etdi və xalqın dəstəyinə, iradəsinə görə, xalqla dövlətin birliyinə görə biz oktyabrin əvvəlində dövlət çevrilişinin qarşısını ala bildik! (Alqışlar)

Bu da dərs olmadı. Cavadov qardaşları bundan da ibrət götürmədilər. Bilirsiniz, biz çox təhqirli bir vəziyyətdəyik. Görün

Azərbaycan kimi böyük bir dövlətin, tarix boyu insanlar, zəkalar, şəxsiyyətlər yetişdirmiş xalqın içərisindən çıxan bu quldurlar gəlib bu xalqın başına nə işlər gətirə bilərlər! Azərbaycan gör nə vəziyyətə düşüb! Təəccüb doğuran, çox təəssüf doğuran cəhət də ondan ibarətdir ki, bəziləri Cavadov qardaşları kimi quldur adamların ətrafına toplaşmışdı. Hətta bəzi ziyalılar, alimlər, yazıçılar, şairlər gedib onlara səcdə edirdilər, onlarla hesablaşmışdılar. Bəli, bunlar gücdür, onların əlində silah, pul var. Bir dəqiqəlik təsəvvür edin ki, əgər belə quldurlar gəlib Azərbaycan dövlətini əllərinə keçirə bilsəydiłər, Azərbaycanın adlı-sanlı, zəkalı, ağıllı insanları, ziyalıları, mötəbər adamları belə quldurların əlinin altında yaşamalı idilər! Bəs onların ətrafında firlanan adamlar bunu düşünürdü'lərmi? Mahir Cavadov, Rövşən Cavadov kimi quldurlar, narkomanlar, canilər, cinayətkarlar əgər bu cür mövqe tutarlarsa, Azərbaycan tamamilə dağılıb gedə bilər. Bunu düşünmürdülərmi?

Açıq demək lazımdır ki, mart hadisələri və o ərəfədə olan vəziyyət çox təhlükəli idi. Çünkü onların ətrafında bir çox qüvvələr toplaşmışdı. Burada çıxış edən Daxili İşlər Naziri, Milli Təhlükəsizlik Naziri, Respublikanın Baş Prokuroru bu barədə dedilər. Amma bəziləri çox səthi dedilər, o cümlədən Baş Prokuror. Məlündür ki, Azərbaycanda mövcud olan siyasi cəhətdən əksəriyyəti bir-birinə zidd olan qüvvələr mart hadisələri ərəfəsində artıq həmin quldur dəstəsinin ətrafında toplaşmışdır - bir tərəfdən Azərbaycandan qaçaraq Moskvada oturan cinayətkarlar, digər tərəfdən Respublikamızın daxilində olan və guya siyasi fəaliyyət göstərən qüvvələr. Məlumdur ki, həmin çevrilişə hazırlaşan zaman Rövşən Cavadovun özü də bəyan etmişdi və bu televiziya vasitəsi ilə verilmişdi ki, dövlət şurası yaradılmalı və buraya hamı dəvət olunmalıdır. Mütəllibov da, Əbülfəz Elçibəy də, Vəzirov da və başqaları da. Bu təsadüfi bəyanatlar deyildi. Bəyan edirdilər ki, Heydər Əliyev istəfa verməlidir, ya da öldürülməlidir. Bəziləri demişdilər ki, gülləni onun başından özümüz vuracağıq. Burada birlikdə dövlət şurası yaranacaqdır. Onlar Dövlət Şurasının yaranmasına razılıq vermişdilər. Rövşən Cavadovun yanına, hüzuruna Moskvadan

da, Kələkidən də emissarlar gəlmışdı. Burada olan ayrı-ayrı siyasi partiyaların, qüvvələrin nümayəndələri də oraya gəlmişdilər.

Bəli, bu adamın özü cinayətkar idi. Ətrafında cinayətkar adamlar toplamışdı. Ancaq ona dəstək, rəvac verən, onu təlimatlaşdırın həmin bu siyasi qüvvələr idilər. Bu məlumdur və Azərbaycandan xaricdə də məlum idi. Rusyanın da, Türkiyənin də müvafiq orqanlarından mənə məlumatlar gəlmişdi ki, belə bir dövlət çevrilişi hazırlanır... Bəli, plan da qurulmuşdu ki, Heydər Əliyev Kopenhagendən dönərkən hava limanında öldürülməlidir və hər şey bundan sonra başlanmalıdır.

Sonra mən Türkiyənin bəzi müvafiq orqanlarının nümayəndələri ilə görüşərkən mənə dedilər ki, bu məlumatları onlar burada olan nümayəndələrinə də çatdırmışdır. Mən onsuz da bunu bilirdim. Amma onlar da çatdırmışdır. Təəssüflər olsun ki, buradakı bəzi müvafiq orqanlar bu məlumatları mənə verməmişdilər. Çünkü onlar ikibaşlı siyaset aparırdılar. Bu da həqiqətdir. Ancaq mən bunları bilirdim, gördüm, müşahidə edirdim. Bilirdim ki, dövlətimiz böyük təhlükə qarşısındadır. Amma eyni zamanda əmin idim, arxayıñ idim, inanırdım ki, dövlətimizi, hökumətimizi heç kəs sarsıda bilməz! (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

Ona görədəmən bu məlumatları soyuqqanlıqla qarşılayırdım. Ancaq hadisə baş verən zaman şübhəsiz ki, biz qətiyyətli hərəkət etdik. Burada deyildi, mən nə qədər addımlar atdım ki, bu silahlı quldur dəstəsi, cinayətkar dəstə düz yola gəlsin. Bunları təkrar etmək istəmirəm, bunlar məlumdur. Ancaq bütün bu addımlar nəticə vermədi. Nə üçün? Çünkü onlar ayrı-ayrı yerlərdən dəstəklər almışdilar. Onlar tam inanırdılar ki, doğrudan da zorakılıqla gəlib konstitusiyalı hakimiyyəti devirəcək, hakimiyyəti ələ alacaqlar. Ona görə də onlar mənim atlığım addımların heç birinə cavab vermədilər.

Ancaq onlar da, onları dəstəkləyənlər də Azərbaycan dövlətinin artıq nəyə qadir olduğunu gördülər və bildilər. Bu gün mən çox böyük təəssüf hissi ilə demək istəyirəm ki, son illər Respublikamızda belə adamlar meydana çıxıblar; qeyri-qanuni hərəkətləri ilə, cinayətkarlıqları ilə var-dövlət yığıblar, silah əldə

ediblər və zorakılıq yolu ilə hakimiyyətə gəlmək, vəzifə almaq Azərbaycanda bir adət-ənənəyə çevrilib. Bugünkü müzakirəmiz məhz bu nəticəyə gəlməlidir ki, bundan sonra Azərbaycanda silahla, zorakılıqla heç bir iş görmək olmaz! Mən buna tam qətiyyətlə zəmanət verirəm! (Gurultulu alqışlar) Ancaq bu, tək mənim zəmanətimdən asılı deyil. Buna hər bir vətəndaş zəmanət verməlidir! (Alqışlar)

Hər bir vətəndaş bilməlidir ki, silahla, zorla hakimiyyətə gəlmək, hakimiyyət, vəzifə əldə etmək olmaz! Sürət Hüseynovun, Rəhim Qaziyevin, Rövşən Cavadovun, Mahir Cavadovun və başqalarının aqibəti budur. Bunlardan ibrət dərsi götürmək lazımdır.

Bütün bunların mövcud olmasının səbəbi də ondan ibarətdir ki, son illərdə cəmiyyətimizdə, insanlarda biganəlik yaranıb: "məndən ötsün, mənə dəyməsin, nə olur olsun." Belə olmaz. Hər bir vətəndaş Vətənimizin, xalqımızın taleyi ilə yaşamalıdır. Xalqımızın, Vətənimizin, Respublikamızın taleyi hər bir insanın taleyinə çevrilməlidir. Əgər belə olardısa, Cavadov kimi adamlar bir belə var-dövlət, silah toplayıb, cəbbəxanalar yaradıb bu işləri görə bilməzdilər.

Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin keçmiş qərargah rəisi Nizami Məmmədov burada çıxış etdi. Onun çıxışı açıq göstərir ki, onların hamısı cinayətkar deyildi, hamısı o yola gedən adamlar deyil. Onların tam əksəriyyəti xalqına, Vətəninə sədaqətlə xidmət etmək istəyən gənclər idi. Ancaq onların əxlaqını pozdular, şüurunu zəhərlədilər. Nə ilə? İdeologiya iləmi? Xeyr. Şəxsi hörmət iləmi? Xeyr. Pulla, var-dövlətlə, silahla. Bəli, həmin o cinayətkar dəstələrə həddindən artıq vəsait verilirdi. Haradan verilirdi? Bu dollarlar göydənmi töküldü, yerin altından çıxırıldı? Xeyr. Bax, həmin bu cinayətkarlar ayrı-ayrı insanları qarət edərək, reketçiliklə məşğul olaraq və bəzi pullu adamların yardımından istifadə edərək belə var-dövlət yığmışdır. Ona görə də sağa-sola paylayırdılar. Bir sıra adamları da bu pulla özlərinə bağlamışdır. Onlara kömək edənlər, onlarla bərabər olanlar, onlara ümid bəsləyən adamlar artıq haqq-hesablarını aparmalıdırlar, özləri üçün nəticə çıxarmalıdırlar.

Burada Bərdədən, Ağdamdan çıxış edənlər danışdır. Necə olur ki, Bəxtiyar Cavadov neçə-neçə "Mersedes"lərin müşayiəti ilə Ağdama, Bərdəyə, ora-bura gedir? Mən vaxtilə Bəxtiyar Cavadova hörmət etmişəm. Oktyabr hadisələrində də ona hörmətlə, ehtiramla müraciət etdim ki, gəlib bu məsələlərin həll olunmasında öz səyini göstərsin. Onunla görüşdüm. Mən onunla mart hadisələrindən sonra da görüşmüşəm. Onun öz oğluna bu işlərdən əl çəkmək barədə məlum məktubu da var. Ancaq mən hesab edirəm ki, o öz atalıq borcunu yerinə yetirməyibdir. Heç bir şey ona bəraət qazandırıa bilməz. İndi o Cavadovlar ailəsinin zənginliklərinə, var-dövlətinə və başqa şeylərə görə yiğisib orda-burda danışması, bunların hamısı cəmiyyətimizə böyük bir ləkədir.

Mart hadisələrində dövlətçiliyimizi qoruyarkən həlak olmuş Milli Qəhrəmanların valideynləri ilə iki gün bundan əvvəl görüşdüm. Onlar burada iştirak edirlər. Şəhid anası Səltənət Səfərova orada çıxış etdi. Çox dəyərli, vətənpərvər sözlər dedi. Dedi ki, oğlum həlak olub, ancaq Azərbaycanın dövlətçiliyi yolunda həlak olubdur. Bax, bu qadının, sadə insanın mənəviyyatı belədir. O, Qaradağda Sahil qəsəbəsində yaşayır. O bildirdi ki, əgər mənim yaşadığım yerə gəlib baxsanız görərsiniz ki, orada it də yaşamaz. Səltənət Səfərova Qaradağ rayonu İcra Hakimiyyəti Başçısının ona soyuq münasibətindən danışdı. Mən Qaradağ rayonu İcra Hakimiyyəti Başçısını həmin gün işdən çıxardım. Nə üçün? Çünkü biz şəhid ailələrinə, şəhid analarına qayğı, diqqət göstərməliyik! Qaradağ rayonunda yüz şəhid yoxdur ki. Səltənət Səfərovanın oğlu üç ay bundan əvvəl şəhid olub. Amma İcra Hakimiyyətinin Başçısı bir dəfə də vaxt tapmayıb ki, gedib ona başsağlığı versin. Ona görə də mən həmin dəqiqə onu işdən azad etdim. Gələcəkdə də belə qəti qərarlar çıxarıacağam. Çünkü hər bir dövlət adamı xalqa, vətəndaşlara xidmət etməlidir! O, dövlət vəzifəsini ona görə tutur. Bu vəzifə dövlət, xalq, vətəndaşlar üçündür. Dövlət idarələri xalqın qayğısına qalmalıdır!

Ancaq mən məsələnin digər tərəfini də demək istəyirəm. Necə olur ki, Səltənət Səfərovanın oğlu Azərbaycanın dövlətçiliyini

qorumaq uğrunda həlak olub, amma o belə ağır vəziyyətdə yaşayır? Onun yaşamağa mənzili yoxdur. Amma Cavadovların var-dövlətlərini qoymağa yerləri yoxdur. Bəs Bəxtiyar Cavadov bunu başa düşmürdüm və görmürdüm ki, onun oğlanları bir belə var-dövlətə malikdirlər, bir belə silah oynadırlar? Bəs bu haradan gəlir? Göydənmi, düşür? Nə üçün o buna görə ölçü götürmürdü, bunun qarşısını almırı? Bəs nə üçün onların ətrafında fırlanan qohum-əqrəbalarının bəziləri böyük-böyük vəzifələr tutublar, amma narazılıq edirlər? Onlar nə üçün anlamırlar ki, bu cinayətlərə son qoymaq lazımdır, bunun axırı yoxdur?

Bu, Səltənət Səfərovanın mənəviyyatı, o da Cavadovlar ailəsinin mənəviyyatı. Mən Səltənət Səfərova kimi insanları Azərbaycanın həqiqi, sədaqətli vətəndaşları hesab edirəm və belə adamların qarşısında baş əyməyə hazırlam! (Alqışlar).

Oktyabr-mart hadisələrinin kökləri böyükdür və hərə özü üçün nəticə çıxarmalıdır. XTPD-nin başçılarının ətrafında toplasən dəstələr uduzdular, amma onlar da gərək özlərində cürət tapsınlar və həqiqəti desinlər. Əgər onlar dövlətə qarşı müxalifətdəirlərsə, Vətənə, xalqa, torpağa qarşı müxalifətdə ola bilməzlər. Ola bilər ki, onlar Dövlət Başçısına qarşı müxalifətdə olsunlar. Ancaq necə oldu ki, bütün bu partiyalar yığışdır, bir alyans düzəldilər ki, gəlin biz vasitəçilik edək? Siz burada nə vasitəçilik edəcəksiniz? Gedib onlarla birləşdiyiniz halda vasitəçilik etməyə sizin nə haqqınız var?!

Bilirsiniz ki, biz iki dövlət çevrilişinin qarşısınıaldıq - oktyabrdada, martda da. Siyasi partiyaların heç biri bu barədə bəyanat vermədi. Hətta əksəriyyəti çalışdı göstərinlər ki, burada heç bir şey yoxdur. Dünən Namiq Abbasov bu barədə söylədi. Bəziləri dedilər ki, guya bunlar Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi agentlərinin pozuculuq hərəkətləridir. Bu qədər də ədalətsizlik olarmı? Bəs nə üçün 1993-cü ilin iyun hadisələrini dövlət çevrilişi hesab edirdiniz və bunu indiyədək də yazırsınız? Əgər siz ədalət tərəfdarınızısa, bəs nə üçün sizin hakimiyyətinizi devirən həmin Surət Hüseynov 2-ci dəfə dövlət çevrilişi edərkən, onun qarşısı alınarkən səsinizi qaldırmadınız? Həmin Surət Hüseynov idi ki, gəlib sizi boğurdu.

Həmin Surət Hüseynovdur ki, onun qorxusundan Əbülfəz Elçibəy buradan Kələkiyə qaçıdı. Həmin Surət Hüseynovdur ki, Pənah Hüseynov, İsa Qəmbərov istefa verdilər. Həmin Surət Hüseynovdur. İndi bu Surət Hüseynov öz cinayətkar hərəkətlərini davam etdirdiyi, dövləti devirmək istədiyi halda onun qarşısı alınıb. Amma siz niyə susursunuz? Yəqin ki, siz də bunu istəyirdiniz. Surət Hüseynov sizin üçün nə qədər pis olsada, əgər o indi Əliyev hakimiyyətinin əleyhinə çıxırsa demək, siz bunun tərəfdarınızın. Əgər Rövşən Cavadov öz quldur dəstəsi ilə Heydər Əliyevi - Prezidenti öldürüb, hakimiyyəti ələ almaq istəyirsə, siz buna tərəfdar çıxırsınız. Bilirsiniz, bu sadəcə siyaset deyil. Bu, terrorçuluq siyasetidir.

Son illər Azərbaycanda baş vermiş ən dəhşətli iki amil var: birincisi, zorla, silahla vəzifə əldə etmək, hakimiyyətə gəlmək, zorakılıq yolu ilə hərəkət etmək; ikincisi, terror yolu ilə öz məqsədlərinə nail olmaq. Bax, həmin qüvvələr bu amillərin ikisinin də əsasını təşkil edir. Əgər Xalq Cəbhəsi vaxtilə silahlı dəstələr yaratmasayıdı, bu cinayətlərin bir çoxu da olmazdı. Xalq Cəbhəsi hakimiyyətə gəldi, ölkənin dövlət strukturları - polisi, ordusu, daxili qoşunları var idi. Amma eyni zamanda Xalq Cəbhəsinin silahlı dəstələri yaşamağa başladı, indiyədək də yaşayır. Bunu görən Mütəllibov da özünə "Qardaşlıq" adlı bir silahlı dəstə yaratdı. Azərbaycanı bələli vəziyyətə salan bunlardır. Demək, bunlar qardaş qanı tökülməsinə, qardaş qırğınına, vətəndaş müharibəsinə gedirdilər. Bəs bunun nəticəsini görmürdülərmi?

Elə ona görə də həmin Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsi dövlət strukturundan silahlı quldur dəstəsinə çevrildi. O quldur dəstəsinin üzvləri böyük cinayətlər, reketçilik etdilər, insanları öldürdülər, sui-qəsdlər etdilər, adamları oğurladılar. Hansı cinayətlər etmədilər! Bilirsiniz, bunlar hamısı o dövrün məhsuludur. İndi görün bizə nə gəlib çatıb, biz dövlətin işlərinə hansı şəraitdə başlamışıq.

Ona görə də bugünkü müzakirələrdən çıxan əsas nəticə ondan ibarət olmalıdır ki, istənilən məqsədlərə zorakılıqla nail olmaq hallarına son qoyulmalıdır. Cəmiyyətimiz, ictimaiyyətimiz

buna qarşı çıxmalıdır. Terrorizmə son qoyulmalıdır! Afiyəddin Cəlilov, Şəmsi Rəhimov terrorizmin qurbanları olublar. Qətlə yetirilmiş bir neçə başqa adam da terrorizmin qurbanlarıdır. Həmin bu qüvvələr artıq başqa bir yolla öz məqsədlərinə nail ola bilmədiklərinə görə terrorizmə el atıblar.

Burada deyildi: ilk terror aktı 1993-cü ildə Xalq Cəbhəsi tərəfindən mənim əleyhimə hazırlanmışdı. Axı bu qədər də şərəfsizlik olmaz! Onlar Türkiyədən, Ərzurum universitetindən Həsən Topu adlı bir nəfər gənc türkü Naxçıvanda bir ay hazırlıqdan sonra buraya gətirmişdilər ki, o, məni öldürsün. O tutuldu, indi həbsxanada yatır. Onu da bədbəxt etdilər. Ondan savayı daha iki nəfər həbsxanada yatır, bədbəxt olmuşlar. Amma həmin terroru hazırlayan üç nəfər qaçıb Kələkidə gizlənir.

Bu necə ola bilər? Əgər bu, siyasi təşkilatdırsa axı terrorizmlə məşğul olmamalıdır. Demək bu, terrorçu təşkilatdır. Terrorçu təşkilata isə cəmiyyətimizdə yer ola bilməz! (Sürəkli alqışlar)

İndi Moskvada yerləşən həmin o adamlar cürbəcür terror aktlarına əl atmaq istəyirlər. Onların birinci hədəfi də Heydər Əliyevdir, onun ailəsinin üzvləridir və Heydər Əliyevin yaxın silahdaşlarıdır. Mən bunları sizi sadəcə məlumatlandırmaq üçün deyirəm. Ancaq onlar da - terrorçular da, hamı da bilsin ki, məni heç bir şey qorxutmur, o cümlədən terror aktı. Mən Azərbaycan Respublikasının bu ağın dövründə bu yükü öz üzərimə götürmüşəm. Ona görə yox ki, bu vəzifə mənə lazımdır. Bəziləri buna can atırlar. Ona görə götürmişəm ki, öz bacı-qardaşlarımı, doğma Vətənimə, doğma vətəndaşlarımı, torpağıma xidmət edim! (Alqışlar)

Dəfələrlə demişəm, mən bu xidməti edəcəyəm. Məni heç nə qorxutmur, heç bir şey çəkindirmir. Mən bütün bu təxribatların, terrorun qabağında durmuşam və duracağam! Azərbaycanın müstəqilliyini qorumuşam, qoruyacağam! (Gurultu, sürəkli alqışlar)

Əgər hansı bir namərd güləssi, hansı bir terrorçu güləssi məni həyatdan götürsə özüm də, övladlarım da müstəqil Azərbaycanın yaşaması uğrunda qurban olmağa hazırlıq! (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

Mən bütün bu məlumatları sizə verərək, eyni zamanda sizdə böyük ümid hissi yaratmaq istəyirəm. Çünkü mən böyük ümidiylərə, arzularla, böyük nikbinliklə yaşayırıam! Bizim müstəqilliyimizi heç kəs sarsıda bilməz!

Azərbaycan müstəqil dövlət kimi müstəqil siyaset aparır. Biz bütün bu dövlətlərlə qarşılıqlı, faydalı əlaqə qururuq və quracaqıq. Siz şahidsiniz ki, son iki il müddətində Azərbaycanın dünya miqyasında hörməti nə qədər qalxıb. Ən böyük dünya dövlətlərinin başçıları ilə mənim şəxsi görüşlərim olub. Rəsmi səfərlərim olub. Müqavilələr imzalamışıq. Qısa bir müddətdə dünyanın ən böyük, mötəbər beynəlxalq təşkilatlarının toplantılarında iştirak etmişəm, Azərbaycanın sözünü demişəm, Azərbaycanın problemlərini çatdırmışam. BMT-nin, ATƏT-in üzvü olan ölkələrin dövlət başçılarının yığıncağında, İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan ölkələrin dövlət başçılarının yığıncağında, Beynəlxalq təşkilatların Qahirədə, Kopenhagendə keçirilən tədbirlərində - hamisində Azərbaycanın səsi ucalıbdır. Artıq Azərbaycan hər yerdə tanınır. ABŞ-a və Çin Xalq Respublikasına, başqa ölkələrə səfərə getmişik, Moskvada da, Tehranda da, Ankarada da, Fransada da, İngiltərədə də Azərbaycanı layiqli təmsil etmişik. Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda nüfuzu qalxıb və qalxacaqdır. Neft müqaviləsini bağlamışıq və bütün təxribatlara baxmayaraq, bu müqavilə əməli surətdə həyata keçirilir. Azərbaycan müstəqil siyaset aparır. Azərbaycan eyni zamanda bütün dövlətlərlə dostluq və qardaşlıq əlaqələri yaradır və yaradacaqdır.

Bəzi adamlar bizim Rusiya ilə əlaqələrimizi ləkələmək istəyirlər. Onlar buna nail ola bilməyəcəklər. Bizim Rusiya ilə əlaqələrimiz bundan sonra da gündən-günə inkişaf edəcək və ayrı-ayrı quzdurların, cinayətkarların orada yerləşməsi bizim siyasetimizə heç bir təsir edə bilməz! Buna arxayın ola bilərsiniz.

Türkiyə ilə çox dost və qardaşlıq münasibətlərimiz var. İran ilə münasibətlərimiz yaxşıdır. Kimsə buna mane olmaq istəyir, amma mane ola bilməz. İran bizlə qonşu dost dövlətdir. Amerika Birləşmiş Ştatları ilə əlaqələrimiz gündən-günə inkişaf edir. Avropa ölkələri ilə də, Ərəbistan aləmi ilə də əlaqələrimiz inkişaf

edir və inkişaf edəcəkdir.

Ona görə də Azərbaycan indi keçmiş Azərbaycan deyil. Azərbaycan dünya birliyində öz yerini tapıb və hər yerdə nəinki tanınır, hər yerdə öz sözünü deyir, öz siyasetini həyata keçirir. Xarici siyasetimiz dünya miqyasında rəğbətlə qarşılanıb və biz bu siyasetimizi davam etdirəcəyik. Mən belə hesab edirəm ki, bütün bu təxribatlara, cürbəcür silahlı dəstələrin mövcud olmasına baxmayaraq, biz Respublikamızın daxilində ictimai-siyasi vəziyyəti sabitləşdirmişik və bundan sonra da sabit saxlayacağıq. Heç kəs bizim tədbirlərimizə, işlərimizə mane ola bilməz! Çünkü biz xalqla birik, xalq da bizimlə birdir. Mən dəfələrlə demişəm: biz demokratik, hüquqi dövlət qururuq və bunun üçün çox ciddi addımlar atmışıq. Noyabrın 12-nə parlament seçkiləri təyin edilmişdir. Bu il ilk dəfə müstəqil Azərbaycan dövlətinin Konstitusiyasının qəbul edilməsi böyük tarixi hadisə olacaqdır. Mən əminəm ki, biz bunları yüksək səviyyədə, demokratik şəraitdə hazırlayıb keçirəcəyik və Azərbaycanın demokratik bir dövlət olduğunu bütün dünyaya yenidən nümayiş etdirəcəyik.

İqtisadi islahatlar gedir. Bu sahədə Azərbaycanın yolu sərbəst iqtisadiyyat, bazar iqtisadiyyatı yoludur. Biz bu yol ilə gedirik. Hesab etməyin ki, bu asan işdir. Xeyr, çətindir, ağırdır. Keçmiş Sovetlər İttifaqına daxil olan respublikaların hamısı bu çətin yolu keçir, hərəsinin özünə görə problemi var. Amma bizim problemimiz hamısından çox, hamısından ağırdır. Çünkü torpaqlarımızın 20%-i işgal altındadır, bir milyon nəfər qaçqınımız var, işsizimiz var. Sərhədlərimiz bağlanıbdır, blokada vəziyyətinə düşmüşük. Amma bunların hamısına baxmayaraq, biz iqtisadi islahatlar keçiririk. Bilin, bu gün toplantıdan sonra mən böyük müşavirə keçirəcəyəm. Nəhayət, özəlləşdirmə programı hazır olub, mən bir neçə dəfə ona baxmışam. Bu gün bir də baxıb, Milli Məclisə təqdim edəcəyəm.

Beynəlxalq maliyyə dairələrində, banklarda Azərbaycana müsbət münasibət, əlaqələr yaranıbdır. Baş nazir Fuad Quliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti mayın 29-da Parisdə Azərbaycan haqqında məlumat verdi və bu məlumat qəbul olundu. Özəlləşdirmə programını Dünya Bankına

təqdim edəcəyik. Bu yaxın günlərdə bizim nümayəndə heyəti Vaşinqtona gedəcəkdir. Yəni biz sərbəst bazar iqtisadiyyatı yolu ilə, ümumiyyətlə, həyatımızı demokratikləşdirmək yolu ilə gedirik və bunu həm ictimai-siyasi, həm də iqtisadi sahədə həyata keçiririk. Ona görə də mən nikbinəm, arxayınam.

Düzdür, iqtisadi vəziyyətdə çətinliklər var, xalqımızın çox hissəsi ağır vəziyyətdə yaşayır, kasıbılıq var. Mən demişəm, bu gün bir də deyirəm ki, qaćqınlara, məcburi köçkünlərə, şəhid ailələrinə, müharibə əllillərinə kömək etmək lazımdır. Bu, bizim ən ümdə vəzifəmizdir. Bu insanlara kömək etmək lazımdır. Biz bu çətinliklərdən də keçib gedəcəyik.

Belə hesab edirəm ki, görülən bütün bu tədbirlər iqtisadiyyatda vəziyyətimizi dəyişdirəcək və iqtisadiyyatın gündən-günə inkişafına nail ola biləcəyik. Bunların hamısı məndə böyük ümid, nikbinlik yaradır. Ona görə də narahat olmayın, darıxmayın və verdiyim bu məlumatlardan da heç kəs qorxub çəkinməsin. Siz də varsınız, mən də varam! Hamımız birlikdə Azərbaycanı bu vəziyyətdən çıxarıcağıq! Bu işlərimizin bəhrəsini biz də görəcəyik, bizdən sonra gələn nəsillər də! (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

Toprantının adından xalqa müraciət qəbul etmək lazımdır. Onun layihəsi burada var. Belə hesab edirəm ki, bunu oxumağa ehtiyac yoxdur. Etiraz etmirsinizsə, bütün bu çıxışların və danışçıların əsasında layihənin üzərində bir də işləyib hesab edək ki, müraciət burda qəbul olunub və mətbuatda dərc edək.

Məndünən və bugünkü məsələləri bir yerdə müzakirə etməyimizdən həddən ziyadə məmnunam. Bu müzakirələr, iki gün çəkən birgə işimiz bir də göstərdi ki, xalqla dövlət ahəngdar hərəkət edir və xalqla dövlət birdir. Bu birlik, vətəndaş həmrəyliyi bizim üçün bu gün də, sabah da, gələcək üçün də lazımdır. Biz sizinlə birlikdə müstəqil Azərbaycan kimi əzəmətli dövlətin təməlini qoyuruq, onu qururuq, yaradırıq! Onu indiki nəsillər üçün yaradırıq, gələcək nəsillər üçün yaradırıq! Bizim üzərimizə şərəfli vəzifə düşübdür və bunu layiqincə yerinə yetirməliyik! Güman edirəm ki, hər bir vətəndaş bu vəzifənin yerinə yetirilməsində öz yerini tapacaqdır!

Əminəm ki, dünənki və bugünkü söhbətlərimiz Azərbaycanda

vətəndaş həmrəyliyi yaranmasına, xalqın birliyinə böyük təkan verəcəkdir və hamımız birləşib ağır sınaqlardan məharətlə, şücaətlə çıxacağıq!

Sizə və sizin simanızda bütün Azərbaycan vətəndaşlarına, Azərbaycan xalqına bir daha hörmət və ehtiramımı, məhəbbətimi, sevgimi bildirirəm! Sizi bir daha əmin etmək istəyirəm ki, mən daim xalqlayam, xalqla olacağam! Mənim nəbzim xalqın nəbzi ilə vurur və həyatımın son dəqiqəsinə qədər xalqa xidmət etməyi özümə ən yüksək, şərəfli vəzifə hesab edirəm! Sağ olun. (Gurultulu, sürəkli alqışlar)

23-28 iyun 1995-ci il

XALQIN BİRLİYİ VƏ HƏMRƏYLİYİ DÖVLƏTÇİLİYİMİZİ DAHA DA MÖHKƏMLƏTMƏYİN HƏLLEDİCİ AMİLİDİR! ÜMUMXALQ NÜMAYƏNDƏLƏRİNİN RESPUBLİKA TOPLANTISI

Aprelin 5-də Respublika Sarayında 1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart hadisələri və Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyətə həsr olunmuş Ümumxalq Toplantısı keçirilmişdir. Toplantıda Prezident Aparatının, Milli Məclisin, Nazirlər Kabinetinin məsul işçiləri, nazirliliklərin, komitələrin, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, respublika ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak edirdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Toplantını giriş sözü ilə açdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti HEYDƏR ƏLİYEVİN giriş sözü - Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bu gün biz Azərbaycanın Ümumxalq Nümayəndələrinin Respublika Toplantısına yığışmışıq. Toplantının keçirilməsinin məqsədi Respublikamızda gedən ictimai-siyasi prosesləri və keçmiş illərdə baş vermiş hadisələri, onların nəticələrini, bu hadisərlərlə əlaqədar ölkəmizdə yaranmış çətinliklərin aradan qaldırılması üçün aparılan tədbirləri, bunların yekunlarını təhlil etməkdən və Azərbaycan Respublikasının bütün vətəndaşları, əhalinin bütün təbəqələrini təmsil edən belə bir toplantıda bu günümüz və gələcəyimiz üçün tədbirlərin görülməsindən ötrü birlikdə qərarlar qəbul etməkdən ibarətdir.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyinin beşinci ilini yaşayır. Bu illər ölkəmizin, Azərbaycan xalqının həyatında həmşərəfli illərdir, həm də gərgin, mürəkkəb ictimai-siyasi proseslərlə və Respublikamız, dövlət müstəqilliyimiz üçün təhlükəli bəzi hadisərlərlə müşayiət olunmuş illərdir. Bunların hamısına baxmayaraq, Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi yaşayıb, möhkəmlənib və indi biz müstəqillik

yolu ilə inamla irəliyə gedirik! Ancaq bu yolla getməyimizə mane olan qüvvələr, çətinliklər daim olmuşdur. Bugünkü ən böyük nailiyyətlərimiz də ondan ibarətdir ki, bütün bu maneələrin, çətinliklərin qarşısını ala bilmişik, tutduğumuz yol ilə getmişik və Respublikamızın müstəqilliyini qoruyub saxlamışıq!

İndi

Respublikamızda daxili ictimai-siyasi vəziyyət sabitdir. Ancaq bu sabitliyə nəycin bahasına gəlib çatmışıq və nə qədər səy göstərilib,

zəhmət çəkilib bunu ictimaiyyətimiz də bilir, biz də bilirik. Şübhəsiz ki, bunlar nəzərdən qaçmamalı, təhlil olunmalı və bunun əsasında gələcəyimiz üçün, Respublikamızda daha sabit, daha sərbəst vəziyyət yaratmaqdan ötrü tədbirlər görülməlidir.

Keçən illərdə Respublikamızda həyatımızı çətinləşdirən, ağırlaşdırıran bir çox amillər olmuşdur. Xalqımız, Respublikamız üçün ən dəhşətli, ən ağır amil 1988-ci ildən etibarən Azərbaycan Respublikasına Ermənistən tərəfindən başlamış hərbi təcavüzdür. Bu təcavüz Azərbaycan Respublikasına qarşı yaranıbdır. Respublikamızda vəziyyət gündən-günə, aybaay gərginləşib, bəzən çox böhranlı hallara gətirib çıxarıbdır. Bu gün böyük təəssüf hissi ilə qeyd edirik ki, hərbi təcavüzün qarşısı alınmayıb və bunun nəticəsində Azərbaycan Respublikasına, onun ərazi bütövlüğünə böyük zərbələr vurulub, ölkəmizin ərazi bütövlüyü

böyük zərbəyə məruz qalıb, dövlət sərhədlərimiz pozulubdur. Böyük itkilər verilibdir. Respublikamızın ərazisinin bir qismi işgal olunubdur. Bu, 1988-ci ildən bəri Ermənistən tərəfindən Azərbaycana qarşı başlanılmış və ardıcıl surətdə davam etmiş hərbi təcavüzün nəticəsində olmuşdur.

Amma eyni zamanda Respublikamızın belə bir ağır vəziyyətə düşməsinə o illərdən başlayaraq ölkənin daxilində gedən və çox böyük ziyan vurmuş ictimai-siyasi proseslər də səbəb olmuşdur. Şübhəsiz ki, dünyada gedən ictimai-siyasi proseslər, dəyişikliklər hər bir ölkəyə - birinə az, digərinə çox təsir edir. Azərbaycanda baş verən proseslər də dünyada gedən proseslərlə və xüsusən, o vaxt Sovetlər İttifaqında gedən proseslərlə, İttifaqın dağılması və bunun nəticəsində Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin əldə edilməsi ilə əlaqədar olmuşdur.

Ancaq təəssüflər olsun ki, bu çətin, ağır mərhələdə, bu gərgin ictimai-siyasi proseslərdən keçid dövründə Respublikamızın daxilində cürbəcür qruplar, qüvvələr cinayət yoluna düşmülər və Ermənistən Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə yanaşı, ölkənin daxilində də sabitlik, dövlət qayda-qanunları pozulmuşdur.

Əgərbunatixinönüqtəyi-nəzərdən yanaşsaq, bəlkədəbutəsadüfi deyildir. Çünkü, Azərbaycan kimi bir ölkənin, respublikanın dağıdılmasına keçmiş zamanlarda da çox səy göstərilmişdir. 1988-ci ildən Ermənistən tərəfindən başlanılmış təcavüz və bununla əlaqədar Azərbaycanın daxilində yaranmış gərgin, mürəkkəb və çox ziddiyətli vəziyyət bir yandan xarici qüvvələrin Azərbaycanı dağıtmak meyllerinin nəticəsi olmuşdursa, digər tərəfdən həm xaricdə, həm də daxildə xalqımıza, millətimizə düşmən olan qüvvələrin təxribatçı əməllərinin, işlərinin nəticəsi olmuşdur.

1990-cı il Yanvar faciəsi, 1993-cü ildə Azərbaycanda vətəndaş mühərabəsinin baş verməsi, 1994-cü ilin oktyabrında, 1995-ci ilin martında dövlət çevrilişi cəhdləri dediyim fikirləri təsdiq edən faktlardır.

Bu gün qətiyyətlə demək olar ki, Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi üçün, respublikada bütün qüvvələrin, ictimai-siyasi təşkilatların, bütün Azərbaycan xalqının həmrəyliyini təmin etmək üçün görülən tədbirlər mənfi proseslərin qarşısını

almışdır. Bu gün biz Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyətin sabitliyini məsuliyyət hissi ilə qeyd edirik. Ancaq bu günə hansı yollarla gəlib çatmışıq, nə işlər, nə tədbirlər görülübdür, hansı çətinliklərin, təxribatların qarşısı alınıbdır, bunlar da hamısı nəyin bahasına başa gəlibdir, bunun böyük təhlilə ehtiyacı var. Bunun üçün də mən daim belə hesab edirəm ki, Azərbaycanda bütün xalqın, vətəndaşların, bütün qüvvələrin birləşməsi, həmrəy olması çox zəruridir. Ona görə də Respublikamızda Ümumxalq Nümayəndələri Toplantısının bu tərkibdə keçirilməsi xalqın hamısını həmrəy etmək, bir istiqamətə yönəltmək məqsədi daşıyır.

1994-cü ilin oktyabrında dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısına alınandan sonra bu hadisələri təhlil etmək və lazımı nəticələr çıxarmaq üçün həmin ilin noyabrında Azərbaycanın Ümumxalq Nümayəndələrinin Respublika Toplantısını keçirdik. Bu hadisələrə qiymət verildi və qarşıda duran vəzifələr müəyyən edildi. Hesab edirəm ki, bundan sonra çox səmərəli iş görüldü. Ancaq buna baxmayaraq, 1995-ci ilin martında yenidən respublikada dövləti devirmək, dağıtmək cəhdləri ilə rastlaşdıq. Hesab edirəm, bu gün tam əsasla deyə bilərik ki, 1995-ci ilin mart ayında respublika böyük fəlakət, təhlükə qarşısında olmuşdur və biz ölkəmizi, xalqımızı bu fəlakətdən xilas edə bildik.

Ondan sonrakı dövr, 1994-cü ilin oktyabrında da, 1995-ci il martında da xarici və daxili qüvvələrin birləşməsi nəticəsində Azərbaycanın dövlətçiliyinin dağıdılması üçün göstərilən cəhdlərin Respublikamızın bu günü və gələcəyi üçün nə qədər təhlükəli olduğunu bir daha sübut etdi.

1995-ci ilin mart hadisələrindən bir ilkeçibdir. Hüquq-mühafizə, istintaq orqanları baş vermiş cinayətlərin köklərini, səbəblərini araşdırmaqla məşğul olmuşlar. Respublikada gedən ictimai-siyasi proseslər ölkədəki vəziyyəti daha da durultmuş, daha da təmizləmişdir. Məhz bunların nəticəsində Respublikamızda əldə olunmuş ictimai-siyasi sabitlik şəraitində 1995-ci ilin noyabr ayında müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk konstitusiyası qəbul edilmiş, ilk parlamenti seçilmişdir.

Oktyabr və mart hadisələrindən sonra keçən illər və aparılan

siyasi tədbirlər nəticəsində, dövlət tərəfindən görülmüş, hüquqmühafizə orqanlarının apardığı işlər və gördükəri tədbirlər həmin illərdə və ondan əvvəlki illərdə respublikanın daxilində olan vəziyyəti daha da aydınlaşdırılmışdır. Odur ki, bunları bir daha təhlil etmək, cəmləşdirmək, keçmiş illərdəki bütün proseslərə qiymət vermək, cinayətkar, təxribatçı hərəkətlərin Azərbaycana nə qədər böyük zərbələr vurduğunu bir daha dərk etmək üçün bu gün Ümumxalq Nümayəndələri Toplantısının keçirilməsini mən zəruri hesab etmişəm və buna görə də buraya yığışmışıq. Bu gün qarşımızda duran əsas vəzifə keçmiş illərdə gedən ictimai-siyasi prosesləri təhlil etməkdən, onlara daha doğru-düzgün qiymət verməkdən və bütün ictimaiyyəti bu barədə məlumatlandırmaqdan, eyni zamanda belə halların kökünü kəsilməsi üçün tədbirlər görməkdən ibarətdir.

Biz bütün işlərimizi tam aşkarlıq şəraitində görürük. Azərbaycanda demokratik, hüquqi sivilizasiyalı dövlət qurulur. Biz bütün cəmiyyətimizi demokratikləşdirmək istəyirik, ona görə də qəbul etdiyimiz konstitusiya əsasında Respublikamızda addımbaaddım bu işləri görürük və bundan sonra da görəcəyik. Bütün bu işlərimizin bir cəhəti də aşkarlıqdır. Bütün işlərimizi açıq-aydın, aşkar, xalqın, vətəndaşların qarşısında görürük!

Yenə deyirəm, ən əsas məqsədlərdən biri Azərbaycanın bütün təbəqələrinin, bütün xalqın, vətəndaşların həmrəyliyini təmin etməkdir. 1988-ci ildən indiyə qədər Azərbaycanın başına gəlmiş bəlaların əsas səbəblərindən biri respublikani cürbəcür yollarla parçalamaq üçün həyata keçirilmiş təxribatçı hərəkətlərdir. Biz bunlara son qoymalıyıq. Onsuz da xarici qüvvələr çox cəhd göstərirlər və bu günə kimi də cəhd göstərirlər ki, Azərbaycanı parçalasınlar. Əgər daxilimizdə də belə qüvvələrin fəaliyyətinə imkan versək, şübhəsiz ki, Azərbaycan bir dövlət kimi məhv ola bilər. Ona görə də bu gün Ümumxalq Nümayəndələrinin Toplantısına Respublikamızın bütün təbəqələrinin, ictimai-siyasi təşkilatların, siyasi partiyalarının, bütün regionların nümayəndələri dəvət olunublar. Məhz belə aşkarlıq şəraitində, hamının bir yerdə yığışması şəraitində bu məsələləri müzakirə etmək istəyirik. Güman edirəm ki, bu, həm bu günümüz, həm də

gələcəyimiz üçün çox vacib amildir.

Bugünkü toplantı Azərbaycan Milli televiziyası vasitəsilə birbaşa yayılır. Bu da onu göstərir ki, Respublikamızda heç bir şey heç kəsdən gizlədilmir. Məqsəd budur ki, bu salonda gedən danışqlar eyni zamanda bütün respublikada bilinsin, dinlənilsin. Beləliklə də bütün vətəndaşlar bu salondakı müzakirədə iştirak etsinlər.

Bu məsələləri müzakirə etməkdən ötrü buraya toplaşanlar və televiziya vasitəsilə bizi izləyənlər üçün ətraflı məlumatların verilməsi lazımdır. Bundan ötrü bir neçə məruzə dinləmək nəzərdə tutulmuşdur. Ondan sonra isə Toplantının iştirakçıları müzakirədə iştirak edə bilərlər.

ŞƏHİD MİLLİ QƏHRƏMAN ATASI ZİRƏDDİN XASİYEVİN ÇIXIŞI

- Hörmətli Prezident!

Hörmətli Toplantı iştirakçıları!

Azərbaycan xalqının əldə etdiyi azadlığı, müstəqilliyi bir coşqun yaz selinə bənzətmək olar. Sel gələndə kökü üzdə olan ağacları da qoparıb özü ilə aparır. El arasında bu ağaclara çiləkənlər deyilir. Çiləkənlər selin axarına mane olur. Arxların tutumu az olanda sel ətrafdakı təsərrüfatlara, dinc əhaliyə ziyan vurur, hətta selin qurbanları da olur. Nəhayət kişilər, oğullar yığışıb çiləkənləri çıxarırlar, bundan sonra sel-su öz axarına düşür və ətrafdakı sakinlər dinc, rahat yaşamağa başlayırlar.

Hörmətli Prezident!

Bu çiləkənlər heç nəyə yaramır, onu hətta ocaqda yandırmaq da mümkün deyil. Ona görə də çiləkənlərə el arasında həqarətlə baxırlar.

Mənim bu barədə danışmaqdə bir məqsədim var. Bu 4-5 ildə azadlığımıza, müstəqilliyimə mane olanları - istər siyasi qüvvələri, istərsə də onların toruna düşmüş qiyamçı quldur dəstələrini məhz çiləkənlərə, selintilərə bənzədirəm.

Ona görə də bu yolda verdiyimiz qurbanlar təbiidir.

Hörmətli Prezident!

Bir il öncə martın 15-də Sizin televiziya və radio ilə xalqa müraciətinizi mənim mərhum oğlum Samir Xasiyevlə birgə dinlədik. Həmin narahat gündə qulluq etdiyi hərbi hissəyə getmişdim. Əvvəla, Samirin kimliyi barədə qısaca məlumat vermək istərdim.

Samir 1991-ci ildən Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi idi. 1992-ci ildə Vətənin çağırışma səs verən ilk tələbə əsgərlərdən biri oldu. Qısa təlimdən sonra Qarabağa - döyük bölgələrinə getdi. Ağdamda, Ağdərədə, nəhayət, Tərtərdə 4 il erməni qəsbkarlara qarşı əzmlə vuruşdu. Bu müddət ərzində düşmənin xeyli canlı qüvvəsini və texnikasını məhv etdi. Şəxsi igidliyinə və uğurlu əməliyyatlarına görə komandanlıq tərəfindən dəfələrlə fəxri fərmanlara, təltiflərə layiq görüldü. Gəncə qiyamının qarşısını alarkən "Hərbi xidmətlərə görə" medalına layiq görüldü. Samir adı əsgərdən leytenant rütbəsinə kimi yüksəldi. Axır vaxtlar hərbi hissədə bölük komandiri vəzifəsində çalışırdı. Bu faktları mən briqada komandiri Rövşən Əkbərovun ona verdiyi bir təqdimatdan götürmüşəm.

Hörmətli Prezident!

Sizin xalqa müraciətinizdə belə bir sual var idi: "Rövşən Cavadov nə iddia ilə yaşıyır, o kimdir?" Alim ata ilə zabit oğul arasında bu sualın cavabı üstündə xeyli mübahisə oldu. Mən o vaxt oğlumun dediklərini olduğu kimi artırıb-əskiltmədən söyləmək istəyirəm: "Rövşən Cavadov bu gün çox lovğa, təkəbbürlü görünür. O hətta prezidentlik iddiasına düşmüştür. Qəribədir, bu, bəlkə də onun iddiası deyil, çünki o və onun dəstəsi həm daxildən, həm də xaricdən idarə olunur. Lakin hərbçilər bu iddiada heç bir reallıq görmürlər. İndiki vaxtda Azərbaycan dövlətçiliyini devirmək xülyadır. Niyə? Əvvəla, xalq tərəfindən seçilmiş görkəmli xadim, müdrik Prezidentimiz var. Bunu mənə sən özün demişdin. Tarixdə belə şəxsiyyətlər gec-gec yetişir. Mən onu əvəz edə biləcək elə bir şəxsiyyət görmürəm (bu sözləri vaxtı ilə Samirə mən demişdim).

İkincisi, Azərbaycan Ordusu artıq formalaşmışdır. Biz öz gücümüzü Tərtər uğrunda döyuşlərdə göstərdik. Bu gün Ordumuz özünün Ali Baş Komandanına tabedir və onun əmrinə

müntəzirdir. Bizim sıralarımız sıxdır, sıralarımıza təxribat salmaq olmaz. Siyasi oyunbazlar Rövşən Cavadovun təkəbbüründən, lovğalığından istifadə edib, onu və onun başçılıq etdiyi qiyamçı quldur dəstəsini qızışdırmaqla yenicə müstəqilliyyə nail olan dövlətimizi rüsvay edəcəklər.”

Mən isə bu hadisənin mütləq sülh yolu ilə başa çatdırılacağını ogluma israrla deyirdim. O, mənə bir faktı da xatırlatdı. Dedi: ”Ata, bu məsələ sən istədiyin kimi qurtarmayacaq. Mən metroda vaxtı ilə Tərtər döyüslərindən qaçmış bir fərari əsgərimlə rastlaşdım. İndi o, XTPD-yə qoşulub. Mən ondan nə üçün qardaş qırğını yaratdıqlarını soruştum. Dedi ki, artıq gecdir, geriyə yol yoxdur. Qan tökülsə də, vətəndaş müharibəsi olsa da, biz hər şeyə gedəcəyik. Əlbəttə, bu Rövşən Cavadovun xarici informatorlar tərəfindən yayılmış tezisi idi və başıboş qiyamçı-quldurların beyninə yeridilmişdi. Onun dediyindən belə çıxdı ki, geriyə yol yoxdur. Əgər geriyə gedən olsa, ailəliklə məhv ediləcəkdir. Bax, faciəmiz bundan ibarətdir.”

Təəssüf ki, Samirin proqnozu düz çıxdı. O gecə tariximizə qanla yazılmış bir səhifə oldu. Yəqin ki, düşmənlərimiz bizə güldülər, yenidən vəhşilikdə ittiham olunmağımız üçün yollar axtardılar. Bu günlərdə XTPD-çilərin məhkəməsində də çıxış etdim və bu sözləri orada da dedim. Onlara bildirdim ki, insanlara vurulan yaraları sağaltmaq mümkündür, ancaq tarixə vurulan yaranı heç vaxt sağaltmaq olmaz! Siz tarixin qatilisiniz, siz bugünkü dövlət müstəqilliyinizin qatilisiniz! Gələcək nəsillər sizi bağışlamayacaq, sizə nifrat eləyəcəklər, lənətlər yağıdıracaqlar!

Hörmətli Prezident!

O vaxtlar bunu ”qardaş qırğını” adlandıranlar da oldu. Mən isə bunu nankor övladın atasının üzünə ağ olması kimi qiymətləndirirəm. Neçə illər ərzində səngərlərdə erməni qəsbkarlarla vuruşmuş igidlərimizin bir neçəsi bu ağılsız iddianın qurbanı oldu. Bu döyüsdə mənim 22 yaşlı tələbə zabit oğlum da həlak oldu. Prezidentimizin 1995-ci il 4 aprel tarixli fərmanı ilə Samir Xasiev Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı kimi şərəflə ada layiq görüldü. İndi bu Vətən fədaisinin adı əbədiləşdirilib.

Hörmətli Prezident!

Şəhid ailələri adından deyirəm: Sizin xüsusi göstərişiniz, xüsusi qayğınız nəticəsində şəhid adları əbədiləşib, onların büstləri qoyulur, xatirə lövhələri vurulub. Sabiq Montin parkına da mənim oğlumun adı verildi. O park Samir Xasiyevin adını daşımağa başladı. Bu, bizi bir daha sevindirir. Vaxt var idi ki, biz Azərbaycan toponomiyasında yad adlar olduğuna görə içinciñ ağlayırdıq. Şaumyan rayonu, Şaumyan küçəsi, Şaumyan adına xəstəxana, Kirovabad, Kirov adına park, Kirov qəsəbəsi, Montin qəsəbəsi, Montin adına park, hətta Avakyan küçəsi, Suren Osipyan küçəsi, Tumanyan küçəsi və s. və i. a. Bu xalqımızın faciəsi idi. Nəhayət, xalq bu adlardan imtina etdi. İndi bu adlar dəyişdirildi. Bu, bizi sevindirir.

Bir neçə kəlmə də müxalifətdə olan siyasi partiyalar haqqında öz fikrimi bir alım kimi bildirmək istəyirəm.

Hörmətli Prezident!

Azadlığımızı cəmi beş ildir əldə etmişik. Bu beş ildə nə qədər partiya yaranar? Yaz göbələkləri kimi nə qədər partiya yaranmışdır. Onları kim qeydə alır? Axı bu partiyalar qeydə alınarkən onların ideologiyalarını, platformalarını öyrənmək lazımdır. Qəribədir, partianın kim tərəfindən yaradılmasının elə bil heç kəsə dəxli yoxdur. Sabah mən də özümə partiya yarada bilərəm. Lakin partiya yaranır, bir azdan da qələm süngüyə çevrilir, özü də iqtidara qarşı. Mən ən çox müxalifət qəzetlərinə baxıram, müqayisə edirəm. Ən çox "Azadlıq" və "Müsavat" qəzetlərini oxuyuram. Görürəm ki, müxbir qələmlərini iqtidara qarşı süngüyə çevirirlər. Bəzən hətta karikatura da verirlər. Kim bunlara icazə verib? Bunlar nə məqsəd güdürürlər? Axı biz gördük, onlar iqtidar oldular, prezident oldular, bir il ölkəni idarə etdilər. Necə idarə etdiklərini də biz hamımız gördük. Əgər onların vicdanı olsayıdı, özləri deyərdi ki, biz bu vəzifəyə layiq deyilik. Elçibəy də, başqaları da. Axı, onların siyasi savadı, siyasi dünyagörüşü, dövləti idarə etmək qabiliyyəti yox idi. Bunu özləri də bilirlər. Vicdanları olsayıdı, etiraf edərdilər.

Hörmətli Prezident!

Qəzet o qədər coxdur ki, bəzən görürsən, 300-400 nüsxə tirajla çıxır. Bunlar oxucu qazanmaq üçündür, yoxsa bu partiyaya

hörmət qazandırmaq üçündür? Birinci növbədə iqtidara qarşı cumurlar, dövlətimizə, dövlətçiliyimizə ləkə vururlar.

Mən burada iki məqsəd görürəm. Bunlar xalqa demək istəyirlər ki, onların partiyası o qədər qüvvətlidir, hətta dövləti də tənqid edə bilirlər. Onlar ya özlərinə oxucu, tərəfdaş yiğmaq istəyirlər, ya da onların beyninlərini sadəcə olaraq oğurlayıblar. Bunlar hansı xarici qurum üçün işləyirlər? İndiki vaxtda bu, kimə lazımdır? Axı, indi biz dövlətimizi, dövlətçiliyimizi ayağa qaldırmalı, irəli aparmalı, inkişaf etdirməliyik. Vaxtilə ”Şuşa əldən gedərsə, mən başıma bir gülə sıxaram” deyən ”milli qəhrəmanlar” indi fərari olublar. Niyə Rusiyaya qaçıdlar? Yaxına-Türkiyəyə, İrana qaçaydlar. Niyə qaçıdlar? Məgər onları tutub gətirmək çox çətindir? Onların xalqa borcu var, xalq qarşısında ittiham olunmalıdır! Onlar xalqı aldatdırılar! Bu necə milli qəhrəmandır ki, meydandan qaçıb. Bəs mənim oğlum niyə qaçmadı? Ona görə qaçmadı ki, dövlətçiliyimizə inanırdı. Ona görə ki, mən öz azadlığımızı və gələcəyimizi oğluma açıqlayırdım. Həmişə deyirdim ki, bizim xalq kimi məzлum xalq yoxdur. Biz iki yerə parçalanmışıq, biz müstəqil xalq deyilik, amma inanıram ki, gələcəkdə öz müstəqilliyimizə nail olacaqıq. Mən oğlumu bu əhval-ruhiyyə ilə böyütdüm. Ona görə də o, meydandan qaçmadı. Qanı tökülsə də qaçmadı. Az yaşadı, amma şərəflə yaşadı!

Hörmətli Prezident şəhid ailələrinin sosial qayğıları ilə də məşğul olur. Əlbəttə, biz hər şeyə dözərik, təki oğullarımızın qanı bahasına başa gəlmış bu müstəqilliyimiz, dövlətçiliyimiz qorunub saxlansın!

Siz ürəyinizi bu yolda məşəl etmisiniz! Biz gələcəyimizi Sizin simanızda görürük! Azərbaycan xalqı Sizin ətrafinızda sıx birləşibdir! Azərbaycan xalqı öz amalı uğrunda öz Prezidentinin arxasında daim duracaqdır! Sizə can sağlığı, uğurlar arzulayıram!

ŞƏHİD MILLİ QƏHRƏMAN ATASI ƏLƏKBƏR ƏLİYEVİN ÇIXIŞI:

- Möhtərəm Prezident!

Hörmətli Toplantı iştirakçıları!

Müstəqil Azərbaycana, onun dövlətçiliyinə qarşı yönəldilmiş sonuncu silahlı qəsd cəhdini heç cür unuda bilmirəm. Xalq və qəhrəman Silahlı Qüvvələrimiz Sizin bir çağırışınızla ayağa qalxaraq sübut etdilər ki, ölkəmizdə qanuni dövlət hakimiyyətini devirmək mümkün deyildir! Sizin müdrik siyasetiniz, zəngin dövlətçilik təcrübəniz sayəsində o vaxt müstəqilliyimiz qorundu. Xalqı vətəndaş mühəaribəsinə doğru aparan düşmən qüvvələrə layiqli cavab verildi!

Həmin o faciəli mart hadisələrində oğlum Əsgər Əliyev dəşəhid oldu. O, Bakıda Ali Ümumqoşun Komandirləri Məktəbində oxuyurdu. Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü idi. İgidliyinə, şücaətinə görə komandanlıq tərəfindən dəfələrlə təşəkkürə layiq görülmüşdü. Hərbçi sənətini də özü seçmişdi. Müstəqil, suveren Azərbaycanın keşiyində zabit kimi dayanmayı arzulayırdı. O, Sizin qarşınızda dəfələrlə çıxış etmiş, and içmiş və andına sadıq qalmışdır.

Oğlum Əsgər martin 16-dan 17-ə keçən gecə sinəsini güllə qabağına verərək Azərbaycanın dövlətçiliyini qorudu. Bu onun borcu idi. Siz ona Milli Qəhrəman adı verdiniz. Bəlkə də oğlum adı bir zabit olacaq, qəhrəman olmayıacaqdı. Siz bu adı verməklə onu daha da şərəfli etdiniz, ailəmizə böyük diqqət və qayğı göstərdiniz, onu təkcə mənim yox, bütün Azərbaycan xalqının oğlu etdiniz!

Hörmətli Prezident!

Şəhid atası kimi bütün bunlara görə Sizə minnətdaram!

Bir neçə gün əvvəl, martin 18-də Lənkəranda oğlum Əsgər Əliyevin məzarı önündə geniş mitinq keçirildi. Oğlumun məzarı üstünə tər çiçəklər, əklillər qoyuldu. Şeirlər səsləndi. Bakıdan gəlmiş kursant yoldaşları xatirələrini söylədilər. Mitinqin iştirakçıları Sizin rəhbərliyiniz altında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin əbədi olacağına bir daha and içdilər. Nəzərinizə çatdırmaq isteyirəm ki, mənim digər oğlum ikinci qrup mühəaribə əlilidir.

Hörmətli Prezident!

Lənkəranlılar Azərbaycanın müstəqilliyinin keşiyində

həmişə sadıq dayanmışlar. Hələ 1994-cü ilin oktyabrında dövlət çəvrilişi cəhdinin zamanı Siz xalqa müraciət edən kimi lənkəranlılar kütləvi şəkildə İcra Hakimiyyəti binasının qarşısına toplaşdırılar. Ayaz Mütəllibov, Surət Hüseynov, Rəhim Qaziyev, Əlikram Hümbətov, Mahir və Rövşən Cavadovlar kimi vətən xainlərinin mənfur əməllərini qətiyyətlə pislədilər. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini müdafiə etmək üçün Bakıya və Gəncəyə nümayəndələr yola salındı. Lənkəranda siyasi sabitlik təmin olundu.

Lakin mən deyərdim ki, Azərbaycan dövləti müstəqilliyini itirməyə 1993-cü ilin yayında daha yaxın idi. Bir sıra xarici dövlətlər millət satqınları ilə birləşərək dövlət müstəqilliyimizi hələ beşikdə ikən boğmaq qərarına gəlmişdilər. Onlar hətta Azərbaycanın cənubunda bir qondarma respublika - "Talış-Muğan Respublikası" da yaratmışdılardır. Vətəndaş qarşılardırması yaranmış, Azərbaycanın parçalanması real bir hal kimi qarşıya çıxmışdı.

Hörmətli Prezident!

Həmin dövrdə Sizin Bakıya gələrək Azərbaycanda siyasi rəhbərliyə başlamağınızla lənkəranlıların "Talış-Muğan Respublikası"na qarşı əzmkar mübarizəsi Azərbaycanın real müstəqilliyini itirmək təhlükəsindən xilas etdi. 1993-cü il avqustun 23-ü bir növ Azərbaycanın "QKÇP"sinə çevrildi. Həmin axşam lənkəranlılar üç şəhid də verdilər. Sizin fərmanınızla onlar Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı kimi şərəfli ada layiq görüldülər. Fərmanınızda onlara bu şərəfli adın Azərbaycanın bütövlüyünün qorunmasına görə verildiyi bildirilir.

Möhtərəm Prezidentimiz!

İcazə verin, lənkəranlıların xahişini Sizə çatdırırm. Onlar xahiş edirlər ki, 1993-cü ilin avqustun 23-ü ölkəmizdə "Azərbaycanın bütövlüyü günü" kimi qeyd edilsin!

Mən bilirəm ki, lənkəranlıların həmişə Sizinlə birgə olmasına, Sizinlə birlikdə addımlamasına inanırsınız! Lənkəranlılar da həmişə çalışırlar ki, Azərbaycan Respublikasının bu ağır yükünü çəkməkdə Sizə köməkçi olsunlar. Lənkəran hadisələrindən sonra siyasi cəhətdən mürəkkəb rayonda sabitliyin qorunması

lənkəranlıların Sizə, müstəqil Azərbaycana olan inamına əyani sübutdur.

İndi Sizin rəhbərliyiniz altında müstəqil Azərbaycan Respublikası Konstitusiyalı dövlətdir. Dövlətçiliyimizin qorunması, müharibənin qələbəmizlə başa çatdırılması yolunda Sizə böyük uğurlar və can sağlığı arzulayıram! Qoy Büyük Tanrı Sizi qorusun, xalqımıza çox görməsin və bütün bəlalardan hifz etsin!

Çıxışımı keçən ilin 13-17 mart hadisələrinə həsr olunmuş Ümumxalq Toplantısındaki yekun nitqinizdə dediyiniz sözlərlə bitirmək istəyirəm: "Siz də varsınız, mən də varam! Hamımız birlikdə Azərbaycanı bu vəziyyətdən çıxarıcağıq! Bu işlərin bəhrəsini biz də görəcəyik, bizdən sonra gələn nəsillər də!"

Hörmətli Prezident!

İcazənlə burada əyləşən nazirlərimizə bir sualım var. Hörmətli nazirlər, bilirik ki, Azərbaycanın bütün ağırlığı sizin üzərinizdədir, onu siz çəkməlisiniz. Biz vətəndaşların bütün ağırlığı da sizin üzərinizdədir.

Hörmətli Daxili İşlər Naziri, Milli Təhlükəsizlik Naziri, Baş Prokuror, Müdafiə Naziri! Mən iki gündür buradayam və Sizin sözlerinizə qulaq asıram. Mən siyasetçi deyiləm, siyasetdən də başım çıxmır. Xalqa müraciət edirsiniz ki, filan partiya belə oldu - açıq deyirəm, mən partiyaların adını bilmirəm, savadsız adamam - nə bilim filankəslər belə düşmən oldu, elə düşmən oldu. Bu iş sizin əlinizdədir, haraya tərpənsəniz xalq da Sizin arxanızdadır. Bunu birdəfəlik bilin! Məsələn, hörmətli Baş Prokuror Eldar Həsənov dedi ki, 110-120 nəfər XTPD-çinin anaları övladlarını buraxdırmaq üçün müraciət ediblər. Siz, məndən yaxşı bilirsınız. O, zaman hörmətli Ağsaqqalımız, Rəhbərimiz bir həftə idi XTPD-çilərə deyirdi ki, silahı yerə qoyn, gəlin qan tökməyək. Onlar hörmətli Atamızdan fərman istədilər. Fərman da verdi, bildirdi ki, sizə dəymərəm, sizi tutmaram, gəlin bu qanı tökməyək! Bəs o valideynlər - analar, atalar onda bunu görmürdülər? Mən də valideynəm. Mən balamı əziz bir gündə, ildə bir dəfə olan Novruz bayramında torpağa tapşırmışam. Bəs mənim ürəyim ürək deyil? Balamı kimin pulu ilə böyütmüştüm? Onu köhnə

pencəyimlə böyütmüşdüm, heç kəsin qəpiyində də gözüm yox idi. Mən o qanı bağışlamaram!

Vaxtilə oğlumun oxuduğu hərbi məktəb Azərbaycanda ən böyük hərbi məktəbdir, Azərbaycanın ən ağır məktəbidir. Bütün ağırlıqlar o məktəbin üzərinə düşür, hərbi işçilər bunu yaxşı bilir. Oğlumun qonşu rayondan - Yardımlıdan olan kursant yoldaşının atası bayram günü oğlunu gözləyirdi ki, ona nişan aparsın. Lakin, nişan üzüyünü oğlunun barmağına keçirib, onu torpağa tapşırdı. Bəs o, övlad deyil, ata deyil? Mən bunu bağışlamaram!

Hörmətli nazirlər, siz qabağa düşün, biz də sizinləyik! Bizdən sonra balalarımız da, nəvələrimiz də Vətənin, xalqın yolunda hazırlırlar!

AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANI, BAŞ ÇAVUŞ EHTİRAM ƏLİYEVİN ÇIXIŞI:

Cənab Ali Baş Komandan!

Hörmətli Toplantı iştirakçıları!

Təmsil etdiyim hərbi hissə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin və dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanmasında həmişə fəal iştirak etmişdir. Respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda erməni işgalçılara qarşı gedən döyuşlərdə hərbi hissəmizin əsgər və zabitləri düşmənə qarşı barışmaz olmuş, onlarca yaşayış məntəqəmizin düşmən tapdağından azad olunmasını təmin etmişlər. Hissəmizin döyüşçüləri erməni işgalçlarının qoşunlarını dəfələrlə darmadağın edərək onları geri çəkilməyə məcbur etmişlər. Bütün bunları biz müstəqil Azərbaycan Respublikasının suverenliyinin qorunub saxlanması və xalqımızın dinc, firavan yaşaması naminə etmişdik, edirik və həmişə də etməyə hazırıq.

Təəssüflər olsun ki, içimizdə elələri də tapıldı ki, onlar nəinki torpaqlarımızın bütövlüyünü müdafiə etmək, hətta minlərlə bacı və qardaşlarımızın qanı bahasına qazanılmış dövlət müstəqilliyimizi bir andaca məhv etmək istəyirdilər.

Mən bir əsgər kimi bugünkü toplantı iştirakçılarına,

üümumiyyətlə, Azərbaycan xalqına bildirmək istəyirəm ki, biz dövlətçiliyimiz naminə həmişə öz andımızə sadiq qalacaq, xidməti vəzifəmizi şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirəcəyik!

05-12 aprel 1996-ci il

**Bütün millətlərə mənsub olan Azərbaycan
vətəndaşlarının hamısı Respublikamız üçün
doğmadır və Azərbaycan da onlar üçün doğma
Vətəndir. Onların hamısı Azərbaycanın
bərabər hüquqlu vətəndaşıdır.**

RESPUBLİKA PREZİDENTİ, ALİ BAŞ KOMANDAN HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANLARINA VƏ ŞƏHİD MİLLİ QƏHRƏMANLARIN AİLƏ ÜZVLƏRİNƏ, VALİDEYNLƏRİNƏ "QIZIL ULDUZ" MEDALLARI TƏQDİM ETMİŞDİR

Mayın 5-də Respublikamızın Prezidenti, Ali Baş Komandan Heydər Əliyev Prezident iqamətgahında Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarına və şəhid olmuş Milli Qəhrəmanların ailə üzvlərinə və valideynlərinə "Qızıl Ulduz" medallarını təqdim etmişdir. Mərasim iştirakçıları Dövlətimizin Başçısını alqışlarla qarşılıdlılar. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev mərasimi giriş sözü ilə açdı.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİYEVİN GİRİŞ SÖZÜ

- Hörmətli bacılar,
qardaşlar!

Xanımlar və cənablar!

Azərbaycanın müstəqilliyinin rəmzlərindən biri Azərbaycanın dövlət mükafatıdır. Azərbaycanın dövlət mükafatları, ordenləri və medallarının təsis olunması haqqında vaxtilə lazımi qərarlar qəbul edilmiş, ancaq sonra onları təkmilləşdirmək lazımdır. Azərbaycanın ordenləri və medallarının hazırlanması üçün də müəyyən vaxt tələb olunmuşdur. Nəhayət, bu

işlər sona çatıbdır. Azərbaycanın dövlət mükafatları - ordenləri və medalları hazırlanıbdır.

Mən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş və Milli Qəhrəmanın "Qızıl Ulduz" medali təltif edilmiş bir qrup Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarına və həlak olmuş Milli Qəhrəmanların ailə üzvlərinə Azərbaycanın ən yüksək mükafatı - "Qızıl Ulduz" medalını bu gün ilk dəfə təqdim edəcəyəm.

Azərbaycan Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyev Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları polkovnik Eldar Ağayevə, çavuş Bəxtiyar Allahverdiyevə, kiçik leytenant İntiqam Atakişiyevə, çavuş Fariz Qəhrəmanova, baş leytenant Arif Qubadova, kapitan Vahid Quliyevə, çavuş Zabit Quliyevə, polis polkovniki Mədət Quliyevə, sıraşı Mirzə Quliyevə, polkovnik Rövşən Əkbərova, baş çavuş Ehtiram Əliyevə, sıraşı Fariz Mədətova, polis əməkdaşı Mövsüm Məmmədova, mayor Məhəmməd Həsənova, polkovnik Fəxrəddin Cəbrayılova, baş çavuş Faiq Cəfərova "Qızıl Ulduz" medalları təqdim etdi. Dövlətimizin Başçısı Ali Baş Komandan Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının hər birini səmimiyyətlə təbrik etdi, onlara cansağlığı, həyatda, gələcək fəaliyyətlərdə uğurlar arzuladı.

Sonra Dövlətimizin Başçısı Heydər Əliyev Azərbaycanın şəhid olmuş Milli Qəhrəmanları Albert Aqaronov, İsgəndər Aznaurov, Çingiz Babayev, Yavər Əliyev, Əliyar Əliyev, Əsgər Əliyev, Gültəkin Əsgərova, Mübariz Əhmədov, Mirələkbər İbrahimov, Rasim İbrahimov, Famil İsgəndərov, Roman Yusifov, Şirin Mirzəyev, Sergey Senyuşkin, Cəlil Səfərov və Şikar Şikarovun "Qızıl ulduz" medallarını ailə üzvlərinə və valideynlərinə təqdim etdi.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev cənabları torpaqlarımız uğrunda şəhid olmuş Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının ailə üzvlərini və valideynlərini bu yüksək dövlət mükafatlarının təqdim olunması münasibətlə səmimi qəlbdən təbrik etdi.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları və şəhid olmuş Milli Qəhrəmanların ailə üzvləri, valideynləri bu yüksək qiymətə, göstərilən diqqət və qayğıya görə Dövlətimizin Başçısına dərin minnətdarlıqlarmı bildirdilər.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı polkovnik Mədət Quliyev çıxış üçün söz aldı.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı polkovnik Mədət Quliyevin çıxışı:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Mən bu dəqiqlərdə həyatımın ən xoşbəxt anlarını yaşayıram. Ona görə ki, dövlətimizin ən yüksək mükafatına layiq görülmüşəm və həmin mükafat mənə dünya miqyasında böyük hörmətə və nüfuzu malik olan, xalqımızın istəklisi, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyev tərəfindən təqdim edilir! Mənim əməyimə belə yüksək qiymət verdiyinizi görə Sizə dərin minnətdarlığını bildirirəm!

Möhtərəm Prezident!

"Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında" Sizin 1994-cü il 9 avqust tarixli fermanınıza əsasən respublika Daxili İşlər Nazirliyinin Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə idarəsi yaradılmışdır. Biz nazirliyin digər idarələrinin əməkdaşları ilə birgə, təhlükəli cinayətkarlığın ifşasına və silahlı dəstələrin zərərsizləşdirilməsinə nail olmuşuq. Buna görə də bu yüksək mükafatı təkcə mənim əməyimə yox, Daxili İşlər Nazirliyinin bütün əməkdaşlarının işinə verilən qiymət kimi qəbul edirəm.

Cənab Prezident!

Polis orqanlarının əldə etdikləri yüksək nailiyyətlər yalnız Sizin müdrik və uzaqgörən daxili siyasətinizin nəticəsində mümkün olmuşdur! Biz Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi əməkdaşlarının peşə bayramı günü münasibətilə bu il martın 28-də keçirilən təntənəli mərasimdəki nitqinizdə Respublikanın hüquq-mühafizə, o cümlədən polis orqanlarının əməyinə verdiyiniz yüksək qiyməti və bu gün təqdim etdiyiniz mükafatı minnətdarlıqla qəbul edərək başa düşürük ki, qarşımıza daha məsuliyyətli vəzifələr qoyulmuşdur. Daxili İşlər orqanlarının bütün əməkdaşları həmin vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün daha səylə çalışmalıdırlar və çalışacaqlar.

Ona görə də özümüz bir daha xoşbəxt hesab edirəm ki, bu mükafat xalqımız üçün ən əlamətdar gündə mənə təqdim edilir!

Möhtərəm Prezident!

Bu imkandan istifadə edərək, Sizin 75 illik yubileyinizi təbrik edirəm! Sizə cansağlığı, uzun ömür və xoşbəxtlik arzulayıram!

Mənə verilən yüksək mükafata görə bir daha dərin minnətdarlığımı bildirərək, Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyi naminə, dövlətimizin müstəqilliyini, yaratdığınız əmin-amanlığı qoruyub saxlamaq üçün var qüvvə və bacarığımızı əsirgəməyəcəyik! Çox sağ olun.

Sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Gültəkin Əsgərovanın anası Rəfiqə Əsgərova çıxış etdi.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Gültəkin Əsgərovanın anası Rəfiqə Əsgərovanın çıxışı:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Biz Sizinlə az bir müddətdə ikinci dəfədir ki, görüşürük. Birinci görüşümüz yəqin yadınızdadır. Siz o vaxt bizi Məkkəyə ziyarətə göndərirdiniz.

Bugünkü görüşümüz isə xalqımızın müstəqilliyi, azadlığı yolunda həyatlarını qurban vermiş, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda qəhrəmanlıqlar göstərmiş Vətən övladlarına, onların ailələrinə diqqət və qayğımızın ifadəsidir. İşinizin nə qədər çox, vaxtinizin məhdud olmasına baxmayaraq, imkan tapıb bizi qəbul etdiyinizə görə Sizə minnətdarlığını bildirirəm! Sizə bildirirəm ki, göstərdiyiniz qayğı təkcə bizi deyil, hər bir azərbaycanlı xalqımızın, dövlətimizin müstəqilliyi və firavanlığı yolunda fədakar əməyə və qəhrəmanlığa ruhlandırır!

Xalqımız ölkəmizin müstəqilliyi, torpaqlarımızın düşmən təcavüzündən qorunması uğrunda böyük qurbanlar veribdir. Neçə-neçə oğul və qızlarımız qəhrəmanlıq göstərib şəhidlik zirvəsinə yüksələrək əbədiyyətə qovuşublar. Şəhidlərimizin, qəhrəmanlarımızın ömür yolu xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə yeni-yeni səhifələr yazmaqla bərabər, gənc nəslin mənəvi tərbiyəsi işində örnək rol oynayır.

Möhtərəm Heydər Əlirza oğlu Əliyev!

Şəhidlərimiz və Qəhrəmanlarımız xalqımızın bugünü və gələcəyi uğrunda vuruşublar. Onlar nə mükafat, nə də fəxri adlar haqqında düşünmeyiblər. Lakin qədirbilən xalqımız öz Qəhrəmanlarını unutmur, onların ığidliklərini vəsf edir, əfsanələrə çevirib millətin yaddaşına əbədi həkk edir. Milli Qəhrəmanlara, onların ailələrinə dövlətin qayğısı bu mənada xüsusilə təqdirəlayıqdır. Biz Sizin rəhbərliyiniz altında hökumətimizin qayğını daim hiss edirik. Hörmətli Prezidentimizin Vətən条件下 qəhrəmanlıq göstərən hər bir Azərbaycan övladına qayğı və diqqəti ürəyimizi iftixar hissi ilə doldurur, şəhidlərimizin tökülən qanının unudulmadığını göstərir!

Möhtərəm Prezident!

Mən xalqımızın hər bir övladına Sizin qayığınızı, onların həyatına, təhlükəsizliyinə necə böyükürək yanğısı ilə yanaşdığını sizin mühüm bir ifadəsinə də cəbhədə atəşin dayandırılmasında

görürəm. Təqdirə layiqdir ki, övladlarımız daha şəhid olmur, analar göz yaşı tökmürlər. Buna görə də mən bütün azərbaycanlı analar adından Sizə minnətdarlığını bildirirəm!

Nəhayət, haşiyə çıxaraq bildirmək istəyirəm ki, mən burada ilk hərbi - tibb xidməti baş leytenantı, Bakı şəhərindəki Respublika Uroloji Xəstəxanasında reanimasiya şöbəsinin anestezioloqu işləmiş, Siz Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə qayıtdıqdan sonra isə Milli Qəhrəman olmuş Gültəkin Əsgərovanın anası kimi çıxış edirəm. Təvazökarlıqdan kənar olsa da qeyd etmək istəyirəm ki, yazıçılara, şairlərə, rəssamlara, alimlərə, həkimlərə Sizin bu gün verdiyiniz qiymətin müəyyən hissəsi bizim ailənin payına düşür. Bütün şəhid ailələri kimi, biz də məhz Sizin diqqətiniz sayəsində bütün respublika ictimaiyyətinin, eləcə də Müdafiə Nazirliyinin diqqət və qayğısının daim his edirik.

Mən hər bir görüşümzdə bunu yüksək qiymətləndirərək Sizə dərin və səmimi təşəkkürümü bildirmişəm. Əgər yadınızdadırsa, çıxışlarının birində xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin "Qiymət" poemasından bir sitat gətirmişdim: "Saxsını almazla bir eləyəndə, günahkar sərrafdır, saxsı neyləsin?"

Bununla demək istəyirəm ki, saxsı başlar xalqımızı, millətimizi, dövlətimizi bədnəm etdilər, çıxılmaz vəziyyətə saldılar. Siz isə dövlətlər içində dövlətimizi -müstəqil Azərbaycan dövlətini bugünkü səviyyəyə çatdırmışınız. Damarlarında azərbaycanlı qani axan hər bir kəs bunun məhz Sizin fəaliyyətinizin nəticəsi olduğunu dərk etməlidir!

Bir də qeyd edim ki, bu mərasim olduqca əlamətdar bir günlə, El Qızımız -xalqımızın alimi, akademiki, bir sıra ölkələrdə tanınmış Zərifə xanım Əliyevanın ad gününə və möhtərəm Prezident, həm də Sizin 75 illiyiniz ərəfəsinə təsadüf edir. Bu münasibətlə Sizi bütün şəhid anaları, o, cümlədən bir qrup ziyalı adından səmimi qəlbdən təbrik edir, Sizə uzun ömür, cansağlığı arzulayıram! Arzu edirəm, Allah-tala Sizə o qədər ömür versin ki, xalqımızı bu bəlalardan çıxara biləsiniz! Hamı kimi, mən də buna inanıram ki, xalqımızı bəlalardan yalnız Siz xilas edə bilərsiniz! Bu yolda Sizə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm!

Sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Arif Qubadov çıxış

etdi.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Arif Qubadovun çıxışı:

- Möhtərəm Prezident! Cənab Ali Baş Komandan!

Mən 1992-ci ildən Şuşa, Ağdam, Fizuli, Tərtər və Sədərək bölgələrində gedən döyüşlərdə taqım komandiri vəzifəsindən tabor komandiri vəzifəsinə qədər böyük bir yol keçmişəm.

1991-1993-cü illərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində vahid rəhbərliyin olmaması, dövlət rəhbərliyinin ordu yaradılmasına lazımi diqqət yetirməməsi bir tərəfdən torpaqlarımızın işgal edilməsinə, digər tərəfdən minlərlə gəncin qanının axıdılmasına səbəb oldu.

Möhtərəm Prezident!

Məhz Siz xalq tərəfindən hakimiyyətə dəvət ediləndən sonra Azərbaycanda Milli Ordu quruculuğuna başlandı.

İndi hamiya aydınlaşdır ki, 1993-cü ilə qədər hakimiyyətdə olanlar Azərbaycan gənclərinin yüksək əhval-ruhiyyəsindən, gücündən, xalqın potensialından ölkənin ərazi bütövlüyünü qorumaq üçün istifadə etməyiblər. Onlar bu potensialı öz xəbis, məkrli və iddialı niyyətlərinin həyata keçirilməsinə yönəltmiş, xalqın vətənpərvərlik ruhunu sarsıtmış, Azərbaycanın var-

dövlətini dağıtmış, ölkəni vətəndaş müharibəsi vəziyyətinə gətirib çıxarmışdır.

Azərbaycanı belə bir vəziyyətdən yalnız Heydər Əliyev qüdrəti, müdrikliyi, Prezidentin xalqa, xalqın Prezidentə olan böyük inamı xilas etdi! Azərbaycanda ən ağır problem olan ordu quruculuğuna da məhz cənab Heydər Əliyevin ciddi səyi və diqqəti nəticəsində başlandı! Prezidentimiz Ali Baş Komandan kimi özü dəfələrlə ön xəttə gedərək əsgərlərin əhval-ruhiyyəsi ilə və cəbhədəki vəziyyətlə tanış oldu. Azərbaycan Ordusu qısa müddətdə nəinki düşmənin hücumlarının qarşısını almağa qadir bir orduya çevrildi, eyni zamanda əks - hücumlara keçərək bir sıra yaşayış məntəqələrimizi azad etdi. Yalnız bundan sonra Ermənistən atəşkəs haqqında saziş imzalamamağa məcbur oldu. Bu atəşkəs rejimi dörd ildir ki, davam edir.

Ağır döyüslərdən çıxan silahlı qüvvələrimizin şəxsi heyəti atəşkəs rejimindən istifadə edərək öz döyüş və taktiki hazırlığının artırılması ilə məşğul olur. Ordumuz qurulur və günü-gündən möhkəmlənir.

Dövlət müstəqilliyimizin möhkəmləndiyini və ordu quruculuğunun gücləndiyini hiss edən daxili və xarici düşmənlər öz havadarlarının və əlaltılarının köməyi ilə 1994-cü ilin oktyabrında və 1995-ci ili martında ölkəmizin daxilində qanlı hadisələr törətdilər. Onların əsas məqsədi gün-gündən güclənən dövlətimizi içəridən dağıtmaq, onun müstəqilliyinə maneçilik törətmək idi. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyəti bu tarixi sınaqdan mərdliklə çıxaraq öz xalqı və prezidenti ilə bir olduğunu sübut etdi!

Azərbaycanın müstəqil bir dövlət kimi mövcud olmasını istəməyənlər indi artıq başa düşürlər ki, Respublikamıza Heydər Əliyev kimi qüdrətli bir dövlət xadimi rəhbərlik edir və onun yeritdiyi müstəqil dövlət siyaseti ilə hesablaşmaq lazımdır.

Möhtərəm Prezident!

Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması uğrunda bir zabit kimi, bir vətəndaş kimi göstərdiyim kiçik xidmətə verdiyiniz bu böyük qiymət üçün Sizə bütün silahdaşlarım

və şəxsən ailəmiz adından dərin minnətdarlığını bildirir, bu qiyaməti hərbi hissəmizin bütün şəxsi heyətinə verilən mükafat kimi qəbul edirəm!

İcazə verin, fürsətdən istifadə edərək, hərbi hissəmizin bütün şəxsi heyəti adından Sizi anadan olmağınızın 75 illiyi münasibətilə təbrik edim, Sizə uzun ömür, cansağlığı, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, dünya ölkələri arasında öz layiqli yerini tutması üçün apardığınız müdrik siyasetinizdə yeni uğurlar diləyim! Respublikasının Silahlı Qüvvələri xalq və dövlət mənafelərini daim qoruyaraq Konstitusiyamızın, müstəqilliyimizin, suverenliyimizin və dövlətçiliyimizin keşiyində ayıq-sayıq dayanmışdır!

İçdiyimiz hərbi andımızə sadıq qalaraq biz Prezidentimizin - Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Başkomandanı cənab Heydər Əliyevin hər bir əmrini yerinə yetirməyə hazırlıq!

Dövlətimizin Başçısı Ali Baş komandan Heydər Əliyev cənabları mərasimdə nitq söylədi.

HEYDƏR ƏLİYEVİN NİTQİ

- Hörmətli Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları!

Hörmətli Milli Qəhrəmanların ailə üzvləri, valideynləri!

Mən sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm! Sizin hamınıza can sağlığı, səadət, Vətənimizin müdafiəsi, Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsi, inkişaf etməsi uğrunda mübarizəmizdə və ölkəmizin həyatında gedən proseslərdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram!

Azərbaycan 1988-ci ildən böyük bir faciə ilə rastlaşışdır. Ölkəmizin ərazisinin bir qismini ayırib Respublikamızı parçalamaq məqsədi ilə Azərbaycana qarşı hərbi təcavüz edilmişdir. Bu hərbi təcavüz sonralar müharibəyə çevrilmiş və Azərbaycan xalqı qanlı müharibə aparmışdır. Bu müharibədə, döyüslərdə xalqımızın igid oğlanları qəhrəmanlıq göstərmişlər, şəhid olmuşlar.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın uğurları da, təəssüf ki, məglubiyyətləri də olubdur. Xalqımız vuruşub, döyüşüb, böyük qurbanlar veribdir. Bu vuruşlarda, bu döyüslərdə Vətənimizə, ölkəmizə, dövlətimizə, xalqımıza böyük sədaqət göstərən gənclər, döyüşçülər, əsgərlər, zabitlər, vətəndaşlar çox olubdur. Məhz buna görə də Azərbaycan qorunubdur, saxlanıbdır. Məhz buna görə də bu gün Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi yaşayır və inkişaf edir.

Bu döyüslərdə fərqlənənlər çox olubdur. Onların içərisində ölkəmizin ən yüksək mükafatına - Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülənlər olubdur.

Azərbaycanın dövlət mükafatı, ən yüksək mükafatı - Milli Qəhrəman rəmzi olan "Qızıl ulduz" medalı bu gün sizə ilk dəfə təqdim edildi. Şübhəsiz ki, bu, sizin həyatınızda əlamətdar bir hadisədir. Eyni zamanda bu, bizim ölkəmizin, xalqımızın həyatında da əlamətdar bir hadisədir. Birincisi, bugünkü mərasim aydınca sübut edir ki, Vətənin, ölkənin müdafiəsi uğrunda şücaət, qəhrəmanlıq nümunələri göstərmiş insanlar qiymətləndirilir və unudulmur. Vətənin, ölkəmizin müdafiəsi uğrunda şəhid olmuş insanların adı daim qəlbimizdədir, onların xatirəsi bizim üçün əzizdir, onlar bizim qəlbimizdən çıxmaz, unudulmaz! Bugünkü

görüş, təltif mərasimi bu baxımdan təkcə sizin üçün yox, bütün ölkəmiz, xalqımız üçün də çox əlamətdar bir hadisədir.

Bunun əhəmiyyəti bir də ondan ibarətdir ki, müstəqil Azərbaycan Respublikasını bu gün də, gələcəkdə də qorumaq, onun sərhədlərini sarsılmaz etmək, işğal olunmuş torpaqlarımızı azad etmək üçün Azərbaycanın güclü Milli Ordusu, silahlı qüvvələri olmalıdır və Azərbaycan gəncləri orduda xidmət etməyi özlərinin ən ümdə, ən şərəfi borcu hesab etməlidirlər! Sizin qəhrəmanlığınız bu gün həyata atılan, orduda xidmətə gedən və hərbi xidmətə hazırlaşan gənclər üçün örnəkdir, nümunədir!

Vətən yolunda canlarını qurban vermiş, şəhid olmuş Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarının həyatı, onların qəhrəmanlığı bütün xalqımız üçün, xüsusən, gənclərimiz üçün örnəkdir, dərsdir! Ona görə də bugünkü görüşün, mükafatları təqdimetmə mərasiminin çox böyük əhəmiyyəti vardır. Ona görə də bu, bütün Azərbaycanın həyatında əlamətdar bir hadisədir.

Mən sizin hamınıizi bir daha təbrik edirəm və ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, siz gələcəkdə də müstəqil Azərbaycanın mənafelərinin qorunması yolunda öz xidmətlərinizi göstərəcəksiniz! Əminəm ki, sizin həyat yolunuz, qəhrəmanlığınız Azərbaycan gənclərində milli vətənpərvərlik ruhunu daha da yüksəldəcək, xalqımızı daha sıx birləşdirəcək və Azərbaycanın bütün vətəndaşlarını yalnız və yalnız müstəqil Azərbaycanın qorunub saxlanılması, inkişaf etməsi naminə çalışmağa, mübarizə aparmağa dəvət edəcəkdir!

Mən sizə cansağlığı, hamınıza yeni-yeni uğurlar arzulayıram!
Sağ olun.

(Azərbaycan Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevin nitqi diqqətlə dinlənildi və alqışlarla qarşılandı)

Dövlətimizin Başçısı Heydər Əliyev Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları və şəhid olmuş Milli Qəhrəmanların ailə üzvləri və valideynləri ilə birgə xatırə şəkilləri çəkdirdi.

Mərasimdə Prezidentin İcra Aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev, Müdafiə Naziri general-leytenant Səfər Əbiyev, Daxili İşlər Naziri general-leytenant Ramil Usubov iştirak edirdilər.

5 may 1998-ci il

“Vətəndaş” sözü böyük sözdür, müqəddəs sözdür. “Vətəndaş” sözü o deməkdir ki, hər vətəndaş öz vətəninə sadıq olmalıdır, onu göz bəbəyi kimi qorumalıdır və vətəni uğrunda, torpağı uğrunda, anasının, atasının müdafiəsi yolunda şəhid olmağa hazır olmalıdır! “Vətəndaş” sözünün mənası bax, budur! Mən istərdim ki, Azərbaycan torpağında yaşayan hər bir vətəndaş bu sözün yüksək və ülvi mənasına layiq olsun!

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİ HƏR BİR VƏTƏNDƏŞİNİN XİDMƏTİNİ LAYIQİNCƏ QİYMƏTLƏNDİRİR

Respublikamızın Prezidenti Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı Heydər Əliyev dekabrın 8-də Prezident İqamətgahında Azərbaycanın şəhid Milli Qəhrəmanları-starşına Abdullayev Şövqiyar Cəmil oğlunun, sıravi Ağayev Fərhad İslam oğlunun, leytenant Allahverdiyev Elbrus Hacı oğlunun, sıravi Aslanov Niyazi Şərəfxan oğlunun, kiçik leytenant Behbudov Səfiyar Abuzər oğlunun, kapitan Qasımov Muxtar Cahid oğlunun, leytenant Quliyev Aqil Sahib oğlunun, baş leytenant Əhədov Elşad Saday oğlunun, təyyarə komandiri Əsədov Əsəd Soltan oğlunun, starşına Əhmədov Əsəd Cəlal oğlunun, kapitan Zülfüqarov Elxan Qaçay oğlunun, sıravi Zülfüqarov Samir Xəlil oğlunun, sıravi İsmayılov Etibar Bəylər oğlunun, mayor Yusifov Zakir Tofiq oğlunun, sıravi Yusifov Naiq Nəsir oğlunun, baş leytenant Kərimov Kazımağa Mövsüm oğlunun, serjant Kərimov Kərim Məhəmməd oğlunun, döyüşü Məcidov Eldar Tofiq oğlunun, sıravi Məmmədov Seymur Qəhrəman oğlunun, sıravi Mirabov Rəşad Akif oğlunun, baş leytenant Mirzəyev Yusif Vəli oğlunun, polkovnik-leytenant Murtuzəliyev Sergey Murtuzəliyevinin, çavuş Musayev Aqil Hüseyn oğlunun, baş leytenant Nəsrəddinov Rafiq Hüseyn oğlunun, böyük komandiri Nəcəfov Yunis İsa oğlunun, çavuş Nuruyev Elnur Eyvaz oğlunun, leytenant Rəhimov Koroğlu İsmayılov oğlunun, sıravi Rzayev Qasim Qara oğlunun, leytenant Rüstəmov Məzahir İzzət oğlunun, çavuş Sarıyev Zaur Rəşid oğlunun və sıravi Şahbazov Yavər Əlibala oğlunun valideynlərinə və ailə üzvlərinə "Qızıl ulduz" medallarını təqdim etmişdir.

VƏTƏNİN YÜKSƏK MÜKAFTALARININ TƏQDİM OLUNMASI MƏRASİMİNDƏ AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ, ALİ BAŞ KOMANDAN HEYDƏR ƏLİYEVİN NİTQİ

- Hörmətli əsgərlər, zabitlər, generallar!

Vətənin, torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş övladlarımızın valideynləri, ailə üzvləri!

Mən sizlərin hamınızı yüksək mükafatların təqdim olunması münasibəti ilə bir daha ürəkdən təbrik edirəm! Sizə cansağlığı, səadət və bütün işlərinizdə uğurlar arzulayıram! Torpaqlarımızın müdafiə edilməsində fərqlənmiş şəhid olanların ailə üzvlərinə, valideynlərinə bu gün Milli Qəhrəman "Qızıl Ulduz" medali təqdim olundu.

Bu mərasim onu göstərir ki, müstəqil Azərbaycan dövləti hər bir vətəndaşının xidmətini qiymətləndirir. Əmin ola bilərsiniz ki, heç kəsin xidməti heç vaxt unudulmayacaqdır. İndi Azərbaycanda dövlətçilik də, ordu da möhkəmlənibdir. Ölkəmizin bütün təsisatları da yaranıbdır, o cümlədən Azərbaycanın ali mükafatları olan Milli Qəhrəman nişanları, ordenlər və medallar da yaranıbdır. Biz bununla Azərbaycanın dövlətçiliyini, müstəqilliyini bir daha nümayiş etdiririk.

Bu gün orden və medalları alan əsgərlər, zabitlər, generallar əminəm ki, onların xidmətlərinə verilən bu yüksək qiymətə cavab olaraq bundan sonra Vətənə, dövlətə daha da sədaqətlə xidmət edəcəklər və öz vəzifə borclarını ləyaqətlə yerinə yetirəcəklər. Vətən yolunda şəhid olanların qəhrəmanlıq nümunələri heç vaxt unudulmayacaqdır! Onlar bizim qəlbimizdə əbədi yaşayacaqlar! Onların valideynləri, ailə üzvləri əmin ola bilərlər ki, şəhid ailələrinə diqqət, qayğı dövlət, Azərbaycan Prezidenti tərəfindən daim göstəriləcəkdir! Əmin edirəm ki, bu diqqət, qayğı bundan sonra daha da artacaqdır.

Bu gün burada Azərbaycan Ordusunun bir dəstəsini görürük, eyni zamanda müstəqil Azərbaycanın bütün ordusunun bugünkü gününü görürük. Məmnuniyyətlə demək olar ki, son illərdə Azərbaycanda ordu quruculuğu işi uğurla həyata keçirilir.

Azərbaycanda artıq mütəşəkkil ordu yaranmışdır. Orduda hərbi nizam-intizam hökm sürür, ordu günü-gündən inkişaf edir. Bu, Azərbaycan dövlətçiliyinin ən böyük nailiyyətlərindən biridir. Azərbaycan Ordusu müstəqil dövlətimizin əsas dayağıdır. Azərbaycanın torpaqlarını, Vətəni müdafiə etmək, ölkəmizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq bütün xalqımızın, dövlətin üzərinə düşür. Ancaq bu vəzifələri icra edəndən dövlət strukturlarından ən əhəmiyyətlisi, vacibi Azərbaycanın Ordusudur.

Azərbaycan Ordusu ölkəmiz dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra qısa bir zamanda ağır, çətin, şərəfi yol keçmişdir. Bu gün sizə təqdim olunan yüksək dövlət mükafatları və torpaq, Vətən yolunda şəhid olanlar Azərbaycan Ordusunun şərəfli, uğurlu yol getməsini nümayiş etdirir.

Eyni zamanda keçmiş illərdə ordu quruculuğunda çox nöqsanlar da olmuş, səhvlər buraxılmışdır. Ordu quruculuğuna xəyanət də edilmiş, bu müqəddəs işə zərbələr də vurulmuşdur. Keçmişdə mövcud olan bütün bu nöqsanların, səhvlərin, cinayətlərin aradan qaldırılması, ləğv edilməsi sahəsində son illər ardıcıl işlər görülmüş və bunlar da öz nəticəsini vermişdir. İndi hər bir Azərbaycan vətəndaşı fəxr edə bilər, biz də fəxr edirik ki, Azərbaycanın artıq mütəşəkkil, güclü Ordusu vardır! Azərbaycanın peşəkar və qabiliyyətli döyüş gücünə malik olan zabitlər korpusu vardır. Azərbaycan Ordusunda vətənə, millətə, dövlətə sədaqətlə xidmət edən əsgərlərimiz vardır! Bunlar əldə olunan nailiyyətlərdir.

Ancaq bu gün və gələcək günlər ordunun daha da möhkəmlənməsini, inkişaf etməsini tələb edir, zabitlərimizin öz bilik, peşəkarlıq səviyyəsini artırmasını, orduya yeni-yeni gənclərin cəlb olunmasını tələb edir. Bunlar bizim qarşımızda və xüssəsən, Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri qarşısında duran əsas vəzifələrdir.

Bugünkü bu görüş müxtəlif hissiyyatlar doğurur. Bir tərəfdən, hamımız qürur hissi keçiririk ki, Azərbaycan Ordusunun dəyərli nümayəndələri döyüslərdə göstərdikləri qəhrəmanlıq nümunələrinə görə dövlətin yüksək mükafatlarına layiq görülübllər və bu mükafatları bu gün alıblar. Bununla yanaşı,

şübhəsiz, bu gün bizdə qəm, kədər hissi də vardır. Çünkü biz döyüslərdə çox qurbanlar, şəhidlər, itkilər vermişik. Şəhidlərin valideynləri, ailə üzvləri də bu gün bu salondadırlar. Mən onların hissiyyatları ilə şərikəm, övladlarının, ailə üzvlərinin itirilməsinə görə onlar qədər kədərlənirəm, eyni zamanda onlar qədər qürur hissi keçirirəm ki, şəhidlərimiz Vətən yolunda, torpaqlarımızın müdafiəsi yolunda şəhid olublar! Biz şəhid valideynləri tərəfindən bu gün burada deyilən sözlərdə bu ifadələri eşitdik. Bu, məni çox həyəcanlandırdı.

Valideynlərin çoxu dedi: - "Biz övladımızı böyütmüşük ki, Vətəni müdafiə etsinlər!" Onlar övladları Vətən yolunda şəhid olduqlarına görə iftixar hissi keçirirlər. Bu, həqiqətən böyük vətəndaşlıq, vətənpərvərlik nümunəsidir! Mən şəhid valideynlərinə, şəhid ailələrinin üzvlərinə bu sözlərə görə təşəkkür edirəm! Ancaq hamımız eyni zamanda sevinməliyik ki, biz Vətənimizi, torpağımızı, dövlətimizi qorumağa artıq qadirik! Əmin ola bilərsiniz ki, biz Ermənistən silahlı qüvvələri tərəfindən işgal olunmuş torpaqların azad edilməsi uğrunda çalışırıq.

Bildiyiniz kimi, 1994-cü ilin may ayından atəş dayandırılıbdır. Biz atəşkəs dövründə məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün daha da çox imkanlar əldə etmişik. Biz bu imkanlardan istifadə etməyə çalışırıq. İnanın, əmin olun ki, biz bu məsələ ilə hər gün məşğul oluruq. Bu, təkcə sizin-Vətən yolunda şəhidlər vermiş Azərbaycan vətəndaşlarının, təkcə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət edənlərin arzusu deyildir. Bu, Azərbaycanın bütün vətəndaşlarının arzusudur. Bu, bizim hamımızın arzusudur. Bu, Azərbaycan dövlətinin, şəxsən mənim arzumdur!

Ancaq biz təkcə arzu etməklə kifayətlənmirik. Biz əməli iş görürük, bu məsələ ilə hər gün məşğul oluruq. Mən bu gün bir daha bəyan edirəm ki, məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün imkanlar vardır. Biz bu imkanlardan bundan sonra da istifadə etməyə çalışacaqıq. Şübhə yoxdur ki, əgər bu imkanlar işgal olunmuş torpaqlarımızın azad olunmasına gətirib çıxarmasa, apardığımız danışıqlar bizə lazım olan nəticəni verməsə, biz hamımız birlikdə nəyin bahasına olursa-olsun, işgal edilmiş torpaqlarımızı azad edəcəyik! Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü

bərpa edəcəyik! Gedib şəhidlərimizin işgal olunmuş torpaqlarda qalan qəbirlerinin hamısını ziyarət edəcəyik! Biz bu günü hamımız birlikdə görəcəyik!

Bunun üçün də bizim apardığımız işlərlə, yəni sülh danışıqları ilə yanaşı, Ordu günü-gündən inkişaf etməlidir, öz döyük qabiliyyətini yüksəltməlidir, güclü olmalıdır və işgal edilmiş torpaqların azad edilməsi lazım gələn zaman qadir olmalıdır! Hesab edirəm ki, bunun üçün əsas yaranıbdır. Ancaq gərək bizim Silahlı Qüvvələr, Silahlı Qüvvələrin komandan heyəti, yerdə və mərkəzdə rəhbər vəzifəli şəxslər öz məsuliyyətini həmişə dərk etsinlər, hiss etsinlər. Ordu hər gün inkişafda olmalıdır. Bir gün fasılə vermək olmaz. İnanıram ki, artıq bizim Ordumuz, Silahlı Qüvvələrimiz bu yolu tutublar və bu yolla da gedəcəklər!

Bu gün məni burada sevindirən bir də odur ki, təltif olunanların çoxu vaxtilə mənim təşəbbüsümlə yaranmış orta hərbi məktəbdə 1970, 1971, 1972-ci illərdə təhsilə başlamış gənclərdir. O günlər, o illər haqqındaki xatırələr, deyilən sözlər məni həm sevindirdi, həm də coşdurdu. Mən o günləri xatırlayıram. İndi bu gün zabit, general rütbəsində, yüksək hərbi vəzifədə olan, müstəqil Azərbaycanın mükafatlarını alan insanlar o illər Naxçıvanski adına hərbi məktəbdə ilk addımlarmı atırdılar.

Mən o illəri heç vaxt unutmayacağam. Mən sevinirəm ki, o vaxt boyca da, yaşca da kiçik olan, amma hərbi xidmətə çox böyük həvəs göstərən və hərbi təhsil almaq üçün Naxçıvanski adına məktəbə gələnlər bu gün Azərbaycan Ordusunun komandan heyətinin əksəriyyətini təşkil edir. Bu, həqiqətdir. Əgər o illər, 27-28 il bundan önce belə bir məktəb yaranmasaydı və bizim gənclər hərbi təhsilə cəlb edilməsəydi, bəlkə də indi Ordumuzun mövcud zabit kadrları bu qədər olmazdı.

Görülən işlərin bəhrəsini görmək böyük səadətdir! Mən bu gün bu xoşbəxtlik hissini keçirirəm! Mən buna çox sevinirəm, eyni zamanda hiss edirəm ki, bundan sonra biz bu işləri daha da sürətlə aparmalıyıq.

İndi hərbi lisey adlanan Naxçıvanski adına hərbi məktəb öz fəaliyyətini daha da artırmalıdır, inkişaf etdirməlidir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin ali məktəbləri ölkəmizin ordusu üçün

daha da yüksək səviyyəli zabit kadrları hazırlamalıdır. Bu iş Müdafiə Nazirliyinin daim diqqət mərkəzində olmalıdır. Bu işlə məşğul olmaq lazımdır, hər halda 28 il bundan əvvəl görülən işlərin nəticəsi göz qabağındadır.

Biz gələcəyə baxmalıyıq, həm bu günümüz, həm də gələcəyimiz üçün Azərbaycanda güclü, yüksək səviyyəli zabitlər yaratmalıyıq! Azərbaycanda zabitlər korpusu gərək böyüsün və inkişaf etsin! Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi daim qorunmalıdır! Bunun üçün bizim yüksək səviyyəli peşəkar ordumuz və yüksək səviyyəli zabitlərimiz olmalıdır!

Güman edirəm ki, zabitlərin əməyinə, xidmətinə Azərbaycan dövləti tərəfindən verilən yüksək qiymət və göstərilən qayğı onları daha da yaxşı işləməyə dəvət edir və Azərbaycan gənclərini də zabit peşəsinə yiyləndirmək üçün həvəsləndirir. Mən hesab edirəm ki, Azərbaycan gəncləri Silahlı Qüvvələrdə xidmət etmək, Vətəni qorumaq peşəsinə daha da həvəslə gəlməlidirlər. Müstəqil Azərbaycanda hər peşə şərəflidir, ancaq Vətəni qorumaq peşəsi ən şərəfli peşədir! Bugünkü zabitlərin simasında onların keçdiyi həyat yolunun nə qədər maraqlı olduğunu görən gənclər Vətəni qorumaq peşəsinə daha da çox qoşulmalıdır! Mən gəncləri bu peşəyə yiylənməyə dəvət edirəm! Mən sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm!

Məmnunam ki, bu gün sizinlə bu gözəl görüş keçirildi. Ümidvaram ki, bu görüş təkcə sizin üçün yox, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət edən bütün əsgərlər, zabitlər üçün çox əhəmiyyətli bir görüşdür.

Mən bu fürsətdən istifadə edib, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət edən Azərbaycan övladlarına, səngərlərdə olan əsgərlərimizə, zabitlərimizə salamımı göndərirəm, öz hörmət və ehtiramımı bəyan edirəm! Onlara və Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə ölkəmizin torpaqlarının, müstəqilliyinin qorunmasında yeni-yeni uğurlar arzulayıram! Sağ olun.

Səhid Qəhrəmanlarımızın valideynləri, ailə üzvləri mərasimdə çıxış edərək, onların əzizlərinin Vətən yolunda göstərdikləri xüsusi şücaətin yüksək qiymətləndirilməsinə görə Azərbaycan

dövlətinə, şəxsən ölkəmizin Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevə dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Çıxış etdi: Milli Qəhrəman Şövqiyar Abdullayevin atası Cəmil Abdullayev dedi:

- Hörmətli Prezident!

Bugünkü mərasimi şərəf işi də, böyük kədərin son nəticəsi də adlandırmaq olar. Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda Sizin apardığınız mübarizə hamimizin ürəyindəndir. Amma biz istərdik ki, Bakının küçələrində şəhid Milli Qəhrəmanların heykəlləri qoyulsun. Milli Qəhrəman atası kimi mən bildirmək istəyirəm ki, təkcə öz oğlumun yox, bütün Milli Qəhrəmanların xidmətləri bu cür qiymətləndirilərsə, bunu vətənpərvərlik tərbiyəsinin ən böyük nümunəsi hesab edərdim. Bəlkə mən ifadələrimdə bir qədər sərtliyə yol verirəm, amma bu ürəyimin arzusudur. Sağ olun.

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Elbrus Allahverdiyevin anası Əntiqə Allahverdiyeva.

- Möhtərəm Prezident!

Mən üç dəfə buraya gəlmİŞəM, amma Sizi görə bilməmişəm. Mənim oğlumu yada saldıığınıza görə çox sağ olun. Sizə uzun ömür, cansağlığı arzulayıram!

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Niyazi Aslanovun həyat yoldaşı Rübəbə İsmayılova.

- Hörmətli Prezident!

Sizi yenidən Prezident seçilməyiniz münasibətilə səmimi-qəlbdən təbrik edir, Sizə uzun ömür, cansağlığı arzu edirəm! Mən cəbhə bölgəsindən gəlmİŞəM, dərs dediyim məktəb cəbhə xəttinə o qədər yaxındır ki, hətta ermənilərin səsini də eşidirik. Amma bu bizi qorxutmur, çəkindirmir. Çünkü kəndimizdə Prezidentin şəxsiyyətinin nüfuzu hökm sürür. Sizə arxalanırıq!

Sizin Azərbaycana rəhbərliyinizi bir məsəllə demək istəyirəm. Bir gün ata əlini oğlunun ciyninə qoyub soruşur ki, sən güclü olarsan, yoxsa mən? Oğlu cavab verir ki, əlbəttə, mən güclüyəm. Ata təəccübənir və əlini çəkir. Bir də soruşur ki, sən güclüsən, mən? Oğlu deyir ki, ata, əlbəttə ki, sən güclüsən. Ata yenə təəccübənir, deyir ki, axı əvvəlcə dedin ki, sən güclüsən. Oğlu

cavab verir ki, ata, onda ki, sənin əlin mənim ciyinimdə idi, mən güclü idim, əlini çəkdi, gücüm itdi.

Hörmətli Prezident!

Nə vaxt ki, Sizin əliniz Azərbaycan xalqının üzərində olub, xalqımız o qədər qüvvətli, qüdrətli, şöhrətli olubdur. Onda ki, sizin əliniz məcburən Azərbaycan xalqının üzərindən çəkildi, xalqımız dizi üstə çökən uşağa bənzədi. Sonra siz öz müdrikliyinizlə yenə əlinizi Azərbaycan xalqının üzərinə qoydunuz - Azərbaycan xalqı dirçəldi, bütün xalqlar arasında seçildi. Arzu edirəm, Sizin əliniz həmişə Azərbaycan xalqının üzərində olsun ki, o daim öz şöhrətində, qüvvəsində, qüdrətində qalsın!

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Səfiyar Behbudovun anası Gülayə Behbudova.

Cənab Prezident!

Sizə şəhid analarından salam gətirmişəm! Rayonun hərbi komissarı mənə deyəndə ki, Bakıya gedəcəksən, Prezidentlə görüşün var, həm sevindim, həm də kədərləndim. Ona görə kədərləndim ki, kaş ki, oğlum sağ olaydı, ölkəmizin ərazi bütövlüyü olaydı, torpaqlarımız erməni işgalçılarından azad ediləydi, bu medalı da Sizin əlinizdən özü alardı. Sevindim ona görə ki, Azərbaycan xalqının Sizin kimi qeyrətli oğlu var.

Respublika Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyev şəhid Milli Qəhrəman Elşad Əhədovun atası Saday Əhədova oğlunun təltif olunduğu "Qızıl Ulduz" medalını və "Azərbaycan Bayrağı" ordenini təqdim edərək dedi:

- Sizin oğlunuz böyük xidmətlər göstərmişdir. Milli Qəhrəman adına layiq görülübdür. Mən Vətənin bu iki mükafatını böyük məmnuniyyətlə Sizə təqdim edirəm.

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Əsəd Əsədovun həyat yoldaşı Sevil Əsədova.

Əziz Prezident!

Hörmətli qonaqlar!

Bugünkü mərasim münasibəti ilə hamınızı şəhid ailələri adından təbrik edirəm! Həmişə cavan, gözəl olan hörmətli Prezidentinizin yenidən Dövlətimizin Başçısı seçilməsi münasibəti ilə ailəm adından təbrik edir, Milli Qəhrəman ailələrinə göstərdiyiniz

diqqət və qayğıya görə minnətdarlığını bildirirəm!

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Elxan Zülfüqarovun həyat yoldaşı Lyudmila Petrova.

- Möhtərəm Prezident!

İcazə verin, Azərbaycanda yaşayan bütün millətlərə göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə Sizə minnətdarlığını bildirim! Mən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Elxan Zülfüqarovun həyat yoldaşıyam. Elxan üçün əziz, doğma olan torpaq mənim üçün də əzizdir, doğmadır! Elxansız mənə çətindir. Lakin Azərbaycan xalqından olduqca razıyam, məni heç vaxt darda qoymayıblar. Bu gün mən Elxanın danışlığı dildə danışram. Bu dili böyük rus şairi Lermontov da yüksək qiymətləndiribdir. O qeyd edib ki, Avropada fransız dili kimi, Asiyada da Azərbaycan dilini bilmək vacibdir. Siz bir neçə il əvvəl bu barədə dediniz ki, bu dilə nə ad verirsiniz verin, bu dil mənim üçün ən əziz dildir. Bu, doğrudan da belədir. Bir eli-obanı özünə yurd, məkan seçirsinə, deməli, oranın dilini də bilməli, adətlərini də öyrənməlisən. Bu mənada Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar üçün hər cür imkan yaradılıbdır. Azərbaycanda insan hüquqları qorunur, bütün xalqlara hörmət var. Bütün bunlar hamısı məhz Sizin sayənizdə

və Azərbaycan xalqının böyüklüyü hesabına yaranıbdır. Cənab Prezident, mənim deyiləsi sözüm çoxdur. Ancaq vaxtin azlığından yalnız bir-iki kəlmə ürək sözümüz də deyib çıxışımı qurtarıram. Bu gün Azərbaycanda bütün xalqlar bu torpağı göz bəbəyi kimi qorunmalı, Azərbaycan dövlətinə və onun Prezidentinə sadıq olmalıdır! Yaddan çıxarmayaq ki, düşmənimiz arxalıdır. 20 mindən çox şəhidimizin intiqamı alınmayıbdır, şəhid ruhları narahatdır! Ona görə də Ordumuza həmişə dayaq olmalıdır. Ordu ilə xalqın birliyi həmişəkindən daha monolit olmalıdır.

Cənab Prezident!

Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsini sülh, danışıqlar yolu ilə başa çatdırmaq üçün Siz var-qüvvənizlə çalışırsınız. Əgər düşmən çirkin niyyətindən əl çəkməsə mən də söz verirəm ki, həyat yoldaşım Elxan Qaçay oğlunun uyuduğu torpaq yolunda Elxanın yadigarları olan 4 balası naminə döyüşlərə atılmağa hazırlam!

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Samir Zülfüqarovun atası Xəlil Zülfüqarov.

- Hörmətli Prezident!

Hörmətli şəhid valideynləri!

Samirin valideyni kimi mən bütün şəhid ailəleri adından hörmətli Prezidentimizə minnətdarlıq edirəm! Ona görə ki, 1995-ci ildəki böyük toplantı ayağa durub dedi: şəhid ailəleri daim dövlət nəzarəti altında olacaqdır! Doğrudan da dövlət nəzarəti altındayıq. Mən bununla çox fəxr eləyirəm! Üç oğlum Qarabağ müharibəsində iştirak edib, balacasını da sağlam olsun, əsgərlik yaşı çatan kimi yola salacağam. Arzu edirəm Azərbaycanın ərazi bütövlüyü tam bərpa olunsun! Qoy bu qiymətli mükafatlar gənclərimizin döşündə əmək qəhrəmanlığına görə parlasın! Sağ olun.

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Etibar İsmayılovun qardaşı Səlahəddin İsmayılov.

Möhtərəm Prezidentimiz!

Hörmətli şəhid valideynləri!

Cənab Prezident, mən ailəmizin bütün üzvləri, eləcə də Ağcabədi rayonunun camaatı adından Sizə uzun ömür,

cansağlığı, ailə səadəti, xoşbəxtlik arzulayıram! Arzu edirəm ki, Qarabağ torpaqları azad olunsun, biz Sizinlə həmin torpaqlarda görüşək! Çox sağ olun.

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Kərim Kərimovun atası Məhəmməd Kərimov.

- Hörmətli Prezident!

Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaşayan bütün şəhid ailələri adından, ümumiyyətlə, bütün naxçıvanlılar adından Sizi salamlayır və ən xoş arzularımı bildirirəm!

Cənab Prezident!

Şərqi qapısında sönməz mayak kimi şölə saçan Naxçıvan bu gün də Sizin sayənidə yaşayır, bütün çətinliklərə sinə gərir və etibarla qorunur. Şəhid ailələrinə diqqət və qayğıınızı, Vətənimizin şəhid oğullarının adlarının əbədiləşdirilməsi üçün xidmətlərinizi Siz hələ Naxçıvanda olanda görmüş, hiss etmişik! Mənim şəhid oğlumun xatirəsini yad etmək üçün xalqımızın alovlu şairi Xəlil Rza ilə kəndimizə gəldiyiniz gün heç vaxt unudulmur. Sizin dediyiniz sözlər bu gün də xatirimdədir: Vətəni müdafiə etmək, şəhid olmaq, Vətən naminə özünü fəda etmək duyğuları, hissəri indi bütün Azərbaycanda hökm sürməlidir. Oğlum Kərim Tümen Ali Mühəndis Komandirlər Məktəbində təhsilini yarımcıq qoyaraq Vətənin dar gündə Azərbaycana gəlib Bakı Ali Ümumqoşun Komandirləri Məktəbində təhsilini davam etdirdi. O, kursant ikən könüllü olaraq cəbhəyə yollanmış, Goranboy uğrunda gedən döyüslərdə şəxsi rəşadət və şücaət göstərərək şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır. Onun xidmətləri dəyərincə qiymətləndirilibdir: kəndimizdə abidəsi ucaldılıb, Şərur şəhərində onun adına küçə, körpü var, haqqında kitablar yazılıbdır. Muxtar Respublikamızda şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıdan çox razıyıq. Bu iş Ali Məclisin sədri cənab Vasif Talibovun şəxsən diqqət mərkəzindədir.

Cənab Prezident!

Oğlumun həlak olması bizi heç də qorxutmur. Hazırda iki oğlum da qardaşlarının sevib-seçdiyi peşəni davam etdirərək ali hərbi məktəbdə təhsil alırlar. Bəs Vətəni, torpağı kim qorunmalıdır?

Cənab Prezident!

Son vaxtlar üzdəniraq bəzi qüvvələr yenə fəallaşıblar. Müxtəlif qəzetlərdə hökumətin, günü-gündən qüvvətlənən, möhkəmlənən Ordunun əleyhinə hədyanlar yağıdırırlar.

Səbəbi ayındır: cünki xam xeyallarla arzuladıqları prezident kreslosu onlara qismət olmayıb, arzuları gözlərində qalıbdır. Xalqımız öz taleyini Heydər Əliyev kimi xilaskara etibar edibdir. Biz yalnız və yalnız ona inanır və onun yolu ilə gedirik! Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Eldar Məcidovun həyat yoldaşı Leyla Fərəcova.

- Möhtərəm cənab Prezident!

İcazə verin, bütün ailə üzvləri adından Sizə çox sağ olun deyim ki, bu yüksək dövlət mükafatını şəxsən Siz bizə təqdim etdiniz! Şəhidlərin xatirəsinə olan bu böyük hörmət və ehtirama görə çox sağ olun! Biz inanırıq ki, tezliklə Qarabağda Azərbaycanın bayrağı yüksələcək və şəhidlərin qanı yerdə qalmayacaqdır! Elə buna görə də dövlətimiz naminə gördüyüüz işlərdə Sizə kömək etmək hamımızın borcudur! Sağ olun.

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Yusif Mirzəyevin bacısı Naibə Mirzəyeva.

- Bu gün mənim üçün ağır gündür. Əzizini, dəyərli insanını itirmək hamı üçün ağırdır. Əvvəla, mən buradakı şəhid atanalarının hamisinin qarşısında baş əyirəm. Cünki onların çəkdikləri əzab-əziyyəti yaxşı bilirəm, mən də həmin ata-ana ilə nəfəs alıram. İkincisi, mən diqqət yetirdim, burada sağlığında qiymət verilmiş gənclər də var. Onlara uzun ömür, cansağlığı arzulayıram, cünki arzusu ürəyində gedən gənclər çox olubdur. Onlardan biri də Yusif idi. Onun döyüş yoldaşları təsdiq edə bilərlər, Yusif sağlığında Milli Qəhrəman adına təqdim olunmuş, sənədləri Müdafiə Nazirliyinə göndərilmişdi. Lakin nədənsə, müəmmalı səbəblərə görə o sənədlər aradan götürülmüşdü. Onu tanıyanlar bilirlər, o, çox mübariz idi. Çox təəssüf ki, o, bu adı ölümündən sonra aldı. Buna görə də bu gün mənim üçün ağır gündür. Buraya özüm gəldim ki, qoy ata-anam həyəcan keçirməsinlər.

Möhtərəm Prezident!

Atamın Sizə salamı olan məktubunu gətirmişəm. O, səhhətinə görə gələ bilmədi. Bu insan, şəxsiyyət kimi Sizi çox qiymətləndirir. Bir arzumuz var. Elə bilirəm ki, bu, Sizin, bizim, hamımızın arzusu olar. Biz Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaşayırıq. Naxçıvan Vətənimizin ucqar yeri olsa da, ictimai-siyasi hadisələrdə ön cərgədə gedir. Ali Məclisin sədrinin sərəncamı ilə Şəhidlər Muzeyi açmışıq. Lakin Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən maliyyələşdirilmədiyinə görə o istifadəsiz qalır. Məgər Şəhidlər Muzeyi açmağın vaxtı deyil? Bu, hamımızın ürəyindən olar. Sağ olun.

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Yunis Nəcəfovun atası İsa Nəcəfov.

- Mən iki şəhid vermişəm. Biri Milli Qəhrəmandır, o birisi isə adı əsgərdir. Hələ indiyədək deyilməyib ki, bu şəhidlər kimdir.

Heydər Əliyev: Sən hardansan?

İsa Nəcəfov: Goranboy rayonundan. Əslim Kəlbəcərlidir, amma 1982-ci ildən Goranboyda yaşayıram. Zabit qardaşı həlak olandan sonra o biri oğlum da cəbhəyə getdi və həlak oldu. Ona deyirdim ki, getmə. Dedi ki, torpaq uğrunda gedirəm. Mən onunla fəxr edirəm!

Heydər Əliyev: Əlbəttə, sən fəxr etməlisən ki, oğlun Vətən yolunda şəhid olubdur. Büyük qəhrəmanlıq göstərib, ona görə də Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı alıbdır.

İsa Nəcəfov: Mənim 74 yaşım var, mən qocalmamışdım. Amma onlar şəhid olandan sonra qocalmışam.

Heydər Əliyev: Sənin üçüncü oğlun indi xidmət edir?

İsa Nəcəfov: Xidmətdən çıxarıblar.

Heydər Əliyev: Müdafiə naziri Səfər Əbiyev buradadır. Ona tapşırıram, bütün problemlərə baxsın.

İsa Nəcəfov: Sağ olun.

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Koroğlu Rəhimovun atası İsmayıł Rəhimov.

- Cənab Prezident!

Mən Sizi ikinci dəfə Respublikamızın Prezidenti seçilməniz münasibətilə Rəhimovlar ailəsi adından təbrik edirəm!

Hörmətli Prezident!

Mən Sizinlə ikinci dəfə görüşürəm. Birinci dəfə müstəqil Azərbaycan Respublikası gənclərinin Forumunda görüşmüşəm. İndi də oğlumun layiq görüldüyü Azərbaycanın ən böyük mükafatının təqdim olunmasında iştirak edirəm. Oğlum Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlərdə böyük şücaətlər göstərib, ona Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adı vermişiniz. Onun həyatdakı üç balası daim Sizin qayğıınız altındadır. Şəhid ailələrinə, ələlxüsus, Milli Qəhrəman ailələrinə göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm! Sizin göstərdiyiniz diqqət və qayığının təzahürü olaraq Nərimanov rayonunda küçələrdən birinə Koroğlu Rəhimovun adı verilmişdir. Cənab Prezident, Sizin "Hərəyə bir ağac əkək!" kəlamınızı əldə rəhbər tutaraq öz şəxsi hesabına Koroğlu Rəhimovun adına küçədə yerləşən 20 metr eni, 150-200 metr uzunu olan bərbad sahədə abadlıq işləri aparmışam. Çalışıram ki, ən gözəl bir sahəyə çevrilisin. İnanıram ki, gələcəkdə həmin ərazi oğlumun adını daşıyacaq və büstü ucaldılacaqdır.

Heydər Əliyev: Bakı Şəhər İcra Başçısına tapşırıram, bütün məsələləri həll etsin.

İsmayıł Rəhimov: Çox sağ olun, cənab Prezident.

- Hörmətli Prezident!

Stalin Moskvadan çıxmadığı kimi, Siz də Naxçıvandan çıxmadınız. Siz Naxçıvanda Ali Məclisin sədri işlədiyiniz dövrə biri gəlib Sizə dedi ki, Arazın o tayında çadırlar qurulub, qocalar, uşaqlar o tərəfə keçsinlər, Sizin üçün də yer ayırmışıq. Ancaq Siz ona etiraz elədiniz ki, naxçıvanlılar - qocalar, uşaqlar-hamısı burada, Naxçıvan torpağında olmalıdır. Mənim oğlum haqqında kitablar yazılıb, bunlar orada da göstərilibdir. Mənim oğlumun əsgəri Elşən Gəncədən Sizin yanınıza gəlmışdı. Ermənilər düşünürdülər ki, Sədərəyi tutsalar Naxçıvanı alacaqlar. Ancaq Elşən onların başına od yağırdı. Siz bir-iki kərə mindiyiniz Qaz -2410 markalı maşınızı ona peşkəş elədiniz. Elşən də həmin maşını gətirib Beyləqanda öz komandirinə verdi. Bu hadisə də kitabda yazılıbdır. Oğlum haqqında iki kitab yazılıb: "Koroğlunun Ağdərə səfəri", "Koroğlular uzaqdan gəlir". Mən bunları Sizə təqdim edirəm. Sağ olun.

Çıxış etdi: şəhid Milli Qəhrəman Qasim Rzayevin qardaşı Valeh Rzayev.

- Möhtərəm Prezident!

Bu gün, bu həyəcanlı dəqiqlirərdə fürsətdən istifadə edib ürək sözlərimi deməsəm, özümü borclu sayaram. Burada oturanların gözlerinin birində kədər, digərində sevinc hiss olunur. Kədər məlumdur-itki vermişik. Sevinc ona görə hiss edilir ki, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş nər oğlanlarımızın adlarının əbədiləşdirilməsi türk aləmində ikinci Atatürk olan məhz Siz-cənab Prezidentin əli ilə olur. Mən Tovuz rayonunun sərhəd kəndi olan Əlibəylidən gəlmişəm. Tovuz 300-dən çox, yaşadığım Əlibəyli isə 50-dən artıq şəhid veribdir. O günlər getsin, gəlməsin. Siz neçə bacı-qardaşın, atanın gözü yaşlı qalmasının qarşısını almışınız. Siz vaxtında Azərbaycan rəhbərliyinə qayıtmaydadınız, qaçqınlarımıızın sayı daha çox olardı. Xudaya öz razılığımızı bildirir və ondan arzu edirik ki, xalqı öz ətrafında birləşdirən, onu gələcəyə aparan məhz Siz - Heydər Əliyev olmalısınız! Sizin dediyiniz sözlərkə çıxışımı qurtarmaq istəyirəm: "Şəhidlərin ruhu məni ağrıdır,

həlak olan Azərbaycan vətəndaşlarının surəti hər gün gözümüzün qarşısına gəlir. Lakin torpaqların, Vətənin müdafiəsi hər birimiz üçün ən ülvİ, ən müqəddəs vəzifədir! Bu müqəddəs vəzifənin yerinə yetirilməsində şəhid olanlar cənnətə gedirlər! Onların qəhrəmanlığı xalqın xatırəsində daim yaşayacaqdır!” Onda bizim ürəyimiz də təskinlik tapacaqdır. Şəhidlərimizin ruhu onda təskinlik tapacaq ki, itirilmiş torpaqlarımız geri qaytarılsın. Biz buna əminik, apardığınız siyaset nəticəsində torpaqlarımız qaytarılacaqdır! Əgər bədnamlar bununla razılaşmasa, canımızı əsirgəməyə heç birimizin haqqı yoxdu! Ulu Tanrı Sizə yar olsun, bu xalqı düşdürüyü vəziyyətdən çıxarasınız! Sağ olun.

Çıxış etdi: Şəhid Milli Qəhrəman Yavər Şahbazovun atası Əlibala Şahbazov.

- Hörmətli Prezident!

Anadan olmağınızın 75 illiyi və ikinci dəfə Prezident Seçilməyiniz münasibətilə Sizi ürəkdən təbrik edirəm! Mən bütün xaçmazlılar adından Sizə uzun ömür, can sağlığı, müvəffəqiyyətlər arzulayıram!

Sonra Ali Baş Komandan Heydər Əliyev sağ Milli Qəhrəmanlar: polkovnik Ağayev Eldar Əsgər oğluna, general-major Əkbərov Rövşən Telman oğluna, polkovnik Cəbrayılov Fəxrəddin Mövsüm oğluna ”Azərbaycan bayrağı” ordenlərini təqdim etdi.

Çıxış etdi: Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, iki dəfə ”Azərbaycan bayrağı” ordenli general-major Əkbərov Rövşən.

- Möhtərəm Prezident!

Cənab Ali Baş Komandan!

Bir neçə vaxt bundan əvvəl Azərbaycanın Milli Qəhrəmanının ”Qızıl ulduz”unu, bugün isə ”Azərbaycan bayrağı” ordenini mənə təqdim etdiniz. Bu, mənim həyatımda heç vaxt unudulmayacaq tarixi bir hadisədir! Buna görə Sizə dərin minnətdarlığını və təşəkkürümü bildirirəm!

Cənab Ali Baş Komandan!

Üzərində üçrəngli bayraqımızın təsviri olan ”Azərbaycan bayrağı” ordəni ilə ilk dəfə mənim təltif olunmağım barədə fərmana Siz imza atmışınız! 1993-cü ilin dekabr ayında ön

cəbhə xəttində olduğunuz günləri yəqin ki, xatırlayırsınız. Sizin səngərlərə gəlmeyiniz bizim qolumuza güc, ürəyimizə hərarət gətirdi. Üzərində "Heydər Əliyev uğrunda!", "Vətən uğrunda!" sözləri yazılmış tanklarımız hücuma keçəndə düşmən bir daha qüdrətimizə bələd oldu. Həmin günlərdə Azərbaycan Sizin simanızda sözün əsl mənasında alınmaz bir qalaya çevrilmişdi. Xalqın xilaskarı xalqın və ordunun içərisində idi! Hər bir döyüşü, Vətən əsgəri nəyin uğrunda vuruşduğunu yaxşı bilirdi. Yaxşı bilirdi ki, onun Ali Baş Komandanı Heydər Əliyev kimi böyük sərkərdədir!

Cənab Prezident!

Mən Sizin yaratdığınız Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbin məzunuyam. 70-ci illərdə heç kimin ağlına gəlməzdidi ki, nə vaxtsa Sovetlər İttifaqı dağılacaq və müstəqillik yoluna qədəm qoyan Azərbaycanın öz ordusu olacaqdır. Bunu yalnız Siz görürdünüz və hiss edirdiniz. Biz "naxçıvanskililər" yaxşı bilirdik ki, o vaxt Moskvada bu işdə Sizə nə qədər təzyiqlər olmuşdu. Ancaq Siz öz fikrinizdən dönmədiniz və gələcək milli zabit kadrlarımızın yetişdirilməsi üçün bütün imkanlardan istifadə etmişsiniz. İftixar hissi ilə qeyd edirəm ki, Sizin yaratığınız həmin məktəb yaranmasaydı, bugünkü Ordumuz da olmazdı!

Biz buna görə Sizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk! Cənab Prezidentin "C.Naxçıvanski" adına adlandırdığı hərbi məktəb 8 nəfər Milli Qəhrəman, orden və medallar almış onlarca zabit yetişdirmişdir. Bu gün də onların bir qrupuna və bəzilərinin ailə üzvlərinə orden və medallar təqdim olunur. Həmin ailələr adından Sizə minnətdarlığını bildirirəm!

Cənab Prezident!

Bundan sonra qalan ömrümü də xalqımızın, millətimizin, dövlətimizin yolunda şam kimi əritməyə hazırlam! Təkcə mən yox, Milli Ordumuzun hər bir döyüşçüsü buna hazırlıdır! Biz həmişə hazırıq, Sizin əmrinizi gözləyirik!

Cənab Prezident!

Allah Sizə cansağlığı versin! Sağ olun.

08 dekabr 1998-ci il

**Torpağın, Vətənin müdafiəsi hər birimiz
üçün ən ülvi, ən uca, ən müqəddəs zirvədir! Bu
müqəddəs vəzifənin yerinə yetirilməsində şəhid
olanlar cənnətə gedirlər, onların qəhrəmanlığı
xalqın xatırəsində daim yaşayacaqdır!**

XOCALI ŞƏHİDLƏRİNİN MÜQƏDDƏS RUHUNA EHTİRAM, ŞƏHƏRİN MÜDAFİƏÇİLƏRİNİN İGİDLİYİNƏ LAYİQLİ QİYMƏT

Azərbaycan Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyev Xocalının Müdafiəsində iştirak etmiş, şəhid olmuş Milli Qəhrəmanların, döyüşçülərin valideynlərinə, ailə üzvlərinə və fərqlənənlərə "Qızıl Ulduz" medalları, "Azərbaycan Bayrağı" ordenləri təqdim etmişdir

Respublika Prezidenti Silahlı qüvvələrin Ali Baş komandanı Heydər Əliyevin giriş sözü:

- Əziz bacılar və qardaşlar!

XX əsrдə ermənilər tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı dəfələrlə təcavüz edilibdir, soyqırımı törədilibdir. Onlardan ən dəhşətli Xocalı faciəsi, soyqırımıdır.

Yeddi il bundan öncə o müdhiş fevral gecəsi Ermənistən silahlı qüvvələri Sovet İttifaqı ordusunun 366-ci alayının köməyi və iştirakı ilə, Azərbaycanın gözəl bir diyarı olan Xocalının sakinlərinə qarşı dəhşətli soyqırımı etmişlər. Böyük, misli görünməmiş vəhşiliklə həyata keçirilən bu soyqırım əsrin ən dəhşətli faciələrindən biridir. Dinc, silahsız xocalılara bir gecənin içində böyük zərbələr vurulmuşdur. Soyqırım nəticəsində yüzlərlə xocalılı qadın, kişi, yaşlı, gənc, körpə, uşaq həlak olmuşdur. Yüzlərlə xocalılı yaralanmış, xəsarət almış, şikəst olmuşdur. Yüzlərlə insan əsir düşmüşdür.

Bu faciə Azərbaycan xalqına qarşı Ermənistən-Azərbaycan müharibəsi dövründə vurulmuş ən ağır zərbədir. Xocalılar bu faciəni mərdliklə, qəhrəmanlıqla qarşılımışlar. Öz evini, şəhərini, ailəsini qəhrəmancasına müdafiə edənlər həlak olmuşlar, şəhid olmuşlar. Vəhşi ermənilər tərəfindən açılan atəşlərin nəticəsində Xocalı ərazisi qana bulaşmışdır.

Bu faciə bütün Azərbaycan xalqını sarsılmış, xocalılara ağır bir mənəvi zərbə olmuşdur. Ancaq xocalıların iradəsi sınmamış, insanlar qəhrəmanlıqla, mərdliklə şəhid olmuşlar. Xocalılar bu ağır faciəni mərdliklə yaşamışlar. Faciənin yeddinci ilinin tamam

olduğu bu gün məğrur xocalılar yenə də qəhrəmanlıq həyatı keçirirlər.

Heç şübhə yoxdur ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə son qoyulacaqdır, Azərbaycanın işgal olunmuş torpaqları azad ediləcəkdir! Bu torpaqlardan zorla çıxarılmış soydaşlarımız öz yerinə, yurduna, evinə, obasına qayıdacaqlar. Heç şübhə yoxdur ki, Xocalı işgaldən azad olunacaqdır və xocalılar öz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar, həyatlarını yenə də doğma torpaqları üzərində davam etdirəcəklər!

Ancaq Xocalı yarası qəlbimizdə daim yaşayacaqdır. Xocalı soyqırımını törədənlər ədalət məhkəməsi ilə məhkum olunacaqlar! Xocalı soyqırımının törədilməsində günahı olan Azərbaycanın keçmiş rəhbərliyi və digər vəzifəli şəxslər xalq qarşısında öz cəzalarını çəkəcəklər! Ədalət məhkəməsi onların cəzasını verəcəkdir!

Xalqımız tarix boyu böyük müharibələrdən çıxmış, öz torpaqlarını, mənliyini qoruyaraq qurbanlar vermişdir. Xalqımız hər dəfə belə müharibələrdən, döyüşlərdən, çətinliklərdən çıxaraq daha da mətin, iradəli olmuşdur. Əminəm ki, bu gün xalqımız, o cümlədən xocalılar müstəqil Azərbaycan dövlətində daha da mətinləşiblər, dövlətimizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, işgal olunmuş torpaqlarımızın hamisİNİN azad edilməsi uğrunda sona qədər mübarizə aparmaq əzmindədir.

Bu gün, Xocalı faciəsinin yeddinci ildönümündə, Xocalıda qəhrəmancasına şəhid olmuş övladlarımızın ruhu qarşısında baş əyirəm! Onların xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etməyi rica edirəm.

Allah bütün şəhidlərə rəhmət eləsin!

İndi isə Xocalı torpağını qoruyarkən qəhrəmanlıq göstərmiş, şəhid olmuş soydaşlarımızın valideynlərinə, ailə üzvlərinə və onların özünə Azərbaycan Dövlətinin mükafatlarını təqdim etmək istəyirəm.

Azərbaycan Prezidenti Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı Heydər Əliyev şəhid Milli Qəhrəmanlar: Xocalı müdafiədəstəsinin döyüşçüləri Novruzov Ələsgər Xanlar oğlunun, Rüstəmov Füzuli Silah oğlunun, Səlimov Araz Bahadur oğlunun valideynlərinə,

ailə üzvlərinə "Qızıl Ulduz" medalını təqdim etdi.

Şəhid Milli Qəhrəman valideynləri, ailə üzvləri mərasimdə çıxış edərək, əzizlərinin Vətən yolunda göstərdikləri şücaətin yüksək qiymətləndirilməsinə görə Azərbaycan dövlətinə və şəxsən ölkəmizin Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevə dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Şəhid Milli Qəhrəman Novruzov Ələsgər Xanlar oğlunun həyat yoldaşı Şəkibə Mustafayeva:

- Möhtərəm Prezidentimiz, müdrik Ağsaqqalımız, qayğıkeş Atamız!

Bütün şəhid ailələri, xocalılar adından Sizə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm! Sizə həyatda ən şirin nemət olan can sağlığı, uzun ömür və işlərinizdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram!

Möhtərəm President!

Mənim həyat yoldaşım Novruzov Ələsgər Xanlar oğlu 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə məlum Xocalı faciəsi zamanı qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Təkcə Ələsgər Novruzov yox, onun simasında Xocalının igid oğulları, ümumiyyətlə, Azərbaycanın bir çox qorxmaz, dönməz oğulları həlak olmuşlar. Onlar öz canlarını, qanlarını Vətənin suverenliyi, bütövlüyü uğrunda qurban vermişlər!

Ancaq bu oğullar öz layiqli adlarını ala bilmirdilər.

Möhtərəm Prezident!

Siz Respublikamıza rəhbərlik etməyə başlayandan sonra bu oğullar öz layiqli adlarını aldılar. Bütün bunlar Sizin müdrikliyinizin sayəsində oldu! Məhz Sizin sayənizdə digər Qəhrəmanlar kimi, Novruzov Ələsgər Xanlar oğlu da 1997-ci il fevralın 25-də "Azərbaycanın Milli Qəhrəman" fəxri adına layiq görüldü.

Möhtərəm Prezident!

Buna görə Sizə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

Hazırda mən Naftalan şəhərində "Qarabağ" sanatoriyasında məskunlaşmışam, Qəhrəmanın iki qızını, bir oğlunu böyüdüürəm. Milli Qəhrəmanın oğlu Novruzov Ülvi Naftalan şəhər orta məktəbinin nəzdində fəaliyyət göstərən Xocalı şəhər 1 nömrəli orta məktəbinin onuncu sinfində oxuyur.

Möhtərəm Prezident!

Əminik ki, Ermənistən-Azərbaycan münaqişəsi Sizin müdrik siyasetiniz sayəsində sülh yolu ilə həll ediləcəkdir. Lakin torpaqlarımızın mənfur erməni qudlurlarının əlindən hərbi yolla alınıb qaytarılmasına ehtiyac duyulsa və Siz bu barədə əmr versəniz, bir ana kimi mən Qəhrəmanın yeganə oğlu Ülvi Novruzovun Xocalının və digər ərazilərimizin azadlığı uğrunda müharibədə öz canı, qanı bahasına iştirak etməsinə həmişə hazırlam. Mənim kimi digər şəhid ailələri, analar, bacılar öz oğullarının, qardaşlarının bu yolda canından keçməsinə hazırlıdır!

Möhtərəm Prezident!

Sizə bir daha öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm! Mən belə fikirləşirəm ki, Sizin böyüklüyünüz, müdrikliyiniz sayəsində torpaqlarımız azad olunacaq və biz öz torpaqlarımıza qayıdacaqıq!

Heydər Əliyev: Siz buna əmin ola bilərsiniz.

Şəhid Milli Qəhrəman Fizuli Rüstəmovun bacısı Fiqurə Rüstəmova:

- Hörmətli Prezidentimiz!

Çox çağ olun ki, Siz qardaşımın "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" "Qızıl ulduz" medalını mənə təqdim edirsiniz!

Hörmətli Prezident!

Mən və qardaşım çox kiçik yaşlarımızdan ata-anamızı itirmişik, babamızın və nənəmizin himayəsində böyümüşük. Hamı bilir ki, qardaşım yetim olmağına baxmayaraq, çox cəsur bir oğlan idi. 1988-ci ildə Qarabağ hadisələri başlayan zaman o, silaha sarıldı və Vətəni qorumağı özünə borc bildi. Fizuli 1992-ci ildə Xocalı faciəsi zamanı dinc əhalini döyüş zonasından çıxararkən qəhrəmancasına şəhid oldu.

Möhtərəm Prezident!

Mənim qardaşımdan başqa heç kimim yoxdur. Sizə öz minnətdarlığını bildirirəm ki, qardaşımı "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adını verimisiniz və bu gün onun "Qızıl Ulduz" medalını mənə təqdim edirsiniz! Qoy qardaşım yatdığı torpaqda bu adla rahat uyunsun! Biz onu Tərtər rayonunun Şənli kəndində dəfn etmişik. Sizdən xahişim odur ki, ya Tərtər rayonunda bir

orta məktəb, ya da Xocalı şəhər 2 sayılı orta məktəbi onun adını daşısın. Çox sağ olun!

Şəhid Milli Qəhrəman Araz Səlimovun anası Nənəş Səlimova.

- Hörmətli Prezident!

Mən şəhid anası yox, şəhidlər anasıyam. Üç oğlum, həyat yoldaşım, qaynim, qaynimın oğlu şəhid olublar. Altı kişinin yurdundan Arazın üç yaşlı oğlunu çıxarmışıq.

Hörmətli Prezident!

Cox sağ olun ki, Araz Səlimova "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı vermisiniz və onun "Qızıl Ulduz" medalını bu gün mənə təqdim edirsınız! Cox sağ olun! Allah Sizə can sağlığı versin, ömrünüz uzun olsun!

Möhtərəm Prezident!

Mən oğluma Milli Qəhrəman adı verməyinizdən təsəlli tapıram. Arazın övladı fəxr edir ki, onun atası Vətən uğrunda qəhrəmanlıqla həlak olubdur!

Arazın pulemyotu var idi. Bu pulemyotu ona Elman müəllim vermişdi. Mən Araz həlak olandan sonra onu "Ciyni ağır pulemyotlu, cibi ağır patronlu, əli ağır qumbaralı oğlum!" - deyib ağlayırdım.

Cənab Prezident!

Çox sağ olun, hörmətiniz artıq olsun! Siz mənə və onun babalarına təsəlli, ürəyimizə təpər verdiniz! Arazin bir oğlu, iki qızı vardır. Arazin oğlu həmişə deyir ki, atamın qanını yerdə qoymayacağam!

Möhtərəm Prezident!

Çox sağ olun, Allah ömrünüüzü uzun eləsin! Gün o gün olsun ki, Xocalının düşməndən azad edəsiniz, Sizin və digər vəzifəli şəxslərin iştirakı ilə Xocalıda bayram mərasimi keçirək! Çox sağ olun.

26 Fevral 1999-ci il

Həyatın mənası çox və yaxud az yaşamaqdan ibarət deyil. Onun əsas mənası bu həyatda öz yerini tutmaq, mövqeyini müəyyən etmək, ləyaqət göstərmək və başqaları üçün nümunə olmaqdır!

**BU QƏHRƏMANLIQ VƏ ŞÜCAƏT MÜSTƏQİL
AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİNƏ, KONSTITUSİYAMIZA
VƏ XALQIMIZA SƏDAQƏTİN NÜMAYİŞİDİR!**

VƏTƏNİN LAYIQLİ MÜKAFAATLARI

Azərbaycanın Prezidenti Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı Heydər Əliyev şəhid Milli Qəhrəmanlar: hərbi qulluqçular çavuş Nazim Babayevin, sıravi əsgərlər Arif Qədimaliyevin, Emin Quliyevin, Novruz Qurbanovun, Faiq Əmirovun, Bəşir Kərimovun, Elşad Məmmədovun, Xanoğlan Məmmədovun, kursant Bəhruz Mənsurovun, çavuş Dilqəm Nağıyevin, sıravi əsgərlər Yalçın Nəsirovun, Şamil Ramazanovun, leytenant Samir Xəlilovun, sıravi əsgərlər Eldar Xəlilovun, İlham Həsənovun, Elşən Hüseynovun, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi üzrə baş leytenant Əmiraslan Əliyevin, Daxili İşlər Nazirliyi üzrə polis starşinası Əjdər Babayevin valideynlərinə "Qızıl Ulduz" medallarını təqdim etdi.

Şəhid Qəhrəmanlarının valideynləri, ailə üzvləri əzizlərinin

dövlətçiliyimizi qorumaq üçün göstərdiyi şücaətin yüksək qiymətləndirilməsinə görə Azərbaycan dövlətinə, şəxsən ölkəmizin Prezidenti Ali Baş Komandan Heydər Əliyevə dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı kursant Bəhruz Mənsurovun atası Qəhrəman Mənsurov Dövlətimizin Başçısına minnətdarlığını belə ifadə etdi:

-Möhtərəm Prezident!

Qoy hamı bilsin ki, mənim gözlərim ömürlük yaşlı qalıbdır. Uşaqlarımızi ölümə getməyə sövq etməsinlər, dövlət çevrilişinə cəhd göstərməsinlər. Qoy Azərbaycan xalqı yaxşı yaşasın!

Mən cənab Prezidentə cansağlığı, xalqımıza xoşbəxtlik arzulayıram!

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı sıravi İlham Gülbala oğlu Həsənovun anası Şücaət Həsənova Respublikamızın Rəhbərinə müraciətlə dedi:

- Cənab Prezident, mən Ağstafa rayonunda yaşayıram. Hamımızın, o cümlədən mənim ürəyim yaralıdır.

Mənim oğlum İlham Həsənov bu gün ölkəmizin Prezidenti Heydər Əliyev tərəfindən şöhrətləndirilibdir. Prezident seçkiləri zamanı mən Ağstafada Heydər Əliyev haqqında çıxış etdim. Bu zaman dedim ki, mən Heydər Əliyevlə görüşmək istəyirəm. Cənab Prezident, mən dörd ildir ki, Sizinlə görüşmək istəyirdim.

Mən Ağstafadakı çıxışında Sizi Allaha bənzətdim. Ona görə ki, Heydər Əliyev Azərbaycanı bütün bu bəlalardan qurtarmağa, ölkəmizin suverenliyinə, azadlığına çalışır! Heydər Əliyevi ona görə belə adlandırdım ki, o hər şeyə qadir insandır, Peygəmbərdir!

Prezident Heydər Əliyev bizim oğlanlarımıza, yaralılarımıza həmişə böyük diqqət, qayğı göstərir, onları neçə-neçə xarici ölkələrə müalicəyə göndərir. Heydər Əliyev həmişə bizdən, xalqdan ötrü çalışıb. O, biz anaları yığıb saatlarla söhbət edir, bizim bütün problemlərimizə diqqətlə yanaşır, hər bir sözümüzə xüsusi əhəmiyyət verir, səhvərimizi göstərir.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Xanoğlan Məmmədovun atası Sadıq Məmmədov mərasimdə çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli Mərasim iştirakçıları!

Bu gün bu Sarayda toplaşan insanların həyatında ən yadda qalan tarixi günlərdən biridir. Azərbaycanın müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsində yüksək əzmkarlıq və vətənpərvərlik göstərmiş Vətən oğullarına ən yüksək mükafat - orden və medallar təqdim edilir. Sizin hər biriniz bu qiymətə yalnız və yalnız öz əməyiniz, xidmətiniz sayəsində nail olmusunuz. Ali dövlət mükafatını bizə xalqımızın böyük oğlu, möhtərəm cənab Heydər Əliyevin təqdim etməsi isə bu tədbiri daha da dəyərləndirir! Belə ki, məhz onun diqqəti sayəsində Respublikamızda əmin-amanlıq, sabitlik yaranmış, ərazilərimizin bütövlüyünün bərpası uğrunda yorulmaz səylər davam etdirilir. Möhtərəm Prezidentimizin gərgin əməyi nəticəsində üçrəngli bayraqımız, himnimiz dünyanın ən əzəmətli saraylarında özünə möhkəm və layiqli yer tutmuşdur.

Mən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş oğlumun atası kimi burada çıxış edirəm. Biz, şəhid valideynləri, elə düşünürük ki, əgər siz Azərbaycanın müstəqil dövlət olduğu ilk günlərdən Respublikamıza rəhbərlik etsəydiniz, bəlkə də ağrımız bu qədər çox olmazdı. Təəssüflər olsun ki, bu gerçək həqiqəti bu gün də başa düşmək istəməyən bəzi başa bəla soydaşlarımız da vardır. Ancaq onlar bilməlidirlər ki, Azərbaycanın yeganə ümidi möhtərəm cənab Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır!

Cənab Prezident!

Biz 1994-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart hadisələrində olduğu kimi, bu gün də Sizin arxanızca gedir, daxili və xarici siyasetinizi dəstəkləyirik! Ötən ilin oktyabr ayında keçirilən prezident seçkilərində xalqımız öz məhəbbətini, ehtiramını və inamını Sizə səs verməklə bildirdi. Sizin prinsipial və qiymətli mövqeyiniz hamımızın üzəyindədir.

Möhtərəm Prezident!

Sizin müdrik siyasetiniz və qəti addımlarınız əyri yollarla vəzifə tutmuş acıgözlərin fəaliyyət meydanını getdikcə daraldır. Onlar xalq qarşısında ifşa olunurlar. Biz, şəhid ailələri, Sizi əmin

edirik ki, cinayətkar ünsürlərə qarşı apardığınız mübarizədə daim Sizinlə birgə olacaqıq!

Möhtərəm Prezident!

Sizə dərin, səmimi təşəkkürümüz bildirirəm! Gənclərimizin yüksək vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsində zəhmətiniz əvəzsizdir! Damarlarında azərbaycanlı qanı axan hər kəs bunun məhz Sizin fəaliyyətiniz nəticəsində olduğunu dərk etməlidir!

Diqqətinizə görə sağ olun.

**BİR QRUP HƏRBİ QULLUQÇUYA VƏ
ONLARIN AİLƏ
ÜZVLƏRİNƏ YÜKSƏK DÖVLƏT
MÜKAFAFLARININ
TƏQDİM EDİLMƏSİ**

MƏRASİMİNDƏ AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ ALI BAŞ KOMANDAN HEYDƏR ƏLİYEVİN NİTQİ

- Əziz dostlar!

Sizi Azərbaycan dövlətinin yüksək mükafatları ilə bir daha təbrik edirəm, hamınıza cansağlığı, səadət və bütün işlərinizdə uğurlar arzulayıram!

Sizin alığınız dövlət mükafatları xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünkü siz 1995-ci ilin mart ayında Azərbaycanın dövlətçiliyinə qəsd edən, dövlət çevrilişi cəhdini göstərən və bununla əlaqədar Azərbaycanda gərgin bir vəziyyət yaranan cinayətkar dəstənin zərərsizləşdirilməsində, Azərbaycanın dövlətçiliyinin qorunmasında, müdafiə olunmasında iştirak etmişiniz! Öz xidmətlərinizlə, qəhrəmanlığınıza, şücaətinizlə müstəqil Azərbaycan dövlətinə, Azərbaycanı Konstitusiyasına, Azərbaycan xalqına sədaqətinizi nümayiş etdirmisiniz! Yenə də deyirəm, sizin bu xidmətləriniz xüsusi əhəmiyyətə malikdir və ona görə də siz Azərbaycanın yüksək medali ilə təltif olunmusunuz.

Təltif olunanlardan bir qismi ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüşlər. Onlar öz gənc canlarını

Azərbaycanın müstəqilliyi yolunda, Azərbaycanın dövlətçiliyi yolunda, Azərbaycan xalqının azad və rahat yaşaması yolunda qurban vermiş, qəhrəmancasına həlak olmuşlar.

Bu gün mən 1995-ci ilin mart ayında Azərbaycan dövlətçiliyini qoruyarkən şəhid olmuş, canlarını qurban vermiş Azərbaycan oğullarının xatirəsi qarşısında baş əyirəm və sizdən rica edirəm, onların xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad edək.

Allah rəhmət eləsin!

Əziz bacılar, analar!

Sizin dərdiniz böyükdür. Mən sizin dərdinizi sizin kimi çəkirəm. Çünkü Azərbaycan dövləti üçün, Azərbaycan xalqı üçün böyük təhlükə törədən 1995-ci ilin mart hadisələrini mən də yaşamışam, onun bütün əzab-əziyyətini çəkmışəm. Ancaq siz fəxr edə bilərsiniz ki, övladlarınız Azərbaycan dövlətinin qorunub saxlanması yolunda, sizin bugünkü rahat yaşamağınız yolunda özlərini qurban vermişlər! Bu, şərəfli bir işdir!

Siz Azərbaycanın hörmətli adamlarınız! Çünkü belə qəhrəman övladlar böyütmüşünüz, Azərbaycanın Milli Ordusuna göndərmisiniz və onlar sizin analıq, bacılıq xidmətlərinizi, səylərinizi doğruldublar, onlar qəhrəmancasına həlak olublar!

Bütün təltif olunanlar fəxr edə bilərlər ki, siz, əziz dostlar, məhz böyük bir şərəfli vəzifəni yerinə yetirmisiniz - Azərbaycan dövlətçiliyini, Azərbaycandövlətini qorunmuşunuz! Bu, həqiqətdir. Ötən dörd il müddətində 1995-ci ilin mart hadisələri ətraflı tədqiq və təhlil olunubdur. Müvafiq hüquq-mühafizə orqanları, ədalət məhkəmələri bu hadisələrin başvermə səbəblərini və o hadisələrin özünü, cinayəti törədənlərin hamısını ətraflı təhlil ediblər, hər kəsin günahını ədalətlə müəyyən ediblər və günahkarların tam əksəriyyəti cəzalanıbdır. Ötən dörd il bir daha sübut etdi ki, 1995-ci ilin mart ayında Azərbaycan dövlətçiliyi, Azərbaycan Respublikası böyük təhlükə qarşısındaydı. Bu hadisələr ondan öncəki dövrdə Azərbaycanda mövcud olan cinayətkar dəstələrin, qrupların, hakimiyyət uğrunda silahlı dəstələr vasitəsi ilə mübarizə aparan qüvvələrin Azərbaycanda gördüyü işlərin bir hissəsi idi.

Məlumdur ki, 1990-ci ildən başlayaraq Azərbaycanda daxili

ictimai-siyasi vəziyyət pozulmuşdur. Azərbaycan Ermənistanın təcavüzünün qarşısını almağa çalışırdı. Ancaq yaranmış şəraitdən istifadə edən cinayətkar qruplar, dəstələr, bəzi siyasi partiyalar və qüvvələr Vətənin Ermənistan təcavüzkarlarından qorunması əvəzinə, ölkənin içində hakimiyyət mübarizəsinə başlamışdır. Onların bu cinayətkarəməlləri Azərbaycanın özünü müdafiə etmək qüdrətini sarsılmış, zəiflətmiş və bunlar hamısı da Ermənistan silahlı qüvvələrinə Azərbaycan torpaqları işğal etmək üçün şərait yaratmışdı. Bütün bu proseslər, müxtəlif siyasi qüvvələr, cinayətkar dəstələr tərəfindən aparılan çekişmələr, toqquşmalar, hakimiyyət mübarizəsi, nəhayət, 1993-cü ildə Azərbaycanın parçalanması təhlükəsinə gətirib çıxardı. Azərbaycanda vətəndaş müharibəsi başladı, qardaş qanı töküldü.

Sizə məlumdur ki, böyük çətinliklərlə həyata keçirilən ardıcıl və dövlət mənafeyinə xidmət edən siyaset nəticəsində, tədbirlər nəticəsində Azərbaycan 1993-cü ilin iyun ayında və ondan sonrakı aylarda vətəndaş müharibəsindən xilas oldu, onun parçalanmasının qarşısı alındı və Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyətin sabitləşməsi uğrunda ardıcıl tədbirlər keçirilməyə başlandı. Ancaq daxildə çox cinayətlər etmiş və cinayətlər yolu ilə öz istədiklərinə nail olmuş insanlar, dəstələr və müxtəlif qruplar, hətta özlərini siyasi partiya adlandıran qruplar yenə də öz cinayətkar əməllərindən əl çəkməmişdilər. Məhz bunların nəticəsi idi ki, 1994-cü ilin oktyabr ayında Azərbaycanda bir qrup silahlı dəstələr tərəfindən dövlət çevrilişinə cəhd göstərildi.

Xatırlayırsınız, mənim gecə vaxtı xalqamüraciətimə Azərbaycan xalqı, Bakı şəhərinin sakinləri həyəcanla cavab verdilər və Azərbaycanın dövlətçiliyini, müstəqilliyini, öz həyatlarını qorumaq üçün dərhal Azərbaycan Prezidenti Sarayının ətrafına toplaşdılar. O gecə Azərbaycan xalqı öz milli birliyini dünyaya nümayiş etdirdi. Azərbaycan xalqı Azərbaycanın daxilində cinayətkarlıq yolu ilə hakimiyyəti zəbt etmək istəyən qruplara, dəstələrə bəyan etdi ki, xalqımız Azərbaycanın dövlətini müdafiə edir və edəcəkdir, Azərbaycanın Prezidentini müdafiə edir və edəcəkdir. Məhz xalqın dəstəyi, xalqın birliyi ilə biz o cinayətkar dəstələrin qarşısını ala bildik və dövlət çevrilişinə cəhd baş-

tutmadı. Cinayətdə iştirak edən insanlar yaxalandılar və həbs olundular.

Doğrudur, onların çoxu qaçırdı, gizləndi, özlərinə başqa ölkələrdə sığınacaq tapdı. Ancaq indi artıq Azərbaycanda hamı görür ki, heç kəs cəzadan canını qurtara bilmədi-onların tam əksəriyyəti müxtəlif ölkələrdə və Azərbaycanda yaxalandılar, məsuliyyətə cəlb olundular, ədalət məhkəməsi qarşısında durdular və cəzalarını da aldılar.

Həmin 1994-cü ildə Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyinin tərkibində olan OMON dəstəsinin içindəki cinayətkar qruplar oktyabr hadisələrində iştirak edirdilər. Onlar başqa qruplarla birlikdə Azərbaycanın dövlətçiliyinə qəsd edirdilər, dövlət çevrilişi cəhdini göstərirdilər. O vaxt OMON dəstəsinin başçıları bəyan etdilər ki, onlar öz səhvələrini anlayıblar. Oktyabrın 4-dən 5-nə keçən gecə gəlib Prezident sarayının qarşısında öz səhvələrini etiraf etdilər, güzəşt istədilər. Biz böyük humanistlik göstərdik, insanpərvərlik göstərdik, onları bağışladıq. Ancaq eyni zamanda qəti bildirdik ki, onlar bu cinayətkar əməllerindən əl çəkməlidilər. Təəssüflər olsun ki, onlar bir neçə vaxtdan sonra yenə də öz bəd əməllerinə başladılar.

Bu gün artıq məlumdur ki, onların bu hərəkətləri tək özlərinin içindən gələn istəklər, arzular, yaxud da qərarlar deyildi. Onlar xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanları tərəfindən bu cinayət işlərinə sövq edilirdilər, onlara yardım göstərilirdi, Azərbaycanın dövlətini dağıtmak, pozmaq üçün məsləhətlər verilirdi. Amma bununla yanaşı, Azərbaycanın daxilində olan bəzi siyasi qüvvələr, partiyalar bu şəraitdən istifadə edib, əvvəlki illərdə olduğu kimi yenə də hakimiyyətə gəlmək arzularından, istəklərindən əl çəkməmişdilər və onlar həmin bu OMON dəstəsinin içindəki cinayətkar qrupları, insanları yenə də cinayət etməyə yönəldilər. Onlara məsləhətlər verirdilər, onlara dəstək verirdilər. Onları qızışdırırdılar ki, onlar qəhrəmandırlar. Onlar Azərbaycan dövlətini, Azərbaycanın Prezidentini devirə bilərlər və hakimiyyəti ələ keçirə bilərlər.

Bütün bunların nəticəsində 1994-cü ilin son aylarında və 1995-ci ilin əvvəlindən başlayaraq, Daxili İşlər Nazirliyinin OMON

dəstəsində bu cinayətkar insanlar yenə də qatı cinayətlər etməyə başladılar. Onların qarşısı alındı, ancaq onlar bundan özləri üçün nəticə çıxarmırdılar. Onlar artıq mənəviyyatca pozulmuşdular. Onlar əvvəlki illərdə etdikləri cinayətdən bəhrələndiklərini, zənginləşdiklərini, varlandıqlarını unuda bilmirdilər və bu yolla getməkdə davam edirdilər. Bu cür hərəkətləri də onları fəlakətə gətirdi və nəhayət, onlar mart ayının əvvəlindən Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa, Azərbaycan dövlətçiliyinə qəsd etməyə, Azərbaycan dövlətini silah gücü ilə zorla devirməyə başladılar.

Məlumdur ki, onlar Ağstafa, Qazax rayonlarının ərazisində bu işə başladılar. Demək olar ki, onlar o vaxt bu rayonlarda hakimiyyəti ələ keçirməyə nail oldular. Sonra isə onların əsas dəstəsi Bakıda 8-ci kilometr qəsəbəsində yerləşən bazada güclü silahlarla, sursatlarla Azərbaycanda vətəndaş müharibəsi başlamaga və Azərbaycan dövlətini devirməyə hazırlaşdılar.

Xatırlayırsınız, biz çox cəhdlər göstərdik, onları düz yola dəvət etdik. Müxtəlif imkanlardan - Azərbaycanın ağsaqqallarından, hörmətli adamlarından, alimlərindən istifadə etdik. Ancaq heç bir şey nəticə vermədi, bu insanlar artıq pozulmuşdular. Onlar özləri və onları bu cinayət yoluna salan qüvvələr xaricdən və daxildən artıq hesab edirdilər ki, bu cinayət yolu ilə Azərbaycanda dövlətçiliyi dağıtmaq olar. Bu da ona gətirib çıxardı ki, 1995-ci ilin mart ayının 16-dan 17-nə keçən gecə güclü silahlara və qüvvəyə malik olan OMON dəstəsi Azərbaycanın dövlətçiliyi üzərinə hücum etdi. Ancaq hamı-həm onlar, həm də onlara havadarlıq edənlər, onları bu yola salanlar, maliyyələşdirənlər, dəstəkləyənlər, təəssüf ki, anlamırdılar ki, artıq Azərbaycan dövlətinin özünü müdafiə etmək üçün qüdrəti var, gücü var. Artıq Azərbaycanın güclü silahlı qüvvələri var və Azərbaycan dövləti, onun Prezidenti, Azərbaycanın Silahlı qüvvələri Azərbaycan dövlətini hər an qorumağa qadirdirlər.

Onlar bunu dərk edə bilmirdilər. Onlar böyük faciə törətdilər, qan tökdülər. Azərbaycanda qardaş qanı tökdülər, böyük cinayətlər etdilər. Azərbaycanın Silahlı qüvvələri, Azərbaycanın dəyərli insanları, Azərbaycanın ığid əsgərləri, zabitləri böyük

qüvvəyə malik olan cinayətkar dəstənin qarşısını məharətlə aldılar. O gecə qanlı döyüşlər getdi. Bu gün məlumdur ki, o döyüşlərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əsgərlərindən, zabitlərindən və mülki adamlardan 42 nəfər Azərbaycan dövlətçiliyini müdafiə edərkən həlak oldu, 150-dən artıq şəxs yaralandı, xəsarət aldı. Biz qurbanlar verməyə məcbur olduq, ancaq dövlətçiliyi qoruduq! Azərbaycan dövlətini qoruduq! Azərbaycanın müstəqilliyini qoruduq!

Mən bugünsiznə qarşınızda 1995-ciilin mart ayında Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunmasında, Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasında xidmətlər göstərmiş Azərbaycan vətəndaşlarının hamısına təşəkkürümü, minnətdarlığımı bildirirəm!

Əziz dostlar!

Mən sizə təşəkkürümü, minnətdarlığımı bildirirəm! Siz həmin gecənin qanlı iştirakçılarınıza. Siz o gecə Azərbaycanın dövlətçiliyinin qorunmasında qəhrəmanlıqlar göstərmisiniz! Ona görə də Azərbaycan dövləti sizi, sizin fəaliyyətinizi, xidmətinizi yüksək qiymətləndiribdir! Siz Milli Qəhrəman medalı ilə təltif olunmusunuz!

Artıq bu gün qətiyyətlə demək olar ki, 1995-ci ilin mart ayı Azərbaycan tarixinə həm faciə kimi daxil olacaq - çünki biz böyük itkilər verdik - həm də Azərbaycan dövlətinin, dövlətçiliyinin qüdrətini nümayiş etdirən dövr kimi daxil olacaqdır. Biz fəxr edirik ki, həm 1995-ci ilin mart ayında, həm də ondan sonrakı aylarda, illərdə Azərbaycanda mövcud olan cinayətkar dəstələrin qarşısını ala bildik! Onların əksəriyyəti yaxalandı, öz cəzalarını aldılar.

Cinayətkarlar öz cəzalarını Azərbaycanın cəza yerlərində çəkirlər. Bu gün bunun müsbət nəticəsi ondan ibarətdir ki, həmin mart hadisələrində cinayət törətmış insanlar, onların əksəriyyəti cəza yerlərində öz günahlarını anlayırlar, peşman olduqlarını bildirirlər və onları bu cinayətə sövq edənləri, yəni həmin o cinayətkar dəstənin başçılarını lənətləyirlər, onlara öz nifrətlərini bildirirlər. Bu da, bizim Azərbaycan qanunlarının humanist, ədalətli olmasını və eyni zamanda hər bir Azərbaycan vətəndaşını tərbiyə etmək məqsədi daşımاسını bir daha göstərir.

Bizim cəmiyyətdə elə qüvvələr, adamlar da var ki, indi də həmin o cinayətkarlara havadarlıq etmək istəyirlər, hadisələri təhrif etmək istəyirlər, cürbəcür yalanlar uydururlar və beləliklə də, cinayətkarlara bəraət qazandırmaq istəyirlər, hadisələr haqqında qeyri-obyektiv fikir yaratmaq istəyirlər. Ancaq onlar unutmamalıdır ki, 1995-ci ilin mart ayında Azərbaycanda tökülən qanların günahkarlarına bəraət qazandırmaq olmaz. 42 nəfər qəhrəmancasına şəhid olub. Onlar Azərbaycanın xarici düşmənləri tərəfindən yox, erməni qəsbkarları tərəfindən yox, Azərbaycanın daxilində olan Azərbaycan vətəndaşları, cinayətkarları tərəfindən vəhşicəsinə öldürülübdür. Bunları heç vaxt dövlət də unutmayacaq, xalq da unutmayacaq və həlak olanların ailələri, qohum-əqrəbələri da unutmayacaqlar. Ona görə də həqiqəti təhrif edənlərə aydın olmalıdır ki, onlar, heç bir şeyə nail ola bilməzlər. Onlar öz günahlarını boyunlarına almaqla, etiraf etməklə bəlkə də müəyyən qədər cəmiyyətdə anlaşıla bilərlər. Əks təqdirdə, Azərbaycan cəmiyyətində heç vaxt özünə yer tapa bilməyəcəklər.

Mən bu gün sizə Azərbaycanın dövlət mükafatlarını təqdim edərək bir daha bəyan edirəm ki, Azərbaycan dövləti ötən dörd il müddətində daha da möhkəmlənib, daha da qüdrətlənibdir. Azərbaycan dövləti, onun Silahlı Qüvvələri Azərbaycan torpaqlarını müdafiə etməyə qadirdir və hər bir halda Azərbaycan dövlətçiliyini, Azərbaycan dövlətini müdafiə etməyə qadirdir! Məhz bizim gördüyüümüz işlərin nəticəsində, Azərbaycanda 1989-1990-ci illərdən başlayaraq mövcud olan silahlı dəstələrin, cinayətkar qrupların zərərsizləşdirilməsi nəticəsində, onların aradan götürülməsi nəticəsində indi Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik yaranıbdır. İnsanlar rahat yaşayırlar, rahat işləyirlər və Azərbaycan artıq indi inkişaf mərhələsindədir.

Mən bu gün bir daha bildirmək istəyirəm ki, əziz dostlar, öz xidmətlərinizlə Azərbaycanda bugünkü ictimai-siyasi sabitliyin yaranmasına da xidmət etmisiniz. Siz öz xidmətlərinizlə özünüzün və bütün Azərbaycan xalqının bu gün rahat yaşaması üçün yaradılan şəraitə xidmət etmisiniz! Buna görə sizə təşəkkür

edirəm!

Mən bəyan edirəm ki, Azərbaycanda yaranmış ictimai-siyasi sabitlik bundan sonra daha da qətiyyətlə qorunacaqdır! Azərbaycan xalqının rahat yaşaması üçün bundan sonra daha da yaxşı imkanlar yaradılacaqdır! Heç kəs güman etməsin ki, keçmiş dövrlərdə olduğu kimi, kimsə güclə, silahla Azərbaycanda nəyəsə nail ola bilər! Artıq o zamanlar keçibdir. İndi hər kəs qanuna tabe olmalıdır, hər kəs qanun çərçivəsində öz istəklərini, arzularını bildirməlidir, onlara nail olmağa çalışmalıdır! Qanunu pozan hər bir vətəndaş, hər bir qrup, hər bir dəstə bilməlidir ki, o, qanun əsasında cəzalandanacaq və qanunsuz iş görməyə Azərbaycanda yol verilməyəcəkdir!

Mən sizi bir daha təbrik edirəm!

Siz burada çıxışlarınızda Azərbaycan dövləti haqqında xoş sözlər dediniz. Buna görə təşəkkür edirəm. Eyni zamanda bəziləriniz öz problemləriniz haqqında mənə xahişinizi, istəyinizi çatdırınız. Bildirirəm ki, bu gün mən Prezidentin İcra Aparatına tapşırıram, sizin burada qaldırdığınız məsələlərin hamısına baxılacaqdır və imkan dairəsində sizin xahişlərinizin hamısı ödəniləcəkdir. Sizin ümumi xahişiniz - Milli Qəhrəmanlara, qəhrəmanlıq göstərən insanlara, onların ailələrinə, şəhid ailələrinə diqqət, qayğı və yardım indiyə qədər göstərilib, bundan sonra da göstəriləcəkdir və daim artırılacaqdır. Kim dövlət, hökumət, hakimiyyət orqanlarında bu müqəddəs işə mane olursa, yaxud da ki, öz vəzifə borcunu yerinə yetirmirsə, diqqətsizlik göstərisə, onlar cəzalandırılacaqdır! Buna əmin ola bilərsiniz.

Biz hamımız birlikdə cəmiyyətimizdə olan nöqsanları, mənfi halları aşkar edib onları aradan qaldırmalıyıq. Təəssüf ki, nöqsanlar da az deyildir. Dövlət, hökumət, hakimiyyət işlərində çalışınan insanlar arasında vəzifəsindən sui-istifadə edənlər, vətəndaşlara biganə münasibət göstərənlər də vardır. Bunlar da aşkar olunmalıdır. Onlar dövlət, hökumət işindən kənarlaşdırılmalıdır. Dövlət, hökumət işində çalışınan insanların hamısı xalqa xidmət etməlidir, öz vəzifəsini layiqincə yerinə yetirməlidir. Əgər bunlar olmursa, demək, belə insanlar dövlət işində işləyə bilməzlər. Biz bu barədə tədbirlər görürük və

bundan sonra da görəcəyik. Sizin burada verdiyiniz məlumatlar da bizim bu tədbirləri aparmağımıza kömək edəcəkdir.

Mən sizin hamınıza cansağlığı arzu edirəm! Qarşidan bizim əziz bayramımız - Novruz bayramı gəlir. Sizi Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm! Sizə səadət, bütün işlərinizdə uğurlar arzulayıram! Sağ olun.

17.03.1999

**Azərbaycan Silahlı Qüvvələri
möhkəmlənmişdir, torpaqlarımızı qorumağa
qadirdir.**

Azərbaycan xalqı əyilməzdir,
yenilməzdir, qəhrəmandır!

AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANLARI

ABBASOV MEHDİ
YUSİF oğlu
1960-1991

ABDULLAYEV
MAŞALLAH
BABAKİŞİ oğlu
1950

AĞAYEV ELDAR
ƏSGƏR oğlu
1955

ALLAHVERDİYEV
BƏXTİYAR
ƏZİZULLA oğlu
1974